16 Junie 1976, 12/13
Zirk v.d Berg, 15.

ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Vrye Weekblad

15 Junie 1990 Tel: (011) 836-2151 Fax: 838-5901 Prys: R1,50 (R1,33 + 17c AVB)

Sampie in Moskou - en in die warm water - bl 3&18

'Regering onderskat regse militêre aanslag'

HENNIE SERFONTEIN

DAAR is onheilspellende gevaartekens dat die Nasionale Party-regering besig is om die erns van die groeiende ver-regse militêre bedreiging totaal te onderskat.

Politieke kenners sê dit lyk of die regering òf onwillig is, òf eenvoudig net nie in staat is om op te tree teen openlike, dislojale regse elemente in die SA Polisie en SA Weermag nie.

In die lig hiervan word gevra: Is die regering besig om die politieke beheer oor die regse veiligheidsituasie te verloor?

Is die regering werklik ten volle ingelig oor regse komplotte deur 'n veiligheidstruktuur wat in die verlede hoogs suksesvol was in optrede teen ANC-insypelaars?

Volgens inligting in Vrye Weekblad se besit is daar alle rede om te glo dat die ver-regses dodelik ernstig is met die organisering en beplanning van hul private leërs met die uiteindelike doel om teikens aan te val en terreur te pleeg.

Optredes word beplan op 'n skaal en omvang wat skrikwekkend is. Aanvalle word glo beplan op kragstasies en soortgelyke lewensbelangrike installasies. Daar word gepraat van watervoorrade wat vergiftig gaan word en leiersfigure wat om die lewe gebring gaan word.

Sou dit werklikheid word, kan dit die huidige onderhandelingsproses tussen die ANC en die regering ernstig benadeel, want beide word fisiek bedreig.

Dr Frederik van Zyl Slabbert, mede-direkteur van Idasa en gewese leier van die Opposisie, rig 'n ernstige waarskuwing: "Dit is 'n uiters gevaarlike situasie. Dit mag ontstaan in 'n periode van politieke oorgang as daar onduidelikheid bestaan oor die rol en onpartydigheid van die veiligheidsmagte.

"Die hele oorgangsfase mag ook bedreig word as daar kompeterende veiligheidsorganisasies binne die veiligheidsopset begin ontwikkel wat nie net die hele proses van magsverskuiwing bedreig nie, maar dit doelbewus ondermyn.

"Daar kan geen doeltreffende bedinging plaasvind teen 'n agtergrond van agterdog, gevaar en ondermyning nie," sê Slabbert.

Die eerste bron van kommer is die gewapende regse kommando's wat openlik en op groot skaal in 'n hele aantal dorpe en stede georganiseer word. Hul bestaan as militêre eenhede van die

Vervolg op bl 2

"In die naam van genade" het Regter Cecil Margo dié week slopers gevra om deernis te hê met plakkers. Hy het 'n interdik teen die sloping van plakkershuise in Midrand toegestaan. Op die foto staan 'n jong slagoffer van nóg 'n slopingsaksie: dié in Pholapark aan die Oos-Rand. *(Foto: Walter Dhladhla - AFP)*

De Klerk onttrek hom aan kerkeberaad

INA VAN DER LINDE

STAATSPRESIDENT FW DE KLERK het hom formeel onttrek aan die kerkeberaad wat onder sy beskerming sou plaasvind.

Die belangrike deurbraak volg na delikate onderhandelings die afgelope paar weke agter die skerms tussen dr Louw Alberts, die sameroeper van die beraad, eerw Frank Chikane, hoofsekretaris van die SA Raad van Kerke (SARK), en dr Allan Boesak, moderator van die NG Sendingkerk en lid van die uitvoerende komitee van die SARK.

Chikane het gister gesê die besluit van die Staatspresident om hom aan die beraad te onttrek, word verwelkom. "Dit is bekend dat ons nog altyd oop was vir gesprek met die regering oor die toekoms en oor wat ons van die regering verwag. Ons is in die verlede sterk hieroor veroordeel.

"Ons beswaar was teen die regering se betrokkenheid by die organisering van die beraad, want as die staat betrokke raak by die oplossing van teologiese geskille, loop die kerk gevaar om sy onafhanklikheid en rol as getuie in die samelewing prys te gee.

"Ons is nou gereed om vir die konferensie voor te berei".

Die SARK het 'n noodvergadering vir kerkleiers belê wat vandag nog sal plaasvind. Die hele kwessie sal dan deeglik bespreek word. Daarna sal die kerkleiers die beplanningskomitee van Alberts ontmoet.

Alberts het gister gesê die Staatspresident het onderneem om steeds "logistieke ondersteuning" aan die beraad te gee, maar die res word oorgelaat aan die beplanningskomitee.

'n Agenda is reeds opgestel. Dit bestaan uit twee temas, naamlik die verhouding kerk en staat, en stappe tot versoening in Suid-Afrika. 'n Aantal referate sal gelewer word, waarna groepbesprekings sal plaasvind, sê Alberts.

Sprekers is nog nie aangewys nie.

Vervolg op bl 2

Onderwysers in opstand

En die klaskamers staan leeg

IRENE LOUW

ONGEVEER 4 000 onderwysers, ouers en skoliere van bruin hoërskole in die Johannesburg-omgewing het gister aan 'n optog na die kantore van die Departement van Onderwys en Kultuur deelgeneem.

Die optog is gereël deur die Joint Parents Action Committee om solidariteit met die onderwysers te toon.

Die drie weke lange "chalks down"-aksie van onderwysers sal hopelik voor die einde van die week tussen die Departement van Onderwys en Kultuur en onderwysers besleg word.

Onderwysers het Woensdagaand in 'n vergadering met die Uitvoerende Direkteur van Opvoedkunde, AW Muller, besluit om dié verset-aksie voorlopig te staak totdat 'n vergadering met onderwysers gehou is.

Die optog spruit uit die swak betaling van onderwysers, leerkragte wat soms baie lank moet wag voordat hulle betaal word, vroue wat minder as mans betaal word en die swak onderrigtoestande by skole.

Dié versetoptrede van onderwysers het egter tweespalt in die bruingemeenskap veroorsaak.

Sekere ouers en leerlinge meen die staking en optog is geregverdig, terwyl ander meen dat onderwysers 'n onnodige ophef maak en die hele situasie te veel verpolitiseer is.

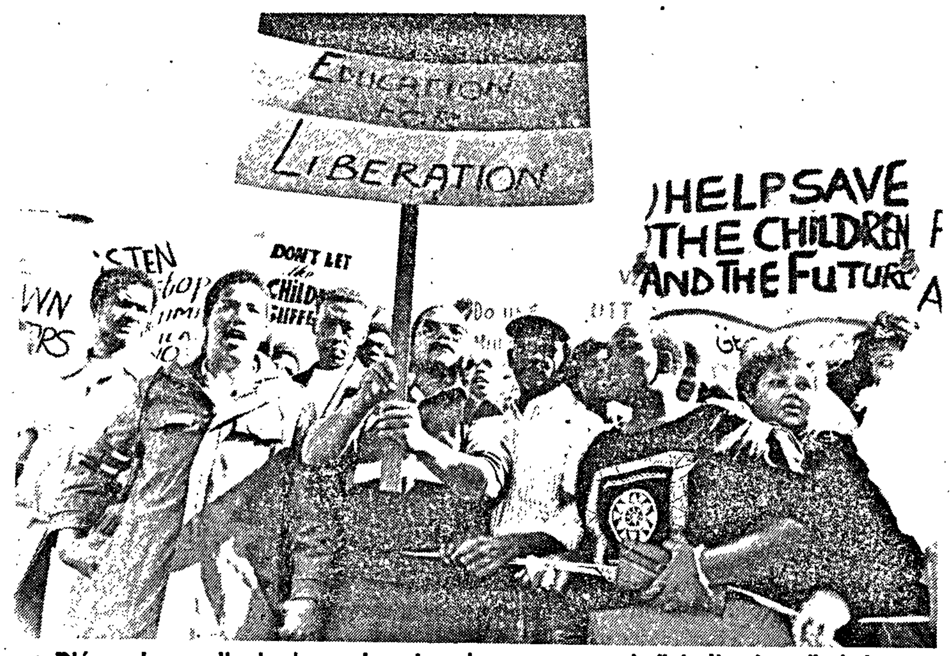

Dié week was die derde week wat onderwysers aan 'n "chalks down"-aksie deelgeneem het omdat onderwysers nie gereeld betaal word nie, die Departement van Onderwys en Kultuur nie gehoor gee aan die eise van die onderwysers nie en hulle ontevrede is oor die laer lone wat vroue ontvang.

Sommige ouers is veral bekommerd omdat hul kinders nie die Junie-eksamen geskryf het nie. Leerlinge het ook gemengde gevoelens oor dié staking.

Verlede week het skoolhoofde en onderwysers 'n vergadering gehou waar onderwysers aan skoolhoofde gevra het om solidariteit met onderwysers te toon. Dié vergadering is gereël nadat skoolhoofde instruksies vanaf die Departement ontvang het om die name van stakende onderwysers bekend te maak en aan dié onderwysers te sê dat hul salaristjeks teruggehou sal word.

"Ons kan hulle posisie verstaan omdat hulle opdragte van inspekteurs kry," sê Ronnie Swartz van Action Committee of Teachers (ACT).

Dié week het onderwysers ook die streekskantore van die Hoofinspekteur van bruin onderwys beset. ACT het dié aksie gereël. Die Joint Parents Action Commitee sê die optog is gereël om groter druk op die Departement te plaas om die onmiddellike eise van onderwysers aan te spreek.

Van die eise is onder meer: die betaling van salarisse, die skraping van skoolinspeksies en die onderskeid wat getref word tussen mans en vroue in die onderwysberoep.

Regse militêre aanslag

(Van bl 1)

Afrikaner-Weerstandsbeweging (AWB), as Burgerlike Beskermingseenhede of as sogenaamde buurtwagte wat met die polisie saamwerk, oënskynlik in die beskerming en bekamping van misdaad.

So is daar dié week aangekondig dat regse groepe 14 kommando's in Pretoria gestig het en die stad in 'n aantal wyke verdeel wat snags deur die patrollies gepatrolleer gaan word.

Daar is alle aanduidinge dat dié para-militêre groepe in verskeie gevalle ten nouste met die polisie saamwerk. So is daar baie noue samewerking tussen die polisie en regse, plaaslike besture met die stigting van die buurtwagte.

Daar is inligting dat daar noue samewerking is tussen die AWB, die BSB en elemente binne die polisie, weermag en die Konserwatiewe Party. Van die wapens wat in die grootste geheimhouding deur die BSB aangekoop is, is waarskynlik reeds in AWB-hande.

'n Bekommerde ANC-leier vra vandeesweek in 'n private gesprek: "Hoe kan die regering dié dinge ooglopend toelaat? Elke week dreig Adriaan Vlok die regses, maar hy doen niks. Intussen gaan hul ongehinderd en uitdagend voort met die stigting van nuwe militêre eenhede."

Tweedens is daar die regering se halsstarige weiering om onmiddellik in te gryp en sterk op te tree as gevolg van gebeure voor en rondom die Harms-kommissie. Skrikwekkende getuienis en feite het die afgelope maande binne én buite die kommissie na vore gekom.

Daaronder is die geheimsinnige verdwyning van strategiese getuienis en noodsaaklike dokumente, die openlike weiering van BSB-lede om oor sensitiewe sake vrae te beantwoord, getuienis dat so onlangs as Augustus verlede jaar die BSB in stryd met die verklaarde beleid van die regering probeer het om die verkiesing in Namibia te kelder en uitsprake deur BSB-offisiere waarin openlik met die regering verskil word. Laasgenoemde is iets wat volgens regsgeleerdes duidelik die grondslag lê van klagtes van hoogverraad en sedisie teen hulle.

Maar steeds doen die regering niks.

Die BSB en die polisie-operasies op Vlakplaas word nie ontbind nie en dit is twyfelagtig of iemand vervolg sal word. Dit ondanks De Klerk se versekering dat moordbendes "tot op die been oopgevlek" sal word.

In regskringe word gevra: hoekom tree die regering nie op in terme van Artikel 205 van die Strafproseswet teen BSB-offisiere om sekere vrae te antwoord nie? Daarvolgens word 'n persoon wat inligting oor 'n misdaad het, gedaag om voor 'n landdros te verskyn. Hy is verplig om vrae te beantwoord en kan tot twee jaar tronkstraf opgelê word indien hy sou weier.

In sekere politieke kringe - ook binne die ANC - word die vrees uitgespreek dat die regering se onvermoë of onwilligheid om sterk op te tree teen ultra-regses deur laasgenoemde vertolk sal word as 'n teken van swakheid.

Regses spog openlik dat die regering bang is. Vlok se dreigemente en waarskuwings word met gehoon begroet.

Kerkeberaad

(Van bl 1)

Die moontlikheid van 'n kerkeberaad is in Desember deur De Klerk in die vooruitsig gestel na aanleiding van gesprekke met verskillende kerkleiers. Alberts is aangestel as sameroeper, en kort daarna het Chikane laat weet dat die SARK lidkerke afgeraai het om aan die beraad deel te neem.

Die kerke moet self eers die diepe verdeeldheid en vervreemding aanspreek, is ook gesê.

Boesak het hom ook sterk teen die beraad uitgespreek. Dit blyk vir hom, soos ook vir Chikane, dat vrede en versoening gesoek moet word by die Cottesloe-beraad van Kerke wat drie dekades gelede onder die vaandels van die Wêreldraad van Kerke in Suid-Afrika gehou is.

Dis by dié beraad van 1960, waar die SARK en die Afrikaanse kerke se paaie uiteen geloop het, meen Boesak. Cottesloe is destyds gereël om die gebeure by Sharpeville, waar 69 swartmense doodgeskiet is na 'n protesoptog oor paswette, te bespreek. Ingrypende besluite oor apartheid is geneem, maar agterna, onder druk van die Nasionale Party-regering en dr HF Verwoerd, het die Afrikaanse kerke die besluite gerepudieer.

Die invloed wat dié gebeure op die kerke in Suid-Afrika gehad het, word nou nog gevoel.

Alberts het gesê die beraad sal moontlik op 20 en 21 Julie in Pretoria plaasvind. Die plek moet nog bepaal word.

'Dis darem nie regverdig voor God nie'

ELSABÉ WESSELS

DIE privatisering van die inwoners van Mier se erfgrond deur 'n wetsontwerp in die Raad van Verteenwoordigers het dié week op 'n oorlogsverklaring tussen die Arbeidersparty en die ANC afgestuur.

Ondanks pogings van die ANC en sy vise-president, Nelson Mandela, om die omstrede wetsontwerp te stop, is dit Woensdagaand in 'n debat van amper drie uur deur die Raad van Verteenwoordigers aanvaar.

Tydens die debat het die voorsitter van die Raad van Afgevaardigdes, eerw Allan Hendrickse, verwys na die vertoë wat Mandela aan hom gerig het. Volgens Hendrickse sou Mandela egter nie oor die ware feite beskik nie.

'n Afvaardiging van Mier se Inwonersvereniging het Woensdagaand na die debat onmiddellik aangekondig dat hul regstappe gaan doen om dié wetsontwerp, wat nog deur die staatspresident goedgekeur moet word, ongedaan te maak.

Die Wes-Kaapse ANC-leier, Trevor Manuel, het gister gewaarsku dat die ANC van massa-optrede gebruik sal maak om die uitvoer van die voorgestelde wetgewing in die wiele te ry.

Aan Vrye Weekblad het 'n afstammeling van een van die stamvaders van Mier, Frederik Philander, gister sy geskoktheid oor die goedkeuring van die wetsontwerp uitgespreek. "Nou gaan ons hof toe. Ons het al te veel geld op die saak uitgegee om nou te gaan lê," was sy reaksie.

"Dis ons wettige eiendom wat hulle wil vat. Dis darem nie regverdig voor God dat indringers van buite ons erfgrond wil kom opkoop nie. 'n Mens gee nie jou wettige erfdeel sommer net so weg nie," het hy gesê.

Die inwoners van Mier in die Kalahari is Woensdag om middernag terug huis toe nadat hul derde poging om die wetsontwerp te stop, misluk het.

In werklikheid het die Arbeidersparty al reeds, sonder dat die nodige wettige kanale geskep is, met die verkoop van die grond begin en is die wetsontwerp terugwerkend van aard.

Breyten dalk gou terug

CHRISTELLE TERREBLANCHE

BRONNE na aan Breyten Breytenbach het bevestig dat hy voor die einde van die jaar vir 'n paar maande na Suid-Afrika terugkeer.

Die uitgewekе digter kon nie opgespoor word om uit te vind of hy een of albei die aanbiedinge van Suid-Afrikaanse universiteite, om op 'n tydelike grondslag akademiese insette te lewer, aanvaar het nie.

Nuus dat 'n aanbod deur die Instituut vir Ontwikkelingstudies aan die Universiteit van Wes-Kaapland aan hom gemaak is, het die week die rondte begin doen na aanleiding van 'n artikel deur die direkteur van die Instituut, prof Pieter le Roux, in die jongste UWK-bulletin.

Le Roux het aan Vrye Weekblad bevestig dat Breytenbach gevra is om met sy agtergrond van Fransprekende Afrika-lande tot die instituut se vergelykende studie van ekonomiese stelsels by te dra. "Ons kon hom nie 'n permanente pos aanbied nie, maar hy is gevra om vir drie of ses maande te kom klasgee in sosiologie, ekonomie en politieke wetenskappe", sê Le Roux.

Volgens hom hou die aansoek nie regstreeks verband met dié aan Max Sisulu, hoof van die ANC se ekonomiese departement nie. Sisulu het reeds laat weet dat hy bereid is om vir 'n tydperk by die UWK se ekonomie-departement te doseer.

Prof Ampie Coetzee van die Departement Afrikaans aan UWK het aangedui dat sy departement nie die nodige geld gehad het om die Breytenbach na sy geboorteland terug te bring nie, maar dat hy nou met die departement sal saamwerk. "Ons het hom gevra om te help met skakeling ten einde die toekoms van Afrikaanse onderrig in perspektief te stel," het hy bevestig.

Intussen het dit ook aan die lig gekom dat die Departement Afrikaans aan die Rhodes Universiteit op Grahamstad ook 'n aanbod aan die digter gemaak het om hom vir tussen drie en ses maande by hulle aan te sluit. Dié universiteit se Departement Beeldende Kunste het hom ook gevra om geleentheidslesings oor skilderkuns aan te bied.

Nie een van die universiteite het nog 'n definitiewe antwoord van Breytenbach gekry nie en sê onderhandelinge gaan voort.

Sampie en sanksies:

Oorlog tussen DP en Matie-prof

ELSABé WESSELS

'N GEWRAAKTE koerantopskrif het dié week tot 'n oorlogsverklaring tussen die establishment en die Matie-professor en DP-adviseur, Sampie Terrelbanche gelei.

Terreblanche, 'n ekonomiese beleidsadviseur van die DP, sou volgens 'n koerantopskrif in Die Burger sanksies "bepleit" het. Terreblanche ontken dit kategories.

Senior DP-lede het hulself onmiddellik in die pers van Terreblanche gedistansieer sonder dat daar gepoog is om die saak met hom uit te klaar. Op Stellenbosch het dit ook opslae gemaak.

Die Burger-berig wat na 'n artikel in die Britse Sondagkoerant, die Sunday Observer, verwys het, het 'n kwaai reaksie in DP-kringe ontlont.

Die party se ekonomiese woordvoerder en verskeie lede van die koukus is vurige vegters teen sanksies en die party se amptelike beleid is teen sanksies.

Sonder dat Terreblanche geskakel is om die korrektheid van die artikel te bevestig, het die mede-leier van die DP, dr Zach de Beer, homself van Terreblanche se beweerde posisie gedistansieer en gesê dat indien Terreblanche korrek aangehaal is oor sy steun aan sanksies, was sy optrede teenstryding met sy party se beleid. In DP-kringe is daar gister beweer dat die party se woordvoerder oor finansies, Harry Schwartz, woedend is oor die beweerde uitlatings.

Aan Vrye Weekblad het Terreblanche gister kategories ontken dat hy in enige stadium sanksies voorgestaan het.

Anthony Sampson, die skrywer van die artikel, het ook gister ontken dat hy enigsins die indruk gewek het dat Terreblanche 'n pleidooi vir sanksies gelewer het en dat sy artikel ook nie die indruk wek nie.

Volgens hom was hy besonder beïndruk deur Terreblanche se "patriotisme" en die "gesofistikeerdheid" van sy mening as 'n senior politieke kommmentator.

In die artikel haal Sampson Terreblanche aan waar hy glo dat 'n arbeidersregering in Engeland die onderhandelingsproses in Suid-Afrika beter sal dien.

In die artikel haal Sampson Terreblanche ook aan oor sy standpunt dat pres FW de Klerk nog nie 'n algehele demokratiese oplossing vir Suid-Afrika aanvaar het nie en dat enige werlike skikking 'n grootskaalse oordrag van mag en hulpbronne van wit na swart sal eis en dat onderhandeling net sal slaag indien die twee kante in 'n meer eweredige magsbalans staan, en dat slegs sanksies - en die ondersteuning van die Britse Arbeidersparty - dit kan bewerkstellig.

"Ek twyfel of 'n Thatcher-georiënteerde regering begrip sal hê vir die soort armoede wat in 'n oorgangstadium aangespreek moet word," het Terreblanche aan Vrye Weekblad gesê.

"Wat ek wel sê, is dat dit nog te vroeg is om van die ANC te verwag dat hy hom openlik ten gunste van die opheffing van sanksies verklaar."

Die onderhoud met Terreblanche is op 3 Junie gevoer, voordat die noodtoestand opgehef is. "In daardie stadium was daar geen veranderinge van substansiële aard wat die lot van die gewone verarmde swartman in Suid-Afrika sal verbeter nie," sê Terreblanche.

'Moffies' loop 'n bloutjie met SAP

INA VAN DER LINDE

NAGKLUBGANGERS in Pretoria wat die polisie ontbied het om te kom help teen 'n groep indringers wat hulle goed gekarnuffel het, beweer dat die polisie - eerder as om die booswigte aan te keer - die minderjarige seuns in 'n vangwa gegooi en op Kerkplein verder karnuffel het. Een is glo gedwing om self sy hare af te sny.

Dit blyk voorts dat een van die booswigte wat verlede Saterdagnag die bestuurder, helpers en klubgangers van The Fridge, 'n nagklub in Queenstraat, oorval het, op die oomblik betrokke is by 'n hofsaak na 'n soortgelyke aanranding 'n jaar gelede by 'n ander Pretoriase klub, die Pig and Whistle in Schoemanstraat.

By die Pig and Whistle-voorval het die klubeienaar een van die booswigte doodgeskiet. Nog 'n booswig, Brian Bolhuis, het volgens getuienis vroeër dié week in die Hooggeregshof in Pretoria, 'n deur versper sodat die polisie nie kon inkom nie.

Volgens ooggetuies was Bolhuis Saterdagnag weer eens by die aanranding in The Fridge betrokke.

Die bestuurder en mede-eienaar van The Fridge, Helgard De Barros, 22, glo nou die polisie kyk ander pad wanneer mense soos dié klubs binneval wat hulle as ongewens beskou.

De Barros sê The Fridge is 'n "alternatiewe" klub, daar word alles behalwe disko-musiek gespeel. Hulle is veral "swaar op heavy metal". Die plek is nie gelisensieer nie en klubgangers word aangemoedig om hul eie drank saam te bring.

De Barros sê daar was Saterdagnag om halftwee nog sowat 25 personeellede en klubgangers oor toe vier groot mans inloop. Hulle het eers die toonbank in die kaartjiekantoor gebreek, toe het hulle 'n outjie van omtrent 16 gegryp en geslaan.

Die een groot ou wou weet of De Barros lus het om hom 'n "Dutchman" te noem, want "ek is lus vir baklei".

Hulle slaan toe eers vir De Barros, daarna sy meisie - wat reeds met 'n gipsarm rondgeloop het - se gips morsaf, en breek haar ribbes.

Hy en Francois Kruger, 'n helper, het twee van die manne gegryp en toe was die hel los. Kroegstoele en kleipotte het deur die lug gevlieg. Niemand kon in of uit nie, want een van die groot manne het die ingang versper.

'n Meisie se skouer is uit potjie geruk, nog 'n man sit glo met R3 000 se skade aan sy tande, en 'n ander een het harsingskudding opgedoen en sy oortrom gebars.

Eindelik het iemand ontsnap en die polisie ontbied. Toe hulle opdaag, was die geveg reeds in die strate. Drie mense is summier in die vangwa gestop. Maar nie een van die groot manne nie - drie klein, tingerige outjies, een van 15 en twee 16-jariges.

Oor die name van die jeugdiges is daar nog onduidelikheid, maar sover bekend is hulle Karl Botes, 16, Wernich, 16, and Derrick, 15.

De Barros sê toe hy die groot manne aan die polisie uitwys, het een polisieman verhoed dat hulle in hegtenis geneem word. Een van die polisiemanne het gesellig met een van die groot kêrels gestaan en gesels. Hulle het mekaar op die voornaam genoem.

In 'n stadium het iemand gehoor hoe sê die polisieman aan die groot kêrel iets soos: Luister, ons weet hulle is moffies, maar julle het vanaand te ver gegaan. Julle gaan in die moeilikheid beland.

Die klublede is aanhoudend moffies, homo's en dwelmverslaafdes genoem, sê De Barros.

Party van die klublede is daarna hospitaal toe, terwyl van die ander polisiekantoor toe is om aanklagte te gaan lê.

Daar eindig die storie egter nie. Francois Kruger, 23, 'n helper by die klub, sê hy en nog twee mense het agter die vangwa aangery polisiekantoor toe. Maar toe ry die vangwa nie Polisie-Sentraal toe nie, maar Kerkplein toe.

Kruger het gesien hoe die vangwa stilhou, die Polisiemanne die deure agter kom oopmaak en die outjies agterin karnuffel. Daarvandaan is die seuns glo na die polisieselle geneem, beveel om uit te trek en Wernich is na bewering 'n skêr gegee en aangesê om sy hare te sny "of anders bliksem ons jou as ons jou weer op straat kry"

Die drie het aanklagtes van aanranding teen die polisie gelê, sê De Barros, wat self met 'n blou oog, gebreekte neus, en verskeie kneusplekke sit. Hy het 'n klag van aanranding en saakbeskadiging teen die groot manne loop lê, en nog sowat tien ander het ook aanklagtes van aanranding teen Bolhuis en sy trawante gelê.

Kruger het aan Vrye Weekblad gesê 'n brief is aan Adriaan Vlok oor die voorval geskryf, wat moontlik vandag nog op sy lessenaar sal lê.

Maj Noel Hartwell, polisieskakeloffisier van Noord-Transvaal, het gister aan Vrye Weekblad gesê dit is nie duidelik wat dié aand gebeur het nie, en dat 'n verklaring uitgereik sal word sodra hy meer weet.

Muisbraai in Soweto

Dié groepie kinders het op 'n koue wintersmiddag in die Tladi-plakkersgebied in Soweto vir hulle 'n paar muise gevang en oor 'n spit gebraai om te eet. Hier wys hulle vir die kamera hoe muise moet lyk is hulle gaar is. Die meeste van dié kinders woon saam met hul ouers in plakkershutte op die koue Soweto-vlaktes.

DP-koukus op soek na een leier

ELSABé WESSELS

HERNIEUDE druk om die DP se troika-leierskap te beëindig het dié week in 'n spesiale koukusvergadering van die party opgevlam.

Groot geheimhouding heers rondom die koukusvergadering wat Dinsdag gehou is om die DP se loesing in Umlazi te bespreek. Partybronne het dit egter laat uitlek dat 'n hele aantal koukuslede tydens die vergadering hul ontevredenheid oor die huidige partyleiding uitgespreek het.

Daar was blykbaar voor die tussenverkiesing verskil binne die leierskap oor deelname aan die driehoekgeveg teen die NP en KP.

In reaksie teen die DP se verlies van meer as 2 000 stemme het koukuslede daarop aangedring dat dié party se leierskap van dr Zach de Beer, Wynand Malan en dr Denis Worrall heroorweeg word.

Die kwessie van leierskap is sedert Maart verlede jaar 'n ernstige bron van konflik binne die party. Veral oud-Progge het deurgaans nog 'n sterk veldtog vir een leier gevoer.

Diegene ten gunste van een leier sien die swak resultate van Umlazi as 'n simptoom van die leierskapkwessie.

Op kongresse het dit egter duidelik geblyk dat gewone kiesers meer gemaklik voel met die driemanskap omdat nie een van die bestaande drie leiers werklik die totale beeld van die party uitbeeld nie.

Daar word nou bespiegel dat koukuslede ernstig rondkyk vir een persoon om die driemanskap te vervang. In party-kringe klink dit na 'n sterk moontlikheid dat nie een van die huidige drie leiers die aangewese kandidaat vir enkel-leierskap sal wees nie.

Hoewel die drie leiers klaarblyklik 'n goeie verstandhouding opgebou het, meen sekere koukuslede dat die verskillende ideologiese oortuigings van die drie leiers die party weerhou van die uitdra van 'n sterk beeld.

(Sien ontleding op bladsy 10)

Redakteur in hof

DIE direkteur-generaal van die Nasionale Intelligensiediens (NID), dr Niel Barnard, sal vandeesweek na verwagting 'n ongewone verskyning in die openbaar maak om teen die redakteur van Vrye Weekblad, Max du Preez, te getuig.

Du Preez is ingevolge Die Wet op die Beveiliging van Inligting aangekla ná 'n berig in Vrye Weekblad in Februarie vanjaar waarin inligting gepubliseer is oor die noue samewerking tussen NID en die direkteur van die Instituut vir Sowjet-studie aan die Universiteit van Stellenbosch (ISSUS), prof Philip Nel.

Die klagte teen Vrye Weekblad draai onder meer rondom 'n memorandum wat Nel, 'n gewese offisier in Militêre Inligting, aan NID geskryf het waarin hy voorstel dat NID 'n persoon "onder die dekking" van ISSUS in die buiteland plaas om inligting oor die Sowjet-Unie, die ANC en die SAKP te bekom.

Barnard, 'n gewese hoogleraar in politieke wetenskappe aan die Universiteit van die Vrystaat, verskyn baie selde in die openbaar.

Du Preez is verlede jaar ingevolge die Wet op Binnelandse Veiligheid skuldig bevind nadat Vrye Weekblad in 'n meningsartikel die leier van die SAKP, Joe Slovo, aangehaal het.

SHE'S GOT WOBBLY LEGS AND A PROUD MOTHER.

AND THOUSANDS OF ENEMIES.

The more we change the world to suit us, the more we threaten the plants and animals around us. People, pollution, drought, over-population ...these are just a few of the enemies. For Shell, the issue is clear. We know that we have to exercise the highest possible degree of responsibility in everything we do.

Working
to make a difference.

As 'duimsuiger' gebrandmerk, maar ...

Coetzee se dade só bewys

JACQUES PAUW

DIE langverwagte reeks ontkennings deur 'n groep veiligheidspolisiemanne, Dirk Coetzee wat skielik as dubbele agent na vore tree en 'n waarskynlike polisie-sameswering om te lieg, het vandeesweek se verrigtinge voor die Harms-kommissie oorheers.

Ondanks polisie-getuienis dat Dirk Coetzee 'n "duimsuiger" en "blatante leuenaar" is, is dokumente voor regter Louis Harms geplaas wat minstens 'n gedeelte van sy moordbende-bedrywighede bewys en terselfdertyd 'n polisie-sameswering om te lieg, ontbloot.

Intussen is daar 'n besliste weerstand teen die kommissie se onvermoë om die waarheid te ontbloot, aan 't opbou. Benewens die Onafhanklike Raad van Ondersoek na Informele Onderdrukking se waarskuwing dat Suid-Afrikaners na weke van getuienis nog weinig van moordbendes weet, het verskeie groot koerante die kommissie ernstig in hoofartikels gekritiseer.

The Star sê Staatspresident FW de Klerk het die publiek belowe dat hy moordbendes tot op die been gaan oopvlek. Nou lyk dit of die teenoorgestelde mag gebeur.

Business Day sê die kommissie loop hom vas teen 'n ondeurdringbare muur in pogings om by die waarheid uit te kom. Dié koerant vra dat artikel 205 van die Strafproseswet op getuies toegepas moet word om hul te dwing om vrae te beantwoord.

Dié week se getuienis, in die vorm van dokumente afkomstig van die prokureur-generaal van Botswana, bewys dat 'n week ná die moord op Griffiths Mxenge op 19 November 1981, Coetzee en twee van sy moordbende-makkers Botswana binnegegaan het om 'n ANC-huis aan te val.

Die dokumente stem ooreen met Coetzee se getuienis in Londen toe hy aan die kommissie vertel het hoe hyself, Almond Nofomela en Joe Mamasela na Botswana is om aan die aanval deel te neem. 'n ANC-aktivis wat in die aanval gewond is, Joyce Dipale, het Mamasela as een van haar aanvallers uitgeken.

Tydens sy getuienis in Londen het die polisie dit aan Coetzee gestel dat die aanval in Botswana gedurende die middel van November 1981 plaasgevind het - dieselfde tyd wat hy volgens sy eie getuienis en polisierekords in Durban was om voorbereidings te tref vir die moord op Mxenge.

Benewens die feit dat hy dus nie een van die Botswana-aanvallers kon wees nie, is aan Coetzee gestel dat hy nie vir Mamasela in 1981 kon geken het nie. Mamasela kon dus nie aan die Botswana-aanval of die moord op Mxenge deelgeneem het soos Coetzee, Nofomela en David Tshikalange getuig het nie.

Kol Jan Coetzee, gewese bevelvoerder van Vlakplaas en nou by veiligheid by John Vorsterplein, het verlede week aan die kommissie vertel dat hy Mamasela se "hanteerder" in 1981 was en dat Coetzee gewis nie van sy bestaan kon geweet het nie. 'n Hanteerder verklap nooit 'n bron se identiteit nie.

Mamasela, 'n kleurryke polisieman met 'n bedrewe woordeskat wat glo uiters wreedaardig is, het ook aan die kommissie vertel dat hy beslis nie vir Coetzee in 1981 kon geken het nie. Hy was aan niemand behalwe Jan Coetzee bekend nie.

Toe word die dokumente deur adv Paul Pretorius, lid van die regspan van die Onafhanklike Raad van Ondersoek na Informele Onderdrukking, ingedien. Dit toon dat Coetzee, Nofomela en 'n ene Anderson Paul Gumede, 'n vals naam wat

Nofomela gebruik het, half-vyf die middag van 26 November 1981 Botswana by die Tlokweng-grenspos binnegegaan het.

Sowat 'n halfuur later het Coetzee en Nofomela Botswana weer verlaat. Daar is volgens die owerhede in Botswana geen getuienis dat Mamasela ooit weer die land verlaat het nie.

Coetzee het in Londen getuig dat hy en Nofomela, nadat hulle Botswana daardie middag verlaat het nadat hulle die omgewing verken het, later oor die grens geglip het en by Mamasela aangesluit het. Na die aanval het al drie weer oor die grens geglip.

Mamasela, wat deur die kommissie teruggeroep is vir heronderv̄raging, sê die dokumente is deur 'n "siek siel" vervals. Hy het gesê die handtekening op die doeanevorms stem nie heeltemal ooreen met sy eie nie, sy geboortedatum is verkeerd en hy het nie 'n paspoort wat ooreenstem met die nommer nie.

Pretorius het dit aan hom gestel dat daar in elk geval vier verskillende weergawes van sy geboortedatum is en dat die handtekening duidelike ooreenstemmings toon. Daar is later aan Mamasela gestel dat hy wel nog 'n paspoort moes gehad het.

Gevra hoe Coetzee in elk geval in daardie stadium van sy bestaan kon geweet het, het Mamasela gesê: "Dit kan wees dat Dirk Coetzee nog altyd 'n dubbele agent van die ANC was. Mense kan lag, maar dit kan waar wees."

Mamasela het onder groot gelag beweer dit is moontlik dat die paspoort wat in sy naam gebruik is, deur die ANC vervals is en dat iemand daarmee gereis het.

"In 'n polisievoertuig saam met Coetzee?" het Pretorius gevra.

Mamasela is gevolg deur die getuienis van 'n rits polisiemanne wat deur Coetzee se getuienis by moordbendes betrek is: brig Willem Schoon, maj Koos Vermeulen, kapt Paul van Dyk, brig Jan Du Preez, maj Archie Flemington en maj Eugene de Kock.

Soos die askari's voor hulle, het die polisiemanne enige betrokkenheid of die bestaan van moordbendes ten sterkste ontken.

Swygsame Engelse Boer nou militêre leier

PEARLIE JOUBERT

UITGESKOPTE AWB-lede het dié week amptelik hul naam van die Nuwe AWB na die Boereweerstandbeweging (BWB) verander.

Die leier van die BWB, Andrew Ford, sê die BWB gaan nou met die Boerestaat Party (BP) onder die leierskap van Robert van Tonder saamwerk. Die BWB gaan die militêre sy van die Boere se bevryding behartig terwyl die BP die politieke sy sal behartig, sê hy.

Die BWB-lede het die AWB weens die omstrede verhouding tussen Eugene TerreBlanche en die rubriekskrywer Jani Allan verlaat.

Die hoofleier van die BP, Robert van Tonder, sê die AWB, soos die BP, is 'n politieke party "terwyl die BWB 'n meer kulturele organisasie is. Die BWB werk veral om die kommando's op die been te kry en staan grootliks buite die politiek. Soos die NP al die jare saam met die FAK gewerk het, so sal die BWB saam met die Boerestaat Party werk."

Dié organisasie is volgens Ford 'n "ou organisasie met 'n nuwe naam" en is gestig om die verwarring tussen die AWB en die Nuwe AWB op te los.

Hulle vlag - die swart, rooi en wit - is onlangs by die Volksfees van die KP by die Voortrekkermonument vertoon.

Volgens Ford hou hulle nie van die woord "Afrikaner" in die naam van die organisasie nie omdat hulle belangrikste doel die stigting van 'n Boerestaat is.

Van Tonder sê die BWB het net die naam reggemaak. "Die woord Afrikaner het nie voor die stigting van die Unie van Suid-Afrika in 1910 bestaan nie en die Afrikaner het nog nooit vir die stigting van boerestate baklei nie - dit was die Boere wat dit gedoen het en dit is die Boere wat dit nou ook gaan doen."

Volgens Van Tonder en Ford sal die BWB met die regering en ander instansies oor die vestiging van die Boererepublieke beding. "Moontlik kan die KP, HNP en Boerstaat Party in alliansie teen die regering veg wanneer daar weer 'n verkiesing is," sê Van Tonder.

"Indien daar nie weer 'n wit verkiesing gehou gaan word nie, sal die kommando's gebruik word, want dan het die regering die demokratiese weg van ons weggeneem en die regering dink tog sekerlik nie dat ons met gevoude arms dit gaan sit en aanskou nie."

Ford wou nie sê hoeveel mense aan die BWB behoort nie.

Referendum vir almal, sê Gerrit Viljoen

CHRISTIAN CHAISE

AL Suid-Afrika se rassegroepe, en nie net die blankes nie, gaan dalk deur middel van 'n referendum geraadpleeg word oor 'n nuwe grondwet wat deur die land se politieke groepe onderhandel is, het die minister van Staatkundige Ontwikkeling, Gerrit Viljoen, gister in 'n onderhoud gesê.

"Ek dink 'n goeie idee sal wees om 'n referendum te hê van die hele bevolking, alle volwasse mense - ook die swartmense - wat saam maar ook afsonderlik getel word," sê Viljoen.

Dit is die eerste keer dat die regering voorstel dat swartmense ook by 'n referendum oor 'n toekomstige grondwet betrek word. Net mense wat stemgeregtig is vir die drie kamers van die parlement het aan die vorige referendum deelgeneem.

Staatspresident FW de Klerk het dié week in die parlement gesê blanke kiesers sal geraadpleeg word oor 'n nuwe grondwet wat die eerste keer aan swartmense stemreg op nasionale vlak toeken.

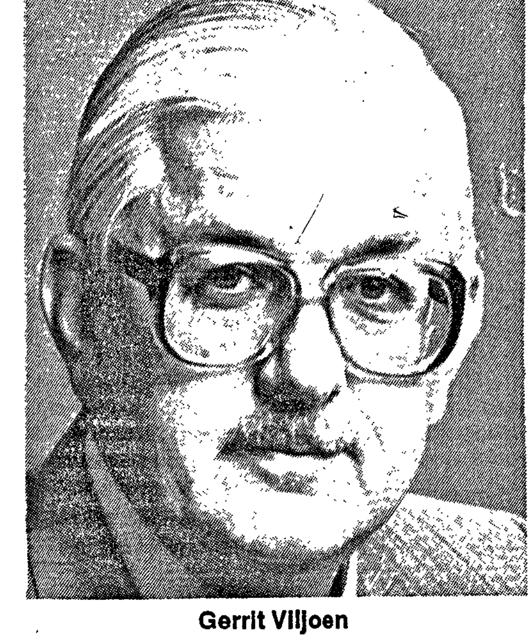

Gerrit Viljoen

Viljoen het egter gister geweier om te sê of die regering die voorgestelde grondwet in werking sal stel as die meeste blankes hulle daarteen uitspreek.

"As dit gebeur, sal dit natuurlik lei tot 'n situasie met baie ernstige spanning en konflik aan die kant van die res van die bevolking, die nie-blanke groep," was sy kommentaar.

Viljoen, 63, is De Klerk se regterhand en word allerweë as die argitek van De Klerk se hervormingsproses beskou. Sy hoofopdrag is om werklike onderhandelinge van die grond af te kry, en in dié verband het hy reeds verskeie ontmoetings met die ANC se vise-president, Nelson Mandela, gehad.

In 'n oorsig oor die regering se voorlopige gesprekke met die ANC het Viljoen gister gesê die struikelblokke wat deur die ANC geopper word, is "so te sê verwyder" (practically removed). Die noodtoestand is grotendeels opgehef, en die owerheid het die verslag van 'n gesamentlike werksgroep van die ANC en die regering aanvaar oor die vrylating van politieke gevangenes en die terugkeer van bannelinge.

"Ons is haastig," het Viljoen gesê, maar Mandela en die ANC "is besig om vyf of ses weke te mors" deur hul reaksie op die verslag te vertraag.

"Hulle is baie inkonsekwent, want in die begin was hulle baie haastig... Nou sê Mandela: 'Ons moet tot 10 Julie wag.'

"Dit lyk asof hulle nie wil hê ons moet die krediet kry vir ons positiewe houding jeens die verslag terwyl Mandela oorsee is nie.

"Ek dink hulle is in die verleentheid gestel deur die feit dat ons die noodtoestand opgehef het. Miskien het hulle gehoop dat ons posisie oor albei sake steeds negatief sou wees terwyl Mandela oorsee is, sodat hy dit as 'n argument kan gebruik om vir verdere sanksies te pleit."

Gevra watter invloed 'n opheffing van sanksies op die wit kieserspubliek kan hê, het Viljoen gesê: "Enige erkenning van die hervormingstappe wat mnr De Klerk geneem het, sal die geloofwaardigheid en aanvaarbaarheid van dié stappe in die oë van mnr De Klerk se mense (constituency) verhoog."

Viljoen het gesê dit sal "hoogs onredelik" wees as die komende Dublin-beraad van die Europese Gemeenskap nie "konkrete erkenning gee aan die baie wesenlike stappe" wat De Klerk gedoen het en "die feit dat hy groot risiko's geneem het nie." - AFP

HUNT LASCARIS TBWA 005119

See what happens when you launch an independent daily.

We're all set. To launch The Daily Mail.

At long last, a quality morning paper that covers the entire spectrum of local, international, business, sport and entertainment news.

A paper that's more informative. More incisive.

THE DAILY MAIL

E Germans vote out communists

IN BRIEF

Yeoville's rapist shot dead in ambush

Peace teeters on edge as FW meets Mandela

But more importantly, a paper that's independent.

Which means you won't get a skewed perspective of the news. Rather the news in perspective.

To say the least, feathers will fly.

THE DAILY MAIL

AN INDEPENDENT DAILY FOR A CHANGING SOUTH AFRICA.

Mama Afrika by die huis

'Daar was 'n gat in my siel'

DIE straaltjie uitgewekenes wat terugkeer word nou 'n stroom - een van die dae word dit 'n vloed. Terwyl ons hulle nog kan uitken, praat AUDREY BROWN met Miriam Makeba en James Stewart oor hoe dit voel om terug te wees by die huis. Daar is so 'n tikkie persoonlike geskiedenis by - Makeba was in die vyftigerjare met Brown se grootouers bevriend

JAMES STEWART en Miriam Makeba het dié week die buiteland se stof van hul voete afgeskud en voet aan wal gesit in die land wat hulle meer as 25 jaar gelede verlaat het.

Stewart kan nie wag om die smoorsnoek-bredie wat sy 80-jarige moeder aan die kook hou, te gaan eet nie.

Dan wil hy deur die strate van Kaapstad, waar hy 54-jaar gelede gebore is, gaan stap om te luister hoe praat die mense die taal, hulle gesegdes.

En daarna sal hy maar aangaan met die werk wat hy gekom het om te doen, want, soos Makeba, het Stewart maar net kom inloer.

Makeba het vas geglo dat as sy te lank in die buiteland draai, sy nooit weer haar geboorteland sal sien nie. Met die eerste geleentheid wat sy kon kry, het sy gereël om haar ma se graf te kom skoonmaak en haar bejaarde broer te sien.

Op pad van die lughawe af verlede Sondagoggend, is sy eers na haar ma se graf waar sy op haar knieë gesit en huil het.

Daarna is sy deur die strate van Mzimhlope, waar haar broer in Soweto woon, dansend en singend omring deur honderde mense.

Makeba en Stewart het op verskillende wyses die land verlaat - Makeba is openlik hier weg om in die buiteland te gaan optree. Maar Stewart is in 1964 onder 'n dekmantel hier uit, onder instruksie van die ANC om dié organisasie in die buiteland te vestig nadat dit in 1961 onwettig verklaar is.

Makeba het dié week vertel van haar opgewondenheid in 1959 toe sy die eerste keer oorsee is met die musiekstuk "King Kong".

"Ek was reeds 'n klein ster hier in Suid-Afrika en die kans om myself oorsee te bewys was te goed om mis te loop. Dié soet droom het 'n nagmerrie geword toe ek later uitvind dat ek nie meer binne die land toegelaat is nie. Van daardie dag af was daar 'n gat in my siel. Ek het geleef vir die dag waarop ek weer kon terugkeer.

Miriam Makeba

(Foto: Anna Zieminski - Afrapix)

Sy onthou nog die dag toe sy geloop het: "Jou oupa het my lughawe toe gevat in sy groot swart kar. Jou ma en haar susters het vir my koekies gebak vir padkos. Ons het mos nie geweet dat mens nie kos hoef te vat nie - 'n reis was nie 'n reis sonder padkos nie!"

Sy is met groot lof in die buiteland ontvang - daar is die gesegde dat Namibia nog nie onafhanklik is nie omdat Makeba nog nie daar gesing het nie - want Mama Afrika se stem het nog by elke ander Afrikaland se onafhanklikwording opgeklink.

Met al die roem wat sy verwerf het, het sy nog steeds gesmag na haar land.

"Elke plek in die wêreld waar ek gewoon het, was maar net nie tuis vir my nie. Maar ek het altyd die liefde en ondersteuning van my landsgenote saam met my gedra."

Op die vraag oor hoe dit voel om weer tuis te wees, sê Makeba: "Daar is niks wat my meer blydskap verskaf as om weer tussen my mense te wees nie. Ek kan nou my mense voel en hoor. Hulle kan my aanraak en my hoor. Een en dertig jaar is veels te lank. Ek is tevrede."

Toe sing sy weer die lied wat sy destyds gesing het voor sy geloop het - 'n lied vir al die ma's van die land. Die weemoed het skerp deurgeskemer. Sy kon nie haar ma se begrafnis bywoon nie en dit het haar altyd gepla.

Stewart is presies 26 jaar gelede die land uit op instruksie van die ANC.

Hy het sy studies in ingenieurswese aan die Universiteit van die Witwatersrand laat vaar om aan die organsasie se buitelandse bedrywighede deel te neem.

Gevra of hy spyt is dat hy geloop het, sê hy: "Dit was die enigste manier wat ons kon sien om ons ideale te verwesenlik."

Stewart is bemoedig deur die toenemende deelname van bruinmense aan die politiek en vir hom dui dit 'n groot verandering in die politiek aan.

"Dit is vir my bemoedigend om die teenwoordigheid van my gemeenskap in die stryd te sien. Dit bewys aan my dat die ANC veg vir die bevryding van al ons mense. Die deelname van alle gemeenskappe in ons land bewys dat dié boodskap sterk gewortel is tussen ons mense."

Stewart is deel van die ANC se nasionale uitvoerende komitee, en is hier om samesprekings te voer met organisasies in die Wes-Kaap, sowel as om planne in werking te stel vir die eerste nasionale kongres van die ANC in 30 jaar binne die land.

Stewart en Makeba, wat 'n paar dae uit mekaar hier aangekom het, verlaat eersdaags weer die land.

Albei het die hoop uitgespreek dat hulle so gou as moontlik permanent kan terugkeer.

Makeba sal heel moontlik later dié jaar by 'n konsert binne die land optree. En vir Stewart is daar te veel werk - die ANC se koffers moet dwarsoor die wêreld gepak word - en iemand moet dit doen.

Oesterbaai-stof het nog lank nie gaan lê nie

CHRISTELLE TERREBLANCHE

BEPLANNING vir Suid-Afrika se langtermyn-kragbehoeftes kan in die weegskaal bly totdat sekerheid oor die grondwetlike toekoms van die land verkry is.

Dié standpunt is onder druk deur amptenare van Eskom uitgespreek toe hulle die week 'n voorlegging in Kaapstad gedoen het oor die aankoop van die plaas Hagelskraal met die oog op nog 'n kernkragaanleg.

Die Eskom-bestuurslede het erken dat 'n herevaluering van hul kragbeleid nodig is om bewaringsaspekte in balans te bring, maar dat 'n oorkoepelende beleid eers daargestel moet word.

"Eskom se kragbeleid is in sekere opsigte 'n politieke kwessie," het Johan van den Berg, Hoofbestuurder: Bestuursdienste van die Eskom-hoofkantoor, toegegee.

Die stof rondom die oprigting van die Koeberg-kernkragaanleg op Kaapstad se voorstoep het nog skaars gaan lê, toe Eskom aankondig dat hy onderhandel oor die aankoop van 'n derde potensiële kernkrag-terrein aan die Kaapse kus.

Bewaringskundiges en wetenskaplikes is ook nog nie klaargepraat oor die onlangse aankoop van 'n terrein by Oesterbaai aan die Suid-Kaapse kus nie.

Na indringende impakstudies langs die kusstrook tussen Waenhuiskrans en Gansbaai, het Eskom nou besluit om 'n nasionale bewaringsterrein, Hagelskraal, net langs Pearlybeach aan te koop met die doel om ná die jaar 2005 oor die oprigting van 'n kernkragaanleg daar te besluit.

Die terrein is gekies ondanks die feit dat omgewingstudies dit as ongeskik bevind het weens die unieke ekosisteem en plantegroei.

Die kernkrag- versus bewaringsargumente woed nou al dekades lank, maar Eskom sê hy het in dié stadium geen keuse as om na kernkrag as alternatief tot steenkool te kyk nie.

Tans word bykans 90 persent van Suid-Afrika se krag uit steenkool verwek, met kernkrag die naasgrootste bron op 7,8 persent. Navorsing toon dat steenkoolreserwes regoor die wêreld teen die jaar 2030 uitgeput sal wees en dat kernkrag in dié stadium die enigste werklike alternatief is.

Omdat kernkragstasies baie water vir verkoelingsdoeleindes benodig, is net terreine langs die kus vir Suid-Afrikaanse kernaanlegte geskik. Eskom het as deel van sy langtermynnavorsing R6 miljoen bestee om navorsing aan die kus te doen ten einde geskikte terreine aan te koop met die opsie om later te besluit watter een gebruik sal word.

Geen geskikte terreine is aan die Natalse kus gevind nie en die impakstudies aan die Kaapse Weskus is nog nie voltooi nie.

Dit is duidelik dat die anti-kernargumente van natuurkundiges, omgewings-entoesiaste en selfs die man op straat nie kan staande bly teen die dringende en toenemende behoefte aan krag in Suider-Afrika nie. Tog meen hulle dat die behoud van die land se natuurlike hulpbronne en natuurskoon nog nie demokraties genoeg opgeweeg is teen inwoners se vermeende kragnood nie.

Koeberg Alert, EarthLife Africa, die Natuurlewevereniging en wetenskaplikes is onder diegene wat meen dat grond nie sonder meer vir kernkrag geëien behoort te word nie.

"Daar moet 'n langtermyn-verbintenis tot die grond gemaak word waarbinne ons ons kundigheid om met kernkrag tred te hou kan meet," het 'n wetenskaplike van die Universiteit van Kaapstad gesê. "Anders mors ons ons geld."

Eskom-amptenare het die argument beaam, maar erken dat potensiële kernkrag-terreine ten bedrae van R2 miljoen al aangekoop is.

Die eienaar van Hagelskraal by Pearlybeach, IC Bell, het dié week gesê hy was aanvanklik baie geskok om te verneem dat sy plaas deel is van die voorgestelde terrein.

Hy onderhandel tans met Eskom om die gebied in die geheel te verkoop, "net wanneer nodig", sodat die deel wat nie gebruik word nie as ekologiese geheel bewaar kan bly.

Sowat 25 persent van die 400 hektaar wat benodig word, sal na die 60 jaar lewensduur van die aanleg verbode terrein bly.

Die inwoners van Gansbaai het tot dusver nie standpunt oor die voorgenome aanleg ingeneem nie, hoewel ontsteltenis onder boere in die omgewing en Pearlybeach se getrouste vakansiegangers begin kop uitsteek. Inwoners van Elim, dié geskiedkundige sendingnedersetting noordoos van die strand, het reeds kapsie gemaak.

Prof Maarten de Wit van die departement geologie aan die Universiteit van Kaapstad is nie tevrede dat die terrein struktureel geskik is nie en meen verdere seismiese studies is nodig.

Koeberg Alert het daarop gewys dat die manier waarop die kernafval na die stortingsterrein by Vaalputs vervoer sal word ook nog nie behoorlik ondersoek is nie.

Nog besware behels die feit dat demografiese studies en die langtermyn- sosiale en kulturele impak van 'n kernkragaanleg aan die deel van die kus nog nie deeglik beskou is nie.

Afvalsmouse se oë op Namibia

Gaan die jong regering swig voor geld?

Honderde afvalsmouse sit al klaar gulsig en wag om uit te vind of Namibia behoeftig genoeg is om homself uit te verkoop as stortingsterrein vir die eerste wêreld se gemors. CHRISTELLE TERREBLANCHE doen verslag

GAAN die jong regering van Namibia swig voor die lokaas van biljoene Amerikaanse dollar?

Namibia se model-grondwet, wat minder as drie maande gelede met onafhanklikwording van krag geword het, stipuleer dat die land maatreëls moet instel teen die "storting en verwerking van buitelandse kern- en toksiese- afval". Die bepaling is egter in sigself nie deur enige hof afdwingbaar nie, maar het ten doel om die regering te lei in die skepping van wette om die welsyn van die inwoners te bevorder.

'n Mosie is dié week by die Nasionale Vergadering ingedien waarin voorstelle vir stortingsterreine vir sowel kern- as ander skadelike afval vervat is. Die projek kan Namibia 175 biljoen Amerikaanse dollar of minstens 5 biljoen dollar per jaar in die sak bring. Die aanleg van die stortingsterrein/e kan voorts oor 'n tydperk van vyf jaar werk aan 20 000 mense verskaf. Die bedryf daarvan kan op die lang termyn 4 000 mense van 'n werk verseker.

Die sakemanne wat as skakels in Namibia optree, sal 1,5 persent van die wins in hul eie sakke kan steek. Oor 'n tydperk van tien jaar sal hulle nagenoeg 500 miljoen dollar ryker wees.

Die moontlikheid van kernstorting in die ekologies eiesoortige Namibia het skaars rugbaar geword toe 'n grootskaalse storm daaroor losbars. Voor die mosie nog ter tafel gelê is, moes die indiener, Jannie de Wet van Aksie Christelik Nasionaal (ACN) sy voorstel in 'n heftige televisie-debat verdedig.

Tot dusver het Swapo hom nie oor die voorstel uitgelaat nie en omgewingsbewustes hoop dat dié party by sy vroeëre standpunt oor storting sal hou.

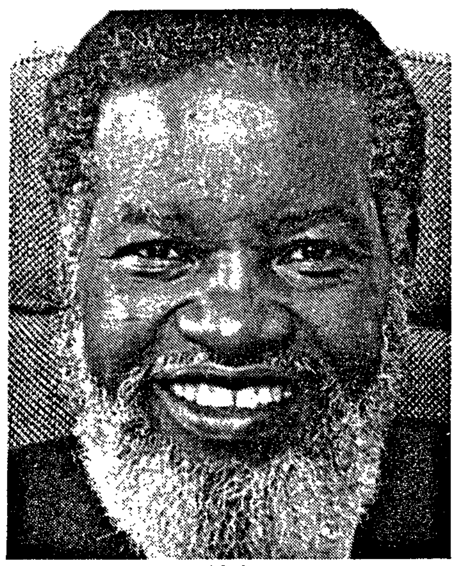

Sam Nujoma

Pres Sam Nujoma het 'n jaar of wat gelede in Nigerië gesê mense wat met giftige afval in Afrika smous, moet vervolg word. Sy standpunt is voor die verkiesing verlede jaar deur Hidipo Hamutenya, minister van inligting en die uitsaaiwese, herhaal. Nico Bessinger, minister van die natuurlewe, bewaring en toerisme, het onlangs op 'n jaarvergadering van die Natuurlewevereniging bevestig dat die regering geensins afvalstorting sal duld nie.

Die Organisasie van Eenheid in Afrika (OEA), wat Namibia reeds uitgenooi het om lid te word, verbied die berging van afval deur lidlande.

Namibia sal na verwagting ook die Lomekonvensie onderskryf, omdat dit hom 'n uitvoermark vir onder meer rooivleis sal bied. Dit behels 'n soortgelyke verbod op die in- en uitvoer van afvalstowwe. 'n Lid van die Groenparty in Wes-Duitsland het reeds verlede jaar aangedui dat Namibia se toetrede tot die konvensie in sy guns sal tel wanneer hy om buitelandse hulp aansoek doen.

Die toenemende bewuswording van omgewingskwessies in lande wat die relatief behoeftige Namibia op sy voete kan help met lenings en tegniese hulp, sal hulle beslis ook twee keer laat dink voordat hulle hul gewig agter afvalberging ingooi.

Chris Brown van die Natuurleweverenging in Namibia sê lande wat afval aanvaar doen dit slegs om drie redes: "Omdat hulle nie van die nadelige gevolge bewus is nie; omdat korrupsie hoogty vier en sekere politici hulself daardeur verryk of omdat die land so arm is dat hy die korttermyn-gewin bo sy langtermyn-veiligheid stel."

Die feit dat die afvalhandelaars nie op hulle laat wag het nie, maak dit duidelik dat die regering so gou as moontlik standpunt oor dié kwessie moet inneem.

De Wet sê dat daar 'n plig op Namibia rus om kernafval te berg omdat die land 'n groot persentasie van sy buitelandse kapitaal uit uraanuitvoer verdien. Dave Cole van EarthLife Africa in Windhoek meen dié argument is nie geldig nie omdat wêreldwyd aanvaar word dat die land en mense wat die voordeel uit die verbruik van uraan put, self die nadele moet dra.

Rossing Uraan, wat vir die uraan-ontginning verantwoordelik is, wou geensins kommentaar lewer op vingerwysings in sy rigting nie.

Hage Geinbob

Die voornemende afvalhandelaars, waaronder Horst Bodecker, 'n sakeman van Windhoek, meen dat Namibia een van veiligste lande ter wêreld vir afvalstorting is.

Hy sê hy doen al agt jaar navorsing oor die land se potensiaal en het twee terreine uitgesonder. Die een is sowat 40km wes van Keetmanshoop in die Namib-woestyn en die ander in Kaokoland aan die noordwestelike grens met Angola, waar die land drie stortingsterreine het. Sy navorsing word ter stawing van De Wet se mosie ingedien. Volgens Bodecker is Namibia en in die besonder sy gekose terreine geologies stabiel, droog, yl bevolk en met relatief min grondwater - die voorvereistes vir storting.

'n Woordvoerder van die Direktoraat Geologiese Opname in Namibia het aangedui dat geen wetenskaplike navorsing oor storting nog in Namibia uitgevoer is nie en dat die grondwatervlak en die soutinhoud daarvan by die Keetmanshoop-terrein in elk geval te hoog en van te groot belang vir boere in die omgewing is.

"Ons kan nie sê Namibia is geologies stabiel nie, omdat die kernafval en selfs ander afval skadelik bly vir 'n tydperk van minstens 100 maal die tyd sedert Christus se geboorte", sê Brown. Hy meen veranderende klimaatstendense soos die kweekhuis-effek kan Namibia juis ongeskik maak.

Verskeie natuurwetenskaplikes meen Namibia se ekosisteem is in die besonder sensitief vir enige veranderinge.

Nog 'n argument van die afvalhandelaars is dat ander Afrika-lande en selfs tegnologies gevorderde lande hulle afval in die see stort omdat niemand dit meer wil aanvaar nie. "Ons verkies dat dit veilig onder die grond begrawe word eerder as dat dit ons see vergiftig", het Bodecker aan Vrye Weekblad gesê.

Hidipo Hamutenya

Die feit bly dat die inwoners wat toestem tot kernafval se kinders se kinders se kinders ad infinutum op die moontlik katastrofiese gevolge daarvan moet let en waarskynlik baie meer biljoene sal moet opdok om die gemors op te ruim. Brown glo die land se gebrek aan hoë tegnologie en kundigheid plaas hom nie in 'n posisie om met sulke gevolge rekening te hou nie.

Inwoners het aan Vrye Weekblad gesê hulle beskou die vraagstuk as een wat saam met die herverdeling van grond in die debat oor grondhervorming tuishoort. "Ons kan nie vir ons kinders se kinders ons enigste werklike hulpbronne, lug en water, vergiftig nalaat nie", het Otillie Abrahams van die NNF in reaksie gesê. "Geen geld kan vir so iets kompenseer nie".

Volgens Bodecker het geen buitelandse maatskappy homself nog verbind tot afvalstorting in Namibia nie. Ander bronne dui daarop dat daar lank reeds tou gestaan word en dat 'n Kaliforniese maatskappy 'n eerste opsie het.

Bodicker het bevestig dat van meer as 50 biljoen dollar gepraat word, maar dat die soort afval nie gespesifiseer word nie. "Vir al wat ons weet is dit militere afval...", het 'n ontstelde inwoner gesê.

* Die eerste minister, Hage Geingob, het Woensdag gesê dit is nie die Swapo-regering se beleid om enige aansoeke vir die storting van giftige afval goed te keur nie.

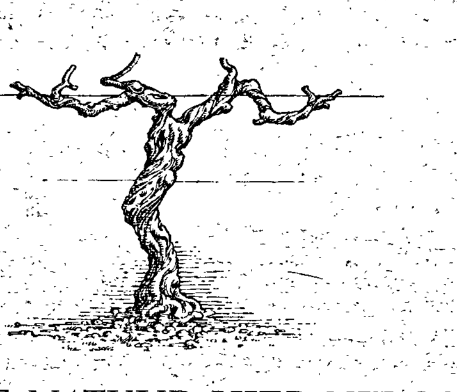

AS DIE NATUUR HIER NIE SO VAS GESLAAP HET NIE, SOU ONS NIE ONS BESONDERE WYNE KON VERBOU HET NIE.

Die winter is koud op Boschendal. Kouer as wat 'n mens sou dink. Maar dis juis die koue wat ons wingerde kans gee om te rus — om sterkte en karakter te laat ontwikkel en dan, vol lewenskrag, weer in die lente te bot. Boschendal het die perfekte klimaat om fyn, subtiele, elegante wyne te verbou. Dit is die plek wat ons voorvaders drie eeue gelede uitgesoek het, met die wete dat wyn — goeie wyn — verbou word en nie in die kelder gemaak word nie. Hulle was ook gewoond aan koue weer.

BOSCHENDAL

WAAR DIE FRANSE HUGENOTE DIE WYNKULTUUR GEVESTIG HET.

Kuper Hands 7551/A

Die Yengeni-reënboogverhoor

In dié hof is die nuwe SA 'n hersenskim

Ondanks die aankondigings van staatspresident FW de Klerk op 2 Februarie waarvolgens die ANC en PAC gewettig is en politieke gevangenes vrygelaat sal word, duur politieke verhore landwyd steeds voort. ELSABÉ WESSELS doen verslag oor die Yengeni-verhoor in Kaapstad waar die beskuldigdes amper drie jaar reeds in aanhouding is en steeds borgtog geweier word

Die ANC-leier Steve Tshwete (met die pyp in die mond) en 28 vrygelate politieke gevangenes salueer die beskuldigdes in die Yengeni-verhoor

(Foto: Benny Gool - Afrapix)

GOEIE môre, kameraad leiers. Met dié woorde het die ses beskuldigdes in die Yengeni-verhoor omgedraai en met gebalde vuiste in die lug die ANC-leiers Steve Tshwete, James Stewart en Pallo Jordan gegroet.

Dit was Maandag, 11 Junie, een van die sowat 180 dae van sitting in die Kaapse Hooggeregshof van dié "terrorisme-verhoor".

Tony Yengeni, aangeklaagde Nommer Een in dié saak, is geklee in 'n sweetpak met die embleem en kleure van die ANC op die bors en die woorde "Umkhonto we Sizwe" op die rug.

Links van hom, in die ry af, sit beskuldigdes nommer 3, 4, 5, 6 en 2: Lumka Nyamza, Michael Lumbambo, Mbutho Nduku, Wellington Nkwandla en Jennifer Schreiner.

Agter hulle in die galery sit die toegewyde ouers en vriende van die beskuldigdes wat die hofverrigtinge daagliks bywoon.

Wanneer die Kaapse Hooggeregshof aanstaande week in reses gaan, gaan die ses oorblywende beskuldigdes in die Yengeni-verhoor - daar was aanvanklik 14 - vir dieselfde tydperk terug na hul selle. Vir ses weke sal hulle moet wag vir die staat om sy saak teen hulle voort te sit.

Hul eerste hofverskyning was in Maart 1988 in die Wynbergse landdroshof.

Teen daardie tyd was sommige van die beskuldigdes reeds so lank as 17 maande in aanhouding.

In dié tyd het Schreiner altesame 109 dae alleen in 'n polisiesel gesit met slegs 'n Bybel en 'n skoon stel klere.

Teen September sal Schreiner en Yengeni sowat drie jaar in aanhouding wees.

In Maart verlede jaar is die saak teen die 14 beskuldigdes in die Kaapse Hooggeregshof geopen, waar getuienis daagliks steeds aangehoor word, sonder dat borgtog aan enige van die ses oorblywende beskuldigdes toegestaan is.

Met sy aanvang is dié verhoor die reënboogverhoor gedoop weens die aanwesigheid van swart-, bruin- en witmense in die beskuldigdebank.

Die saak het heelwat publisiteit geniet. Die teenwoordigheid van Schreiner, die dogter van die adjunk vise-rektor van die Universiteit van Natal, prof Deneys Schreiner, is sensasioneel uitgeblaker.

Die staat het beweer dat die beskuldigdes tussen Julie 1986 en Augustus 1987 vir verskeie terreurdade in Wes-Kaapland verantwoordelik was, onder meer bomontploffings by die lughawe DF Malan, Castle Court-polisiewoonstelle in Distrik Ses, Athlone-landdroshof, en ontploffings by petrolstasies in Plumstead en Maitland. Yengeni en Schreiner is daarvan beskuldig dat hulle wapens en ammunisie geberg het.

Van vroeg af aan het die verhoor 'n dramatiese verloop geneem. Enkele dae voor die begin van die verhoor in die Hooggeregshof is 'n aanvanklike aanklag van hoogverraad teen die beskuldigdes teruggetrek en met aanklagte van terrorisme vervang nadat die regspan vir die 14 die staat om meer inligting gevra het.

As 'n teken van verset teen die staat, het al 14 geweier om te pleit. Namens hulle het Yengeni 'n verklaring voorgelees waarin hulle apartheid en die Suid-Afrikaanse regering verwerp en van hoogverraad teen die mense van Suid-Afrika beskuldig het. In die verklaring is ook 'n sterk betoog teen die "onmenslike" toestande van aanhouding onder Seksie 29 en marteling in aanhouding gelewer.

In die verklaring is die howe as 'n "instrument van die onderdrukker" beskryf en sê die beskuldigdes dat hulle dus nie vertroue in die regstelsel kan hê om hulle 'n regverdige verhoor te gee nie.

In 'n volgende dramatiese verwikkeling het die hoofstaatsgetuie, wat eers as Mnr X bekend gestaan het, skielik besluit om nie teen sy voormalige kamerade te getuig nie.

Bongani Jonas, op wie se bekentenisse die staat se saak gebou was, het in getuienis gesê dat hy sy besluit eers later bekend gemaak het omdat hy eers die beskerming van die hof gesoek omdat hy nie op 'n koekie seep wou gly, van die tiende verdieping wou val, met 'n breinoperasie opeindig of iemand koud wil laat nie. (Met verwysing na die talle sterftes in aanhouding en oud-minister Jimmy Kruger se opmerking oor Steve Biko)

Vir sy eie oorlewing, het hy gesê, het hy by die Askari's aangesluit, 'n spesiale eenheid van die polisie wat jag maak op ANC-guerrillas.

As rede vir sy weiering om teen sy voormalige kamerade te getuig, het hy aangevoer dat dit vir hom "menslik onuitstaanbaar" is om te doen. Die regter het van hom verskil en hom tot drie jaar gevangenisstraf gevonnis. Hy dien tans sy vonnis op Robbeneiland uit. Maar die staat was sy hoofgetuie kwyt.

In 'n volgende poging tot skuldbewys het die staat die bekentenisse van sewe van die beskuldigdes voor landdroste as bewysstukke ingedien.

Die advokate vir die verdediging het onmiddellik aangevoer dat die bekentenisse ná marteling en intimidasie verkry is.

Daar is verder aangevoer dat die veiligheidspolisie 'n sekere modus operandi volg om skuldbekentenisse te forseer en dat die verdediging beoog om dit met getuies te bewys. In hofstukke het die regspan van die verdediging die modus operandi geskets - gebruik van sogenaamde "terroriste opsporingseenhede" om klagtes te ondersoek waarna ondervraging geskied.

Dieselfde werkwyse, wat op intimidasie en geweld geskoei is, sou volgens hulle in verskeie ander verhore tot gedwonge "skulderkennings" gelei het.

In reaksie het staatsadvokaat Hendrik Klem bekend gemaak dat hy van die bekentenisse sal afsien om die staat se saak aan te voer. Hy het ook daarop gedui dat hy dit oorweeg om die staat se saak te sluit.

In 'n dramatiese ontwikkeling het die regspan vir die verdediging so ver gegaan om adj-off Benzien van die veiligheidspolisie in die getuiebank te verwittig dat hulle internasionale klagtes weens marteling en 'n misdaad teen die mensdom teen hom aanhangig gemaak het.

Op daardie noot het verlede jaar se verrigtinge afgesluit.

Die nuwe jaar is ingelui met die dramatiese aankondigings van staatspresident FW de Klerk. Die beskuldigdes, teen wie daar teen dié tyd geen afdoende getuienis oor aandadigheid aan dade van geweld ingebring is nie, het vurig begin hoop dat die wettiging van die ANC en die vrylating van politieke gevangenes wat nie aan geweld skuldig bevind is nie óf hul vrylating óf ten minste borgtog sou beteken.

Weens die onsekerheid van dié vertolking van De Klerk se aankondiging, het die staatsadvokaat hofverrigtinge vir 'n week opgeskort om die posisie van die 14 te oorweeg.

Hoewel Klem tot die gevolgtrekking gekom het dat die aankondigings van 2 Februarie geen verskil aan die status van die 14 maak nie, is klagtes teen agt van die veertien kort daarna teruggetrek, weens die onttrekking van die sogenaamde "skulderkennings".

Verdere getuienis deur twee geheime staatsgetuies, ene Mnr X1 en Mnr X2, is kort daarna aangehoor. Vir Mnr X1 se getuienis is die hele hofspan, die tolk en beskuldigdes inkluis, na Pretoria verhuis.

In die getuiebank dié week het 'n kundige van die veiligheidspolisie notas van Schreiner aan die hof geïnterpreteer.

Gesinslede van die ses was vol hoop dat borgtog voor die reses aan die beskuldigdes toegestaan sou word. Maar teen die einde van die week het dit gelyk asof die ses geduldig sal moet wag vir die regsproses om sy loop te neem.

OPERATION HUNGER

GOLD RUSH

9

R1 MILJOEN

KOOP NOU!

R10,00 Sorg Sertifikate beskikbaar by Eerste Nasionale Bank, Pick 'n Pay, Computicket, Russels, Carloria Toyota (Pretoria), Caltex Diens Stasies

Eerste Nasionale Bank

MET U HELP LEWE ONS KINDERS

Die DP hou nabetragting

Tyd vir wonde lek en keuses maak

Nader aan die NP of nader aan die ANC? Ná verlede Woensdag se loesing by die stembus moet die leiers en ondersteuners van die Demokratiese Party nou baie basiese keuses maak. ELSABÉ WESSELS het met politieke waarnemers en DP-leiersfigure oor die welstand van dié party gaan praat

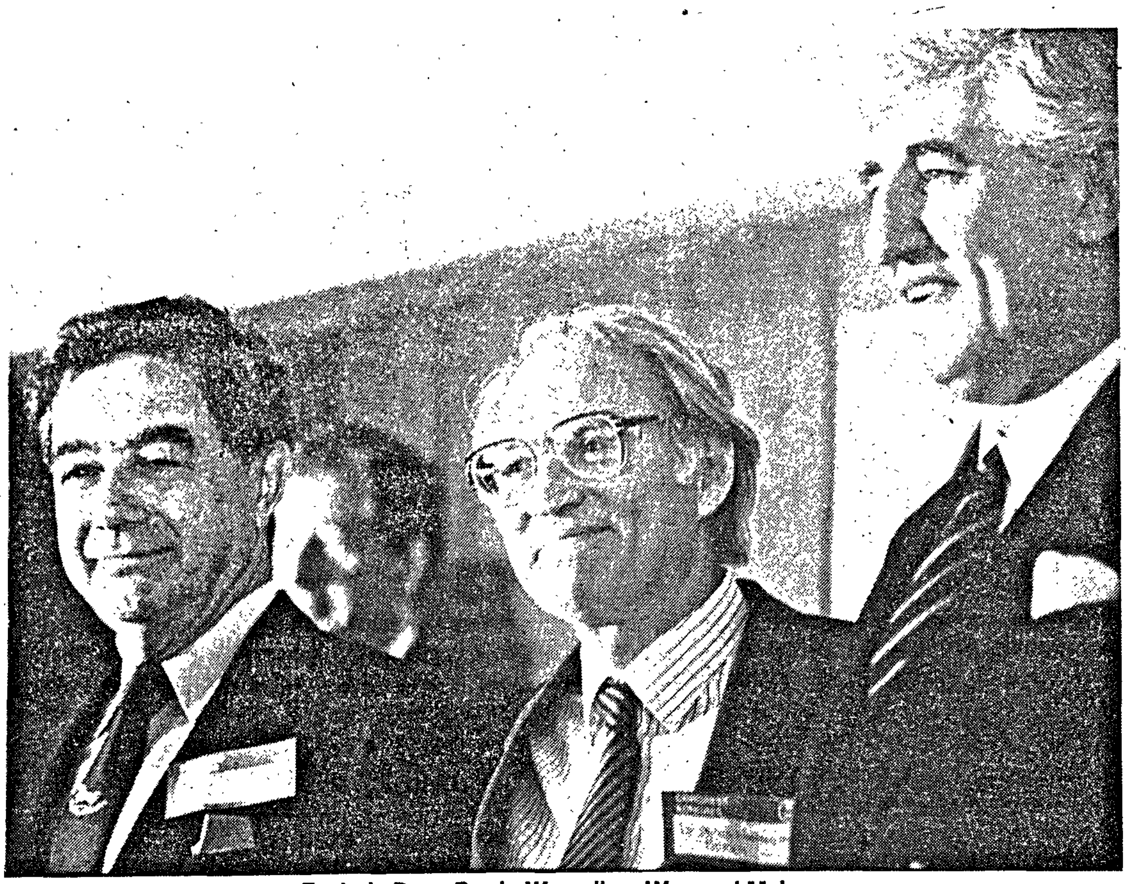

Zach de Beer, Denis Worrall en Wynand Malan

Die begin van die einde - of 'n heel nuwe rol. Dít is die DP se keuses ná die tussenverkiesing in Umlazi, die party se grootste vernedering in sy kort bestaan. Party skets die DP se keuse kaalkop: skaar julself óf by die Nasionale Party, óf by die ANC.

Politieke ontleders sê ander politieke groeperinge moet hulself nie in die DP-nederlaag verlustig nie. Die huidige omwenteling in die wit politiek raak die NP en die ANC ewe veel. Die KP het sy posisie van 2 429 stemme tot 5 215 stemme ten koste van die NP versterk. Met minder as 'n duisend stemme moes die DP 2 332 aan die NP afstaan. Vir nie-rassigheid en die huidige onderhandelingspolitiek is dit slegte nuus.

Dr Frederik van Zyl Slabbert, mededirekteur van Idasa, beskryf die Umlazi-drama as 'n tendensie wat weens die aard van die huidige oorgangstadium ook die ander gevestigde politieke groepe sal tref.

Met sy 2 Februarie-toespraak het staatspresident FW de Klerk sy eie tradisionele politieke basis vernietig en nou moet daar 'n nuwe basis geskep word. In die proses het die DP die eerste slagoffer geword.

"Gegee die aard van sy nuwe doelstellings, soos vervat in sy toespraak, is De Klerk se logiese politieke teikens die steun van die DP plus daardie deel van die ou NP wat saamgeneem kan word in die proses van onderhandelingspolitiek," se Slabbert oor die uitwissing van die DP-stem.

Dat die uitslag die DP in die hart geruk het, ly geen twyfel nie. DP-leier Denis Worrall het sy politieke reputasie op die spel geplaas met sy volgehoue veldtog vir deelname in die driehoek-geveg. Daar was dié wat gemeen het dat die party hom nie aan so 'n vernedering moes blootgestel het nie.

Daarom was die nabetragting van die laaste paar dae nodig. Maar dit lyk nie of 'n mens onmiddellik ingrypende veranderinge te wagte kan wees nie. Daarvoor is daar te veel onsekerheid oor die wisselspel in die breë politiek, meen parlementslede.

Dit is nie die eerste keer sedert sy kort bestaan dat die DP in die binnekamer gedwing word nie. Kritici spreek min vleiende woorde oor die DP se strategiese flaters. Voor die algemene verkiesing verlede jaar het politieke kenners die DP vermaan dat hy slegs sy eie posisie kan versterk deur in 'n nadere alliansie met die MDM-groeperings te beweeg.

'n Besluit om in al drie huise in die 1989 algemene vekiesing deel te neem, het tot groot spanning in die party gelei. Deelname het - soos daar gewaarsku is - verhoudings met die MDM versuur en openlike vyandskap tot gevolg gehad.

Slabbert was een van die politieke kenners wat die DP gewaarsku het dat onderhandelingspolitiek op die horison lê en dat die DP homself in die koue kan bevind indien hy nie 'n goeie verstandhouding met die ANC kweek nie.

"Uit die aard van die saak moes die DP homself voorberei het op die verskuiwing om te keer dat hy homself met sy broek op sy knieë bevind soos nou die geval is," sê Slabbert.

Kon dit vermy word? "Gegee die leierskapsdilemma en die koukussamestelling van die party wat lamgelê word deur 'n paar politieke klippe in die maag, was dit heel waarskynlik onvermydelik," sê Slabbert.

Hy is egter van mening dat die DP met duidelike voorafbeplanning en stellinginname sy rol in die oorgangspolitiek kon verskerp het. "Nou is hy ongelukkig vasgevang in 'n oorlewingskrisis," sê Slabbert.

Dat die party onseker is oor die rol wat hy moet speel, was duidelik sigbaar op 'n streekskongres van die DP in die Wes-Kaap sowat twee weke gelede. Daar was geen aanduiding dat die afgevaardigdes enigsins die party se posisie na aanleiding van 2 Februarie wou herdefinieer nie. Dit wou voorkom of diepliggende verskille met voorbedagte rade van die tafel af gehou is. Die jeug was diep teleurgesteld en ontnugter oor die ouer garde se klaarblyklike doelloosheid.

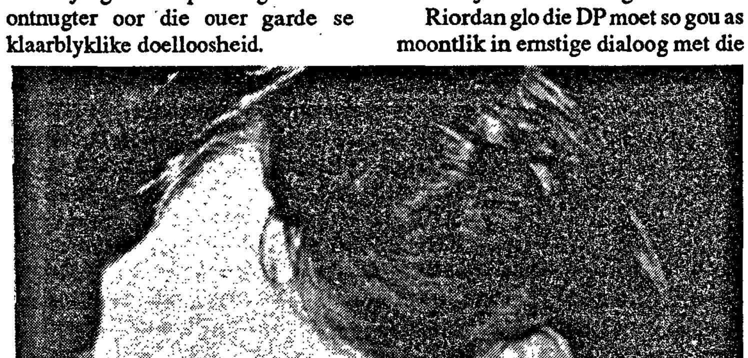

Frederik van Zyl Slabbert

Ander strategiese foute wat kritici aan die DP toedig, is hul steun aan die KwaNatal Indaba, ook in weerwil van ANC/MDM-teenkanting, en 'n gebrek aan visionêre leierskap deur die voortsetting van die driemanskap wat op besluitloosheid en beleidsverskille binne die party dui.

Binne en buite die party word daar egter gemeen dat die DP as die grootste verteenwoordiger van wit kiesers wat nie-rassigheid steun, op die kort termyn as 'n eenheid moet oorleef. Hul steun hou waarskynlik die enigste moontlikheid vir die skep van 'n werklike nie-rassige front in.

Slabbert hou drie logiese keuses vir die DP voor. In die eerste sal die DP betrokke bly by verkiesingspolitiek in welke geval die party geen ander keuse het nie as om die stryd met die KP aan te sê en De Klerk se steun te vergroot.

Tweedens kan die DP kiesafdelingspolitiek probeer speel waarin sekere basiese waardes aan die lewe gehou word terwyl die party op 'n streng nie-rassige basis omsien na die belange van almal in die kiesafeling.

Slabbert se derde opsie vir die DP is as 'n alliansie-vennoot met die ANC of ander buite-parlementêre organisasies, maar met die streng voorbehoud dat dit net kan geskied indien sekere fundamentele demokratiese waardes eerbiedig en bevorder word.

In wit politieke kringe word gemeen dat die grootste struikelblok in die laaste scenario wit kiesers se onduidelikheid oor die ANC/SAKP-alliansie is. Op die lang termyn voorsien waarnemers egter 'n onvermydelike versplintering van DP-steun.

'n Lid van die DP en direkteur van die Human Rights Trust in die Oos-Kaap, Rory Riordan, dui vyf uiteenlopende strominge binne die DP aan, wat wissel van ongekwalifiseerde steun vir die ANC tot ongekwalifiseerde steun vir die NP sedert De Klerk se Februarie-hervormings.

Riordan, 'n sterk ondersteuner van nouer bande met die MDM/ANC-alliansie, beklemtoon die noodsaaklikheid in die Suid-Afrikaanse politiek van 'n sterk nie-rassige front. Sou die ANC sy nie-rassige karakter wou uitbou, sal hy onder DP-ondersteuners moet oes, meen Riordan. Volgens hom sou die ANC beslis kon aanspraak maak op 'n gedeelte van die sowat 450 000 kiesers wat in September verlede jaar vir die DP gestem het.

Riordan glo die DP moet so gou as moontlik in ernstige dialoog met die ANC tree oor die skep van 'n nie-rassige front. Hy meen die ANC kan heelwat baat by die vermoëns wat in DP-geledere opgesluit is. Volgens hom is daar egter nog geen teken dat die ANC homself vir wit steun toeganklik maak nie.

Een ding wat egter duidelik spreek na Umlazi is dat die DP klaar is met verkiesingspolitiek. Tensy dit 'n DP-setel is, sal hy nie weer teen die KP en NP meeding nie.

Worrall se standpunt dié week is dat Umlazi bewys het dat die NP en DP nie kan bekostig om in driehoekgevegte betrokke te raak nie. Hy beskryf die tussenverkiesingsuitslag as "teleurstellend", maar meen dat daar 'n hoë lieg-faktor was van mense wat DP gepraat het, maar NP gestem het.

Volgens Worrall sal die DP homself van nuuts af strategies moet posisioneer.

NATIONAL LAND COMMITTEE

Opvoedingsbeampte

Die National Land Committee is 'n nasionale organisasie wat die bedrywighede van ses diensorganisasies, wat betrokke is by grond- en verskuiwingskwessies, koördineer. Die organisasie is in Johannesburg gesetel.

Ons is besig om 'n opvoedingsprogram op die been te bring en het 'n betrekking vir 'n opvoedingsbeampte met:

* **Nie-formele en populêre opvoedingsvaardighede;**
* **Ondervinding in die konseptualisering van opvoedingsprogramme;**
* **'n Kennis van, of belangstelling in grondkwessies, en 'n vermoë om akademiese materiaal oor die onderwerp te verwerk;**
* **Die vermoë om akademiese materiaal te vereenvoudig en toeganklik aan die breër bevolking te maak;**
* **Die vermoë om landwyd te reis en 'n rybewys besit**
* **Verbintenis tot demokratiese organisasies en ondervinding in bevolkingsgegronde- of diensorganisasies.**

Die kennis van 'n Afrika-taal sal in u guns tel.

Die salaris is onderhandelbaar en die organisasie bied mediese hulp en pensioen aan.

Aansoeke, vergesel van 'n CV en die name en adresse van drie referente, moet gestuur word aan:
Die Koördineerder
National Land Committee
Posbus 16858
Doornfontein
2028

Sluitingsdatum vir aansoeke is 10 Julie 1990. Daar sal van die suksesvolle aansoeker verwag word om so gou as moontlik ná die datum te begin werk.

Het politiek die onderwys verbygesteek?

CHRISTELLE DE JAGER

DIE opvoedingstelsel in Suid Afrika, veral met betrekking tot die opleiding van onderwysers, is steeds sterk gegrond op apartheid en berei nie onderwysers of leerlinge voor vir 'n nie-rassige Suid Afrika nie.

Dit is die siening van verskeie opvoeders wat dié week aan Vrye Weekblad hul kommer uitgespreek het oor die verouderde onderwysstrukture wat nog aan apartheid vasklou te midde van 'n veranderende politieke stelsel.

Die regering het op politieke terrein begin om apartheidswetgewing af te skaf en 'n nuwe bedeling vir skole te beding, maar daar is steeds nie 'n enkele nie-rassige onderwyskollege in die land nie en die opleiding van onderwysers geskied nog streng binne die raamwerk van apartheid.

Onderwyskolleges en veral onderwysdepartemente by Afrikaanse universiteite is daarvoor bekend dat hulle gewoonlik baie konserwatief is, en opvoedkundiges is bekommerd dat onderwysers en hul leerlinge dan eintlik steeds opgevoed word om rassisme en apartheidsdenke te bevorder.

Die Demokratiese Party-kandidaat vir Johannesburg-Wes in verlede jaar se algemene verkiesing, Willem Hefer, sê hy het gedurende sy werwingsveldtog gevind dat die Goudstad Onderwyskollege se dosente en studente hoofsaaklik vir die Konserwatiewe Party gestem het. Hy sê die KP-kandidaat het selfs openlik daarmee gespog dat Goudstad sy hoofvesting in die gebied is.

In 1987 is daar by die Universiteit van Port Elizabeth 'n groot bohaai opgeskop oor 'n boek wat 'n destydse professor van Fundamentele Pedagogie by dié universiteit geskryf het.

Prof JJ Pienaar, tans verbonde aan die Universiteit van Suid-Afrika, het in sy boek "Oop skole - Gaan ons dit toelaat" homself hewig teen geïntegreerde opvoeding uitgespreek.

Hy het gesê dat dit teen die wil van God is, want die oorsprong en behoud van groepe is deel van God se plan. Dit is dus verraad om groepsidentiteit te vernietig deur opvoeding te integreer.

Die rektor van die Pretoriase Onderwyskollege, prof Hennie Maree, is inderdaad ook die man wat aan die spits staan van die tweespalt wat dié week in wit georganiseerde onderwys ontstaan het nadat die minister van Nasionale Opvoeding, Gene Louw, die National Teachers' Unity Forum ontmoet het.

Prof Martin Trümpelman, professor in Didaktiese Wetenskap aan die RAU, glo dat blanke onderwys wakker word en dat die onderwysstelsel aktief gebruik moet word om mense sensitief te maak vir nie-rassigheid en 'n multi-kulturele samelewing.

"Die hele onderwysstelsel het in die afgelope 15 jaar niks verander nie. Dit is op die status quo gegrond.

Trümpleman sê dat opleidingsgeriewe nog apart is en dat toekomstige onderwysers glad nie vir ander rasse en ander denke oopgestel is nie. "Die hele stelsel reproduseer homself. Dit help ook nie om niks te doen nie. Daar moet eintlik besondere stappe gedoen word om die onderwysers vir 'n toekomstige Suid-Afrika op te lei."

Trümpelman het dié jaar 'n meesters-kursus vir onderwysers oor multi-kulturele verhoudinge by RAU begin aanbied. Hy sê dit is die eerste van sy soort by 'n Afrikaanse onderwysdepartement en is net "'n druppel in die emmer".

Duncan Hindle, 'n opvoedingslektor by die Universiteit van Natal, stem saam maar glo dat onderwysers ook nie genoeg gebruik maak van die geleenthede wat reeds bestaan nie.

"Onderwys het die afgelope 10 jaar niks verander nie, en die stelsel - veral met betrekking tot onderwysopleiding - is so ontwerp dat dit homself herhaal. Dit is 'n bose kringloop waaruit jong onderwysers moet probeer wegbreek."

Prof Owen van den Berg van die Universiteit van die Wes-Kaap glo ook dat die hele model van klasgee tot die herhaling van apartheidsideologie in die onderwys bydra.

Hy sê veral primêre skole is skuldig aan die politieke funksie om landsburgers op te lewer wat fundamenteel onvoorbereid is om 'n kritiese rol te speel in die gemeenskap waarin hulle gebore is.

"Die politiek van ongelykheid en onderdrukking beskik oor sy strukturele dimensies soos wette en tradisie, maar dit word aangehelp deur 'n opvoedkundige stelsel wat dié euwels herbevestig en versterk. Beveg onderwyskolleges dit of lei hulle onderwysers op wat met die konsolidering van die waardes help?"

Van den Berg meen dat sowel universiteite as kolleges 'n sleutelrol gespeel het in die uitbou van apartheid deur mense daarvoor op te lei, veral op die gebied van opleiding, en dat die leerplan groot skuld hiervoor moet kry.

Van den Berg sê skole volg eintlik drie leerplanne: Die eksplisiete een wat in die sillabes gestel is; die implisiete of versteekte een is sosialisasie tot die waardes van die skool - soos om inskiklik te wees en niks te bevraagteken nie; die derde is wat "nie geleer is nie", soos byvoorbeeld om leerlinge nie die kans te gee om 'n ander perspektief op die lewe te kry nie.

Maree stem nie saam met dié kritiek van dié opvoedkundiges nie.

Hy sê: "Die staatkundige bedeling bepaal die onderwysbedeling. Dit is nie die funksie van onderwysers om grondwette te skryf nie. 'n Alternatiewe opvoedkundige program kan eers na 'n nuwe staatkundige bedeling ontwerp word om daarby te pas."

Maree sê ondanks die feit dat baie mense aangaan asof daar nie meer 'n grondwet is nie, bestaan daar tog een, en onderwysers wat politiek bedryf moet uit die onderwys bedank en politici word.

"Onderwys moet ook sy plek ken. Hulle moet hulself nie oorskat nie, en moet ook nie deur ander oorskat word nie. Hulle is nie voorlopers van hervorming nie en kan nie alle sosiale euwels regmaak nie," sê hy.

Die rektor van die Goudstadse Onderwyskollege in Johannesburg, prof Piet van der Merwe, sê die onderwysmodel wat gebruik word, word elke jaar by sy kollege herevalueer, en die model wat nou gebruik word, is "die een wat werk."

Van der Merwe sê dit is sy opdrag en dus sy primêre doel om mense op te lei vir blanke Afrikaanse onderwys - en dit is wat hy doen.

Hy voeg egter by dat baie van dié onderwysers suksesvol is in skole waar hulle vir ander "groepe" onderwys gee.

KP dreig met verset

CHRISTELLE TERREBLANCHE

DIE KP het na Umlazi reeds aanvaar dat hy 'n verkiesing of referendum oor 'n nuwe grondwetlike bedeling vir Suid-Afrika sal wen. En hy grond sy selfvertroue grotendeels op die dreigende regse afsplitsing in gevestigde blanke onderwysstrukture.

Hiermee saam hang die moontlikheid dat regsgesinde professionele organisasies hulle tot die verset-politiek kan wend as ander liggame naas hulle vir die doeleindes van gesprekvoering erken word.

Die Federale Onderwysraad (FOR) het verlede week verklaar dat hy sy samewerking van die minister van Nasionale Opvoeding, Gene Louw, onttrek omdat hy 'n "onerkende liggaam" soos die National Teachers Unity Forum, NTUF, te woord gestaan het.

Twee van die Engelstalige onderwysverenigings wat onder die FOR sorteer, die NTS en TTA, het hulle reeds van die besluit gedistansieer omdat hulle, onder andere, nie daaroor geraadpleeg is nie. Maar groot ontevredenheid broei in blanke onderwyskringe omdat die minister in sy samesprekings met die NTUF soos dit gestel word "Christelik Nasionale Onderwys as hoeksteen van die blanke onderwyskarakter op die onderhandelingstafel gelê het".

Die KP se woordvoerder oor onderwyssake, Andrew Gerber, het dié week aan Vrye Weekblad gesê sy simpatie lê by die FOR "wat hom jare lank op verantwoordelike wyse vir die onderwysprofessie beywer het".

Gerber sê as die minister sy gesprek voortsit met onerkende organisasies wat van onverantwoordelike maniere gebruik maak om dinge reg te kry, sal totale chaos uitbreek en sal die KP sy mense tot verset oproep.

Die KP glo daar is veel meer tussen die minister en die NTUF gepraat as net die moontlikheid van gesamentlike beleidsformulering in die toekoms en algemene knelpunte in die onderwys."Dit gaan nie hier om die onderwys nie", sê Gerber. "Die forum wil onderwys gebruik om ander politieke doelstellings te bereik." Volgens hom het die minister herhaaldelik belowe dat skole self kan besluit oor oopstelling, hoewel hy geen mandaat het om die keuse vir oop skole aan ouers oor te laat nie.

"Die stap wat die FOR geneem het om sy verbintenis met die minister van Nasionale Opvoeding te verbreek moet as ongekend en dramaties beskryf word. Dit stimuleer die groeiende verwydering tussen die regering en die georganiseerde blanke onderwysprofessie," het Gerber gesê.

Volgens hom het die FOR met reg aanstoot geneem deur die feit dat die regering "'n groter toegeeflikheid teenoor die eise van buitelands- en Cosatu-geïnspireerde nie-erkende liggaame openbaar as teenoor 'n erkende en verteenwoordigende liggaam soos die FOR."

Roger Burrows, die DP-woordvoerder oor onderwyssake, sê dit is nie duidelik of die FOR en veral die Afrikaanse verenigings binne die federasie, besig is om hulself te isoleer en of hulle deur die nuwe strukture en politiek geïsoleer word nie. Maar hy glo die KP is besig om mense se onsekerheid oor die NP se beleid vir eie gewin uit te buit.

Regsgesinde onderwysers het dit veral oor die twee modelle vir onderwys wat deur Piet Clase, minister van Opvoeding en Kultuur in die Ministersraad, voorgestel is en die moontlikheid dat sommige blanke skole oopgestel sal word, terwyl ander nog heeltemal onder Blanke Eie Sake sal resorteer.

Die scenario wat die minister nou in die gesig staar, is aan die een kant die verenigde front van die forum en aan die ander kant blanke onderwys wat heeltemal teenstellende eise op hom afdwing.

Die NTUF, wat saamgestel is uit erkende swart-, bruin- en Indier- onderwysersverenigings asook 'n aantal progressiewe organisasies wat nie erkenning by die onderwysdepartemente geniet nie, het hul eise verlede week aan die minister gestel, wat dit in beginsel aanvaar het.

Die NTUF is in 1988 in Harare gestig om eenheid onder onderwysers in Suid-Afrika te bevorder en verteenwoordig nagenoeg 150 000 onderwysers landwyd. Louw het in beginsel ingestem tot die aftakeling van apartheidstrukture binne die onderwys, om hom teen die viktimisasie van onderwysers te beywer en om 'n leefbare salaris vir alle leerkragte te beding.

Hergroepering onafwendbaar

CHRISTELLE DE JAGER

DIE voorsitter van die Federale Onderwysraad, Hennie Maree, het gister aan Vrye Weekblad gesê dat dit die reg is van die Transvaal Teachers' Association en die Natal Teachers' Society om van die dagbestuur van die Federale Onderwysraad te verskil en hul mening te lug. Hy glo dat die gebeure van die afgelope week nie noodwendig sleg is nie, en miskien deel is van 'n natuurlike hergroepering in georganiseerde onderwys.

"Op die pad vorentoe gaan daar noodwendig 'n hergroepering in georganiseerde onderwys wees. Organisasies en mense moet hulle skaar waar hulle pas en waar hulle voel hul kan 'n rol speel."

Die FOR is die oberliggaam van wit onderwys wat omtrent 65 000 onderwysers en agt onderwysersorganisasies verteenwoordig. Alle onderwysers wat in wit regeringskole onderwys gee is verplig om by die FOR te registreer en wit onderwysersverenigings moet onder die FOR val om erken te word.

Die meeste wit onderwysverenigings hou binnekort hul jaarlikse vergaderings en daar kan in die volgende maand interessante verwikkelinge plaasvind.

Die hele kwessie kan dan in September op die spits gedryf word wanneer die NTUF een nie-rassige nasionale onderwysunie stig.

Daar word verwag dat baie NTS- en TTA-lede, asook verskeie ander wit onderwysers in die land, hulself by die nuwe unie sal skaar. Onderwys kan dan verdeel word tussen die nuwe unie en 'n kleiner splintervereniging van meer konserwatiewe wit onderwysers.

Die uitvoerende direkteur van die Natal Teachers Society, Dave Reiman, glo ook dat daar 'n hergroepering en grootskaalse herstrukturering in georganiseerde onderwys gaan plaasvind. Hy sê die gebeure van die afgelope week was 'n katalisator vir die verwagte hergroepering wat teen September - wanneer die NTUF 'n nasionale unie stig - duideliker sal wees.

South African Film and video makers are invited to submit their work to the

FAWO AND WEEKLY MAIL FILM FESTIVAL SHORT FILM COMPETITION

Theme: Transitions

DEADLINES: A written proposal to be submitted by 30 June 1990. Films/videos to be submitted by 24 August 1990.
CATEGORIES: 3 - 12 mins (documentary, fiction, animation) 12 - 30 mins (documentary, fiction, animation)

PRIZES: To be announced.
ALL FILMS MUST HAVE BEEN COMPLETED IN 1990.
ALL FORMATS ACCEPTABLE
For more details phone (011) 402-4570/1

UNIVERSITEIT VAN NATAL
DURBAN

Gedoseerde M.A. in Afrikaanse Letterkunde

Die Departement Afrikaans en Nederlands van die Universiteit van Natal in Durban beplan vanaf 1991 'n gedoseerde M.A. -kursus in Afrikaanse Letterkunde:

Studies in Suid-Afrikaanse Verband

Honneurs of ekwivalent 'n voorvereiste. Die kursus sal oor 'n jaar strek en bestaan uit twee alternerende modules wat aangebied word by wyse van 10 — 12 ontmoetings per module. 'n Afsonderlike mini-tesis word verwag. Belangstellendes word versoek om sonder versuim in verbinding te tree met die departementshoof vir verdere konsultasie en besonderhede.

Sluitingsdatum vir aansoeke: 31 Oktober 1990. Rig navrae aan:

Die Departementshoof, Dept. Afrikaans en Nederlands, Universiteit van Natal, Koning George V-laan, 4001 Durban. Telefonies: (031) 816-2382.

Die dag wat die geskiedenis verander het

'Ons is met vuur gedoop'

Die datum 16 Junie 1976 is vasgebrand in die geheue van Suid-Afrika en sy mense. Vir wit Suid-Afrika was dit die eerste ondervinding van die woede en frustrasie wat sedert Sharpeville 1960 in die swart gemeenskap bly voortsmeul het. Vir swart skoolkinders wat dag na dag voor polisiemanne en soldate gaan staan het met net asblikdeksels en klippe om hul woede te demonstreer en hulself te beskerm, was dit die eerste skote in 'n stryd wat vir die volgende vyftien jaar die politieke agenda van die land verander het. AUDREY BROWN kyk na dié gebeure en gesels met van die jong leiers van dié tyd

JUNIE 1976 het 'n domino-effek op die politiek van die land gehad - die gevaar van aanhouding, marteling en tronkstraf het daartoe gelei dat jeugdiges land-uit moes vlug en in aanraking gekom het met die ondergrondse strukture van organisasies wat hulle net uit die monde van ou mense gehoor het.

Die ANC en PAC se gewapende stryd het nuwe lewe gekry met die jongmense wat oor die grense gestroom het om te ontsnap van Soweto se bloedige strate.

Jong leiers moes verantwoordelikheid aanvaar vir die woede wat losgebars het deur organisasies dwarsoor die land daar te stel en 'n nuwe geslag digters - die sewe-en-sestigers - het probeer om hul skrikwekkende ondervindinge te verwerk deur daaroor te skryf.

Van die kant van die staat was die antwoord op die opstand eenvoudig: brutale geweld.

Voor 1976 het daar wel organisasies in swart skole bestaan, maar hul was nie in dieselfde mate in die gemeenskap gewortel as wat organisasies soos die Congress of South African Students (Cosas) en die South African Youth Congress (Sayco) in die tagtigerjare is nie. Dié organisasies het ontstaan uit die draaikolk van 1976.

Saso, 'n organisasie wat die Swart Bewussyn-gedagte aangehang het, het 'n studente-organisasie, die South African Students Movement, op die been gebring, maar uiteindelik kon dit net 'n klein kern leerlinge betrek.

Die eerste organisasie wat daargestel is in die terugspoel ná 16 Junie is die Soweto Students' Representative Council (SSRC) wat bestaan het uit verteenwoordigers van elke hoërskool.

Volgens Mpho Mashinini, die jonger broer van dié organisasie se eerste voorsitter, Tsietsi, was daar nie veel politieke aktiwiteite onder skoolkinders nie, hoewel sekere individue kontak gehad het met Saso en aan Sasm behoort het.

Die SSRC het bestaan uit mense wat in die daaropvolgende jare instrumenteel was in die daarstelling van verskeie organisasies, insluitende die UDF en Cosatu. Die bloudruk vir die versetpolitiek van die volgende dekade is hier uitgebeitel.

Mashinini sê: "Ons het gesorg dat mense wat onder druk van die polisie verkeer het die land uit gestuur is, en hier het ons kontak gemaak met onwettige organisasies. Dit beteken natuurlik dat ondergrondse netwerke nuwe lewe gekry het, maar ons moes ook wettige organisasies - om die energie wat losgelaat is in te span - begin bou het."

Maar meer as dit, die jongelinge wou meer weet van die geskiedenis van die stryd. En dit kon hulle net in die gevangenisse van Suid-Afrika uitvind.

Mashinini is in hegtenis geneem op pad terug van Swaziland, waar hy samesprekinge met die PAC gevoer het.

"Ons is tronk toe gestuur saam met mense soos Joe Gqabi, wat in daardie stadium ingeperk was. Toe ek uit die tronk uitkom, was ek deur-en-deur 'n ANC-man. Ons het dwarsoor die land begin beweeg om die jeug te organiseer, en in 1979 is Cosas gebore."

Hulle het ook die ou mense gaan opsoek. Albertina Sisulu, Winnie Mandela en andere was ingeperk, maar die krisis van 1976 het gelei tot die vorming van die Black Parents Association, en hulle is daarby betrek.

Jabu Ngwenya, organiseerder vir die South African Musicians Alliance, vertel hoe hulle Soweto platgeloop het om die vergete leiers van die ANC en die PAC op te spoor.

"Ons was honger vir inligting oor dié organisasies, maar ons wou ook leiding hê. Hulle was die enigste mense wat dit aan ons kon gee."

Volgens Ngwenya en Mashinini was die ondergrondse strukture só diep versteek dat daar amper geen kontak tussen die PAC, ANC en die SSRC was nie.

"Vir my geslag was die ANC iets van die verlede. Ons het daarvan gehoor, maar ons het nie veel daarvan geweet nie. Ons het gedink die organisasie is dood," sê Mashinini.

Talle politieke kommentators bevestig dít, maar Dan Montsitsi, die laaste voorsitter van die SSRC, betwis dié stelling.

"Daar was duidelike tekens dat die ANC na afloop van die Morogoro-konferensie in 1969 binnelands begin organiseer het. Studente soos Amos Masondo, wat die vise-voorsitter van ons skool se SR was, was 'n ANC-lid. Daar was 'n kern studente wat doelbewus vir die ANC georganiseer het, maar dit het op 'n baie subtiele manier gebeur."

Twis oor watter organisasie die dryfkrag was agter dié gebeure het jarelange konflik tussen ondersteuners van Azapo, die PAC en ANC veroorsaak. Die politieke ideologie wat op daardie tydstip die sterkste was, was Swart Bewussyn.

Montsitsi sê: "Toe Saso en Azapo daargestel is, is daar duidelik gesê dat ons nie die plek inneem van die ANC en die PAC nie. Dit het eers in 1979 gekom toe Azapo homself as 'n politieke party verklaar het. Vooraanstaande lede het dié organisasie oor hierdie standpunt verlaat. Curtis Nkondo, die eerste president van Azapo, het uit die organisasie bedank.

"Ons het Swart Bewussyn omhels, maar ons het die leiding van die ANC en die PAC aanvaar."

Dit word nou deur alle organisasies aanvaar dat 16 Junie aan die jeug van Suid-Afrika behoort. Maar oor die afgelope jare was daar heelwat konflik wat dikwels op gevegte uitgeloop het tussen organisasies wat die gebeure van dié dag aan hulself wil toeëien.

In 1981 het die hare tussen Azapo- en ANC-ondersteuners gewaai. In die jare daarna het Charterist-organisasies met gebalde vuiste toegekyk hoe die Azapo-vlag in Regina Mundi, die katedraal in Soweto waar die grootste herdenkingsdiens elke jaar gehou word, gewapper het.

Daar is dikwels genoem dat nòg die ANC nòg die PAC enige lof vir dié dag kan ontvang. Maar die herlewing van 16 Junie is 'n gebied van stryd tussen die ANC, PAC en Azapo.

Hoe dit ook al sy, Mashinini sê: "Ons wou net om Soweto marsjeer, maar 'n storm het losgebars. 16 Junie het beslis 'n hele geslag se lewensuitkyk heeltemal omvergewerp. Ons is met vuur gedoop."

'Ons was honger vir inligting oor dié organisasies, maar ons wou ook leiding hê. Hulle was die enigste mense wat dit aan ons kon gee...Vir my geslag was die ANC iets van die verlede. Ons het daarvan gehoor, maar ons het nie veel daarvan geweet nie. Ons het gedink die organisasie is dood.'

Dié foto van die dertienjarige Hector Peterson, die eerste slagoffer in die Soweto opstand van 16 Junie 1976, het dwarsoor die wêreld opslae gemaak. Maar die man wat die knoppie gedruk het, is onbekend. Sam Nzima het jaar na jaar toegekyk hoe sy foto - seker die bekendste foto in die land - in koerante dwarsoor die wêreld verskyn het, maar erkenning het hom ontwyk. Die geld wat hy met dié foto gemaak het, is verlore. Al wat hy gekry het, was 'n bonus van R100 en R400 prysgeld vir die Shell Persfoto van die Jaar in 1976.
Maar Nzima is nie spyt nie. Vir hom is dit genoeg dat die gemeenskap gelukkig is met die foto. Al wat hy wil hê, is dat sy naam ten minste langs die foto moet verskyn. Hy besit 'n drankwinkel in Mhala in Gazankulu.

Waar was jy op 16 Junie?

WAAR was jy toe die eerste skote gevuur is? Mpho Mashinini, wat 15 jaar oud was in Junie 1976, onthou:

"Die oggend het soos gewoonlik begin. Ons het die dag tevore besluit dat ons na die oggendgebed deur die township sal marsjeer. Dis al wat ons wou doen. Ons het die skoolterrein verlaat en na die Hoërskool Morris Isaacson begin loop waar ons sou vergader. Langs die pad het ander studente by ons aangesluit en al die kleiner kinders is huis toe gestuur.

"Ons het geloop en sing, maar toe ons by die brug tussen Orlando-Oos en -Wes aankom, het verslaggewers ons vertel dat honderde polisiemanne vir ons staan en wag. My broer, Tsietsi, het ons toegespreek en gevra dat ons gedissiplineerd moet optree. Ons het verder geloop. Terwyl ons so singend geloop het, is die eerste skote gevuur.

"Die polisie het vir ons gestaan en wag by Matsike-Hoër, nie ver van Mandela se huis af nie. Die eerste skote is gevuur en Hector Peterson het geval.

"Ek was reg in die middel. Toe die polisie begin lostrek, het ek weggehardloop en in iemand se erf gaan wegkruip. Daar was 'n dooie liggaam langs my. Die dooie seun is deur my en 'n paar joernaliste in 'n motor gesit en hospitaal toe geneem.

"Ek was bang, maar ek was ook woedend. Ek is toe terug na ons huis in Central Western Jabavu, naby Morris Isaacson. In die daaropvolgende dae was daar baie verwarring. Die skole is gesluit en ons het nie geweet wat om te doen nie. Ons was van die pers afhanklik om ons programme te publiseer.

"Ons het gou besef dat ons strukture daar moet stel om elke skool te verteenwoordig. Die Soweto Students Representative Council is op dié manier gestig.

"Maar ons skole was slagvelde. Skoolhoofde was die waghonde - hulle moes al die moeilikheidmakers aan die polisie uitwys. Skielik was daar ouderdomsbeperkinge om polities-bewuste mense uit te ken. Ons het dit beveg. Ons was teikens en moes ondergronds begin werk."

Wat het dit beteken?

"Dit het beteken dat jy seker maak dat jy nie in hegtenis geneem word nie. Ons het net snags gewerk, ons het nooit vir twee agtereenvolgende dae onder dieselfde dak geslaap nie. Byvoorbeeld, as ons 'n skool gaan toespreek het, het ons seker gemaak dat ons die skooldrag van die betrokke skool in die hande kry.

"Dan was daar ook die hulp wat moes verleen word aan studente wat onmoontlik in die land kon aanbly as gevolg van polisie-agtervolging. Daar was studente wat te 'warm' was en daar moes gereël word dat hulle die land verlaat. Hulle is Swaziland toe geneem. Op een van dié ritte het ek in kontak gekom met mense van die PAC, wat my van die oogmerke van dié organisasie vertel het. Vir vier dae het ek dié organisasie geëet, gedrink en geslaap.

"Junie 1976 het nie veel gedoen om mense te organiseer nie, maar ons was beslis begeester deur die gebeure van dié jaar. Die radikalisme van die tyd het ons verbeelding aangegryp."

Mashinini is met sy terugkeer van Swaziland in hegtenis geneem en in die tronk het hy ANC-mense ontmoet.

"Ek is gemartel omdat hulle inligting uit my uit wou kry. Hulle wou weet of ek 'n lid van die PAC is en of ek opgelei is. Daar was niks wat hulle kon doen om my woede te sus nie. Van daardie dag af is ek in politieke organisasies betrokke. Die hele wêreld het op 16 Junie verander."

Waar is al die helde?

TSIETSI MASHININI, Khotso Seathlolo, Murphy Morobe en Dan Montsitsi was die leiers van die Soweto Students Representative Council (SSRC) wat leiding gegee het aan die duisende studente wat sedert 16 Junie 1976 dag na dag teen die polisie geveg het in van die bloedigste gevegte wat die land nog gesien het.

Dié leiers is gemartel, agtervolg en tronk toe gestuur vir hul deelname in wat nou bekend staan as die '76 Opstand. Wat het toe van hulle geword?

Tsietsi Mashinini is in Oktober 1976 die land uit. Hy is later na Liberië waar hy met die dogter van 'n vooraanstaande politikus getroud is. Toe die regering wat sy skoonouers ondersteun het, omvergewerp is, is Mashinini die land uit en het hom in Nieu-Guinea gevestig waar hy nog by Miriam Makeba, die beroemde Suid-Afrikaanse sanger, bly.

Mashinini wou nie by die ANC of die PAC aansluit nie, en het sy eie organisasie, die South African Youth Revolutionary Council, gestig. Mashinini is tans baie siek.

Khotso Seathlolo, Mashinini se opvolger as voorsitter, is in 1977 die land uit. Met sy terugkeer in 1980 is hy deur die polisie in hegtenis geneem en in die daaropvolgende hofsaak is hy tot tien jaar gevangenisstraf gevonnis weens werwing van mense vir militêre opleiding. Hy is op 2 April vanjaar vrygelaat nadat hy sewe jaar van 'n tienjaarvonnis uitgedien het. Hy is 'n lid van Azapo.

Murphy Morobe was die vise-voorsitter van die SSRC. In 1979 is hy saam met Joe Gqabi van die ANC in die sogenaamde Soweto 11-verhoor weens hoogverraad tot 5 jaar gevangenisstraf gevonnis.

Hy is in 1982 vrygelaat, en was waarnemende publisiteitsekretaris vir die UDF terwyl dié organisasie se leierskap in die tronk was. Hy het wêreldnuus behaal toe hy, saam met twee ander lede van dié organisasie, in 1988 uit die tronk ontsnap en in die Amerikaanse ambassade toevlug gesoek het.

Dan Montsitsi, die laaste voorsitter van die SSRC voor die organisasie in 1977 onwettig verklaar is, is vir twee jaar aangehou voor hy in 1979 in die hof verskyn het as deel van die Soweto 11.

Hy is tot sewe jaar gevangenisstraf gevonnis en is in 1983 vrygelaat. As 'n uitvoerende komiteelid van die UDF is hy vir drie jaar aangehou.

Met sy vrylating in 1988 is hy ingeperk en 'n veldtog is geloods vir die opheffing van sy inperking nadat sy gesondheid begin verswak het. Montsitsi is 'n UDF-leier.

'Dié leiers is gemartel, agtervolg en tronk toe gestuur vir hul deelname in wat nou bekend staan as die '76 Opstand.'

Dan Montsitsi (Foto: Afrapix)

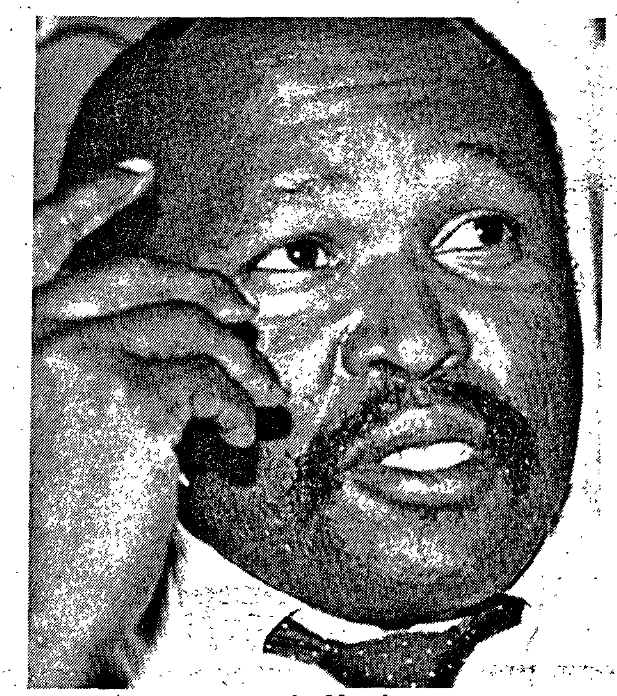

Murphy Morobe (Foto: Afrapix)

Khotso Seathlolo (Foto: City Press)

Vrye Weekblad, 15 Junie 1990

DIÉ WEEK

Dov Fedler In Sunday Star, 10 Junie 1990

Wêreld:

Israel gewaarsku

Egipte beskuldig Israel daarvan dat die land besig is om hom vir aggressie en oorlog voor te berei. Die Egiptiese regering waarsku in 'n verklaring dat hy nie dié houding van Israel kan ignoreer nie.

Onafhanklikheid

Die Sowjet-leier, Mikhail Gorbatsjof, ontmoet die presidente van die drie Baltiese republieke wat op onafhanklikheid aandring. Die leiers van Latvië, Estland en Litaue besoek Gorbatsjof in Moskou waar hul vertoë bespreek word.

Minister ontslaan

China se bekendste akteur en politikus, Ying Ruocheng, word uit sy pos as adjunk-minister van kultuur ontslaan. Ying was 'n kampvegter vir groter artistieke vryheid in die land.

Olifant aangehou

'n Olifant wat deur haar eienaar geleer is om te bedel, word in die suide van Indië in hegtenis geneem en amptelik aangekla van bedelary en 'n opeenhoping van verkeer. Die olifant het op haar eie besluit om die strate van Coimbatore aan te durf en met haar slurp te bedel. Die polisie het haar met 'n ernstige waarskuwing laat gaan en haar eienaar met vyf dollar beboet.

Doe moet weg

Amptenare van die Liberiese regering en rebelle van die National Patriotic Front voer hul eerste ronde vredesamesprekings in Freetown, Sierra Leone. Die rebelle dring daarop aan dat pres Samuel Doe moet bedank alvorens die beweging sy insurgensie sal beëindig.

Dov Fedler In The Star, Dinsdag 12 Junie 1990

Unita staan vas

Die Angolese rebellebeweging, Unita, sê hy hou by sy aanbod van 'n drie-maande skietstaking ondanks die Luanda-regering se aandrang op 'n algehele skietstaking. Unita sê hy wil eers kyk of die regering "opreg" is in sy soeke na vrede.

Traanrook vir babas

'n Israeliese soldaat gooi 'n traanrook-granaat in 'n kliniek vir swanger vroue in die Gaza strook. Ses-en-sestig Palestynse kinders, meestal babas, word beseer. Die Israeliese weermagpatrollie beweer dat daar uit die kliniek met klippe na hulle gegooi is.

Leë mae, leë banke

Wanvoeding is een van die oorsake van afwesigheid by primêre skole in Zimbabwe. Die minister van kultuur, Fay Chung, wys daarop dat die rol wat wanvoeding in druipsyfers in skole in Zimbabwe speel, nie te lig geag moet word nie.

Namibia knoop bande

Namibia en Tjeggo-Slowakye vestig diplomatieke bande tussen die twee lande op ambassadeursvlak. 'n Ooreenkoms in dié verband word in Windhoek onderteken deur Namibia se adjunk-minister van buitelandse sake, Netumbo Nandi-Ndaitwah, en haar Tjeggiese ampsgenoot, Vera Bartoskova.

Aids-waarskuwing

Die minister van gesondheid in Swaziland, dr Fanny Friedman, waarsku dat as Swazi's nie nóú ag slaan op die gevare wat Aids inhou nie, kan die land se bevolking van 700 000 drasties daal en kan die volk selfs uitgewis word. Dit volg op die bekendmaking van Aids-syfers wat 'n styging van 40 persent teenoor die syfer van ses maande gelede toon.

Helikopter stort neer

'n Helikopter van die Zimbabwiese lugmag stort naby Sanyati-brug, Chinhoyi neer en vyf lede van die mag sterf.

Suid-Afrika:

VV-afvaardiging in SA

'n Afvaardiging van die Verenigde Volke kom op 'n feitesending in Suid-Afrika aan. Die afvaardiging sal samesprekings voer met woordvoerders van die regering, die ANC, UDF, Cosatu, Inkatha, politieke leiers, akademici en kerkleiers.

Hou sanksies vol

Daar moet geen oorweging geskenk word aan die vermindering of opheffing van sanksies teen Suid-Afrika nie tensy so 'n appèl gesamentlik deur die vise-president van die ANC, Nelson Mandela, en staatspresident FW De Klerk gemaak word nie. Dié stelling word gemaak in gesprekvoering tydens die VV-afvaardiging se besoek aan Kaapstad.

Gaping bly groot

Inkomste-syfers wat deur die Suid-Afrikaanse Stigting vir Advertensie-navorsing bekend gemaak is, dui daarop dat daar steeds groot gapings bestaan tussen die verdienstes van verskeie groepe in Suid-Afrika. Die gemiddelde maandelikse inkomste van blanke gesinne staan op R3 297, vir Indiërgesinne is die syfer R1 604, die gemiddelde Kleurlinggesin het 'n inkomste van R1 059 per maand en swart gesinne moet met gemiddeld R521 per maand klaarkom.

Polisie kry meer

Salaris-verhogings vir die Suid-Afrikaanse Polisie, in gevalle tot 79 persent, word aangekondig. Die minister van Wet en Orde, Adriaan Vlok, sê hy hoop dat die salarisverhogings en strukturele veranderings binne die mag, die vloed van bedankings sal stuit.

Cillie-kommissie byeen

Die kommissie van ondersoek na bewerings dat 23 babas dood is as gevolg van die staking by Garankuwa-hospitaal in April vanjaar, begin in Pretoria te midde van berigte van intimidasie van getuies. Die kommissie onder voorsitterskap van regter Cillie, sal ook ondersoek instel na die oorsaak van die staking en die moontlike kriminele aanspreeklikheid van werkers wat by die dispuut betrokke was.

Kollege sluit oor babas

Die KwaNdebele Onderwyskollege sluit na 'n dispuut tussen die owerheid en studente oor die hertoelating van 23 vrouestudente wat geskors is omdat hulle swanger is.

AWB-lid aangehou

'n Lid van die AWB word deur die polisie aangehou in verband met die ontploffing by die Num-kantoor in Welkom die naweek. Die 30-jarige man word geïdentifiseer as HJC Steyn.

BP se militêre vleuel

'n Militante splintergroep van die AWB, die nuwe AWB, spreek sy voorneme uit om homself as die militêre vleuel van die Boerestaat Party te vestig. Die beweging sê in 'n verklaring hy sal voortaan bekend staan as die BWB en het ten doel die hervestiging van die ou Boere Republieke.

612 in Natal dood

Altesame 612 mense is sedert 1 Januarie tot 31 Mei vanjaar in geweldpleging in Natal dood. Dié syfer word deur die minister van Wet en Orde, Adriaan Vlok, in die parlement bekend gemaak.

Afrikaanse ANC

Die konstitusionele riglyne van die ANC is in Afrikaans vertaal. Die dokument is deur die Afrikaanse departement van die Universiteit van Wes-Kaapland vertaal en sal deur die ANC gebruik word in gebiede van die land waar daar meestal net Afrikaans gepraat word.

Mphonyana verloor stryd

Mphonyana Mathibela, die swakste van die siamese tweeling wat in 1988 in 'n baanbrekeroperasie in die Baragwanath-hospitaal van mekaar geskei is, sterf in die Tsephong-hospitaal op Klerksdorp. Haar tweelingsussie, Mpho, wat in die sorg van haar ma is, se toestand is besonder goed.

Margo-bevinding

Regter Cecil Margo bevind dat die Boeing 747 Combi-vliegtuig soos die Helderberg wat in 1987 in die Indiese Oseaan naby Mauritius neergestort het, verban moet word omdat dit onveilig is. Die finale bevindings van die Margo-kommissie is aan die minister van Vervoer en van Openbare Werke, George Bartlett, oorhandig.

* Alle berigte verskaf deur Sapa en AFP

BOEKE

Merkwaardige debuut vir Van den Berg

Lyke, maar geen beleë karkasse

EKSTRA DUN VIR MEER GEVOEL
Deur Zirk van den Berg
Tafelberg: R19,95

CHARLES MALAN

DIE sleutelverhaal "Op mure en glase" in hierdie debuutbundel eindig soos volg wanneer die verteller in 'n openbare toilet gemasturbeer het en sy vuis soos 'n handgranaat bal: "ek wil...die granaat in my mond sit (waar woorde was) en 'n kreet uiter teen die onmag, die frustrasie, die futiliteit daarvan om te probeer kommunikeer, om enige invloed op die werklikheid te hê, om selfs net te kan sê 'ek is hier', soos 'n gevangene wat sy naam in die tronk uitkrap. Ek byt my hand, teken met bloedvingers teen die muur, plant my bom teen die ánder apartheid."

Seksuele metaforiek word vanaf die bundeltitel gebruik om die onvermoë tot kommunikasie, en in die besonder van die skryfdaad, te verwoord. In "Dat ek kon droom in my kondoom" word laasgenoemde objek soos volg beskryf: "Ek het my ekstra dun een verkies, met sy belofte om die amperse kontak eg te laat voel." Die verhaal-as-kondoom, met sy "dun" vorm en beskrywing van vervlietende momente van kontak, roep telken ikonies die sentrale tema in onderling verskillende vertellings op.

Natuurlik weet ons lankal van die genotvolle verband tussen die skryfdaad en die seksdaad, om by die metaforiek te bly. Sedert Barthes en sy guitige geesgenote weet almal dat die dunheid van die vlies tussen seksualiteit en tekstualiteit, erotiek en metaforiek, steeds tekstase vir skrywer en leser toelaat.

Die verblydende is dat hierdie speletjie by Van den Berg nooit in die, nou al spreekwoordelike - en tog, o so maklike - post-modernistiese literêre masturbasie ontaard nie. Daarvoor is sy waarneming, sy verbeelding, eintlik sy elemetêre menslikheid, veels te ruim.

Bowendien hou die pen-as-penis nie veel verrukends in die verhale in nie, al fluister die skrywer vir sy bruid: "my penis is 'n prikkelpen / om gedigte mee te skryf / in die holtes van jou lyf". In dié pragtig-ironiese verhaal, "Pango (om te rym met 'mango')", is die hooffiguur eintlik Pango die Plesierspier (dit is nié die skrywer se troetelnaam vir hom nie, maar die leser kan seker maar poëties saamrinkink). Die formidabele, gesublimeerde, stomp pen verkry 'n *Gestalt* van sy eie, met tragiese gevolge vir die ontoeganklike bruid. Die verhaal herinner nogal aan Moravia se roman *Io e lui* ("Hy en ek") waarin die ek 'n verlore stryd teen die "opstandige" hy voer.

Die ergste vorm van futiliteit as gevolg van 'n gebrek aan durende kommunikasie is in verskeie verhale die dood. En hierdie skrywer omhels die dood op geen Freudinaanse wyse nie.

Byna onvermydelik land almal wat in hierdie land oor isolasie en ontnugtering skryf, by geweld, dood, gefrustreerde seksualiteit en, vanselfsprekend, apartheid. Maar die "ander" apartheid is in die bundel selfs erger as die samelewingsorde wat daarvoor verantwoordelik is dat swart en wit mekaar weerloos náak sien - en dus "afloer" (p.12) - ; as mede-fabriekwerkers na mekaar oor 'n Buffel se bak kyk - "Here, jy weet nie of jy die mense moet skiet of groet nie!" (p.25) - ; domweg soos

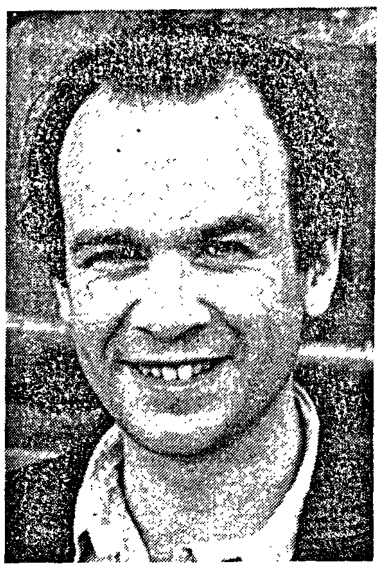

ZIRK VAN DEN BERG

dronkies kommunikeer - "Jamaakgat" (p.91) en mekaar as 'n groot, grusame grap verkrag (p.76).

Deur Van den Berg se oë sien die leser mense as geïsoleerde wesens, in woonstelle, hysbakke, selle, konsentrasiekampe, op straat - mense soos die blinde bedelaar wat sy bedelbakkie op die verlate stadsplein uithou. Die skrywer kan nie werklik "stories" oor hulle vertel nie, want daar gebeur bitter min in hulle lewens (met die gevolg dat die kleinste insident wel 'n "gebeurtenis" word) en soms kan daar bloot gefilosofeer word oor "die hoop materie wat deur meer hardnekkige patrone aanmekaargehou word" (p.32).

Die reddende faktor is dat die ironiese grap van die lewe deur die verbeelding gefiltreer kan word, om sodoende selfs die dood te relativeer. Terselfdertyd word bekende uitsprake oor die syn deur skrywers en denkers - Kafka, Van Melle, Descartes - gerelativeer. Wanneer konstabel Abel 'n verteller sy naam vra, wonder hy: "Gregor Samsa? Ek is nie hy nie. Bart Nel? Nóg is ek hy. René Descartes? Ek verbeel my, daarom is ek nie" (p. 24).

Verbeelding is een manier van ontvlugting.Maar dit het nog altyd verraderlike, onmagtige woorde nodig:"John Lennon se woorde hang soos druppels asyn aan Jesus se snor" (p.54).

'n Morbiede en neerdrukkende bundel is hierdie egter nie. Daar is altyd die positiewe teenbeeld wat juis deur die negatiewe opgeroep word, om met Tsjekof mee te praat. Juis terwyl die onvermoë tot kommunikasie beskryf word, word daar subtiel, oortuigend, meesleurend gekommunikeer. Juis die hartseerstories word met die skewe glimlag geskryf. Die bloedmerke word steeds gelees as skrif aan die muur.

Soms is dit wel of die skrywer homself met die baie kort prosastukke onnodig in die bek ruk, asof hy nie die vertelling wil toelaat om sy loop te neem en 'n storie te word nie. Miskien is dit veral in sulke gevalle wanneer 'n oorbodige ekstra kinkeltjie in die slot ingevoer word (pp.64, 68, 83), of wanneer daar kortpad gevat word met satire wat op maklike stereotipes (vgl. die beginfrase, "mev. Jordaan se nuut gestileerde hare", p.84) steun.

Maar, wat. Enigiemand wat so vinnig, binne 'n bladsy of wat, tot die werklike essensiële kan deurdring, kán skryf. 'n Mens vergeet 'n weekheidjie en 'n mooiskrywery hier en daar wanneer jy sien hoe woorde - veral in die raak, raak titels - noukeurig soos piramideklippe ingepas word.

Van Zirk van den Berg moet daar veel meer gehoor word na dié debuut. Merkwaardig dat dit 'n debuut is. 'n Mens sou wou praat van "ryp" prosa, maar dit klop nie met die dood-metaforiek nie. Lyke is hier wel, maar géén beleë karkasse nie.

Charles Malan is die voorsitter van die Afrikaanse Skrywersgilde en die hoof van Intak by die RGN.

Letoit soek na die perfekte orgasme

PEARLIE JOUBERT

ANDRé LETOIT se eerste Engelse boek verskyn eersdaags. En waarom in Engels? Omdat die idees in Engels by hom opgekom het en nie in Afrikaans nie.

"Sien, ek doen my shopping ook in Engels en ek weet nie hoekom nie, maar al die idees vir die boek was van die begin af in Engels," sê Letoit, die skrywer van onder andere die Afrikaanse roman "Suidpunt-Jazz" - ook deesdae bekend as die sanger en liedjieskrywer Koos Kombuis.

"Paradise Redecorated" verskyn onder die naam Koos Kombuis en volgens Koos/André was die "moeilikste taak" tydens die skryf van "Paradise" die soeke na die perfekte orgasme. "Ek moes baie hard werk en oefen om die perfekte orgasme te soek en dit het my baie moeg gemaak - ek moes amper te veel navorsing doen om die perfekte orgasme te soek omdat ek dit nog nie voorheen gehad het nie," vertel Suid-Afrika se eerste Koos/André.

Volgens Koos/André werk die boek op verskillende vlakke, maar die hoofstorie is kommentaar op feminisme.

"Ek sê in 'Paradise' dat vroue nie moet probeer om gelyk met mans te wees nie omdat hulle reeds gelyk is. Vroue moenie probeer om mans te copy nie.

"Sien, god is 'n vrou - Big Mama wat 'n send-up van Big Brother is en sy kyk heeldag na almal op TV om te kyk dat mans nie ereksies kry nie omdat dit teen die wet is. As 'n man 'n ereksie kry, kan hy die doodstraf opgelê word."

Volgens Koos/André is Eva, en nie Adam nie, na die beeld van god geskape. "God, wat 'n vrou is, het gesien dat Eva 'n drinking partner nodig het en toe word Adam geskape.

"Nee, ek weet nie hoekom ek dink god is 'n vrou nie - dit voel net vir my reg."

Wat Koos/André eintlik met sy boek wil sê, is dat vroue die onderdrukte spesie is, maar dat mans net so onderdrùk is.

"Want sien, mans ly onder dieselfde sisteem waaronder vroue ly en mans het altyd soveel skuldgevoelens, want feminisme sê dat alles die man se skuld is en die bevryding van mans en vroue moet gelyktydig geskied en kan nie sonder mekaar gebeur nie - of so iets... wharra, wharra..."

Vir Koos/André is die "nice"-steding van die boek die parallelle met apartheid. "In die boek is daar aparte busse en kroeë vir mans en vroue - amper soos met apartheid."

Hy het die boek vir almal geskryf. "Mens kan dieper simbole en goeters in 'Paradise' soek, maar dit is nie nodig nie. In dié sin is die boek baie kommersieël, want mense kan die boek sommer net vir die lekkerte ook lees en die storie geniet."

André/Koos vertel ook dat "Paradise" eintlik "science fiction" is... "Ek dink die mense sal daarvan hou en dit baie geniet... dit is nogal snaaks".

Etienne Leroux se laaste roman gepubliseer

KOOS PRINSLOO

DIE roman waaraan Etienne Leroux nog gewerk het toe hy einde verlede jaar op Koffiefontein aan kanker dood is, verskyn aanstaande maand by die uitgewers Human en Rousseau in Kaapstad.

Die faksimilee-uitgawe van Leroux se onvoltooide twaalfde roman heet "Die suiwerste Hugenoot is Jan Schoeman".

Die roman was oorspronklik 'n opdragwerk van die Hugenote-Feeskomitee om die koms van die Franse Hugenote na Suid-Afrika in 1688 te help gedenk. Maar die driehonderdjaarfees in 1988 het gekom en gegaan sonder 'n roman van Leroux.

Die roman se werkstitel was "Die kaping", het Leroux verlede jaar Oktober in 'n onderhoud met Vrye Weekblad Boeke/Books verklap. Die boek handel oor "'n klompie wat 'n skip Kaap wat op pad is na 'n Hugenote-fees in Kaapstad," het Leroux vertel. "Maar hulle is almal amateurs, hulle weet nie hoe om 'n skip te kaap nie."

Dit het ook uit die onderhoud geblyk dat die outeur het 'n probleem met die roman.

"Maar sê nou vir my, ek moet daai fokken skip nou gekaap kry. Ek het almal op die skip, en hulle kom orals bymekaar, en nou moet hulle die skip kaap, nou soek ek 'n saak, man. En jy kan nie sê laat Mandela nou vry nie, want almal is nou besig daarmee," het Leroux gesê.

"Ek sal julle sê wat ek wel in my boek doen, maar ek praat nie graag oor my boek nie, net hierdie ding: ons het besluit ons gaan Samoa bevry. Of ons eis die bevryding van Samoa. Nou weet ek nie, is Samoa 'n vry land?"

ETIENNE LEROUX - sy onvoltooide roman, "Die suiwerste Hugenoot is Jan Schoeman", verskyn binnekort.
Foto: Cedric Nunn

En waar Samoa is, weet hy ook nie, het Leroux laggend bygevoeg.

Human en Rousseau beskryf die boek as "'n surrealistiese, hipermoderne satire wat juis vanweë die onklaarheid van die manuskrip én danksy die skrywer se aantekeninge fassinerende lig werp op sy werkwyse en benadering".

Op die stofomslag van "Die suiwerste Hugenoot is Jan Schoeman" pryk 'n laaste foto van Leroux wat ten tyde van die VWB-onderhoud op die plaas Janee deur Cedric Nunn geneem is. Die hardebandboek van 122 bladsye kos R59,99.

Voorts verskyn by Human en Rousseau ook 'n huldeblyk aan Leroux in die vorm van die boek "Magersfontein. Die dokumente".

Dié geskrif - waarin die verbod op Leroux se roman "Magersfontein, O Magersfontein!", die besluit om die verbod opgehef te kry en die dokumentasie daaromheen, te berde kom - werp lig op 'n kritiese tydperk en sleutelfigure in Suid-Afrika se sensuurgeskiedenis, volgens die uitgewers. Dié hardebandboek kos net R29,99.

'Ons leef om te haat'

Skinheads 'n kopseer vir die Franse

MARIE-PAULE GALLO

PARYS - Hulle noem hulself "skins", 'n verkorting van die Engelse "skinheads". Soos die Britse skurke wie se kaalgeskeerde koppe en swart klere hulle naboots, is die Franse "skins" jong, werklose stadsbewoners wat hulle daarin verlustig om immigrante aan te rand en te terroriseer.

Die meeste van Frankryk se sowat 2 000 skinheads is tussen 1965 en 1975 gebore. Hulle het byname soos "Toxin", "Mad Max", en "Tod", (wat in Duits dood beteken). Hulle aap die perverse nasionalisme van die verregses na, en fokus hul haat op uitlanders, boemelaars, homoseksuele en Jode. Toe ses skinheads in 1987 deur 'n hof in Nice verhoor is weens die moord op 'n immigrant van Noord-Afrika, het een van hulle gesê: "Ons hou nie van Arabiere nie. Ons het een doodgemaak. So what?."

Op 17 Mei, 'n week nadat 'n Joodse begraafplaas op Carpentas in die suide van Frankryk deur vandale beskadig is, het drie skinheads wat tussen 20 en 22 jaar oud is, erken dat hulle 90 Christen-grafte in 'n voorstad van Nantes geskend het. Hulle het die misdaad gepleeg omdat hulle gehoop het dat Jode vir die daad blameer sou word. Die polisie het 'n geweer, kettings, ysterstawe en bofbalkolwe by die drie se woonplekke gevind.

Vier dae voor die misdaad in Nantes, het 'n bende skinheads 'n partytjie in Clichy sous Bois, 'n voorstad van Parys, gehou. Dosyne van die jong skurke het in hul swart leerbaadjies met Keltiese kruise daarop, by die partytjie opgedaag om bier te drink en Nazi-liedjies te sing. Hulle het teen die einde van die nag die partytjie met 'n besoek aan 'n Joodse begraafplaas afgesluit, waar hulle grafstene omgekeer en swastikas op die mure van die plek geverf het.

Skinheads stel 'n heildronk in op die saal lewe

(Foto: AFP)

Vroeër vanjaar het die polisie tien skinheads weens gewelddadige optrede in hegtenis geneem. In 1988 was daar 150 sulke inhegtenisnemings. Vandag is skinhead-geweld net so 'n probleem in Frankryk as wat dit in die stede van Brittanje en Nederland is.

Franse skinheads leef volgens dié leuse: "Boire, bastonner, baiser", wat vertaal word as "drinking, fighting and fucking." Die bendeleier, "Batskin", sê: "Dit is waaroor die lewe gaan. Om goed en gaaf te wees maak my naar. Om 'n lang storie kort te maak, ons leef om te haat."

Die meeste van dié jong rebelle, wat hulself beskou as barbaarse diere wat deur almal gevrees moet word, bly steeds by hul ma's in die huis. Byna almal se ouers is geskei. Die jongste skinheads is so 14 tot 15 jaar oud, en hulle aanbid die ouer lede van die bendes wat met tatoeëermerke, meswonde en gevegsuitputting kan spog. Dié kinders is te jonk om die toekomstige boewe van "A Clockwork Orange" te herken, en hulle grond hul fantasieë op "Mad Max" en "Rambo". Een skinhead sê: "My ma stem nie saam met wat ek doen nie, maar sy stem saam oor hoe ek dink."

'n "Bird", of vroulike skinhead sê: "Waarvan ek van die beweging hou, is die musiek, die idees en die voorkoms. Ons is hier omdat ons dik is vir alles." Die eerste ding wat 'n aspirerende skinhead moet doen, is om sy/haar kop kaal te skeer en 'n paar tatoeëermerke te kry. Die gewildste tatoeëermerk is 'n valdeurspinnekop in die holte van die elmboog of op die agterkant van die nek. Sedert die verbanning van Nazi-simbole in 1988 het Franse skinheads die tradisionele Nazi-swastika met die ver-regse Afrikaner Weerstandsbeweging se teken vervang.

Die belangrikste aktiwiteit van skinheads is om te baklei. Snags drentel bendes by spoorwegstasies en op sypaadjies rond, ewig op die uitkyk vir swartmense, Arabiere, boemelaars, homoseksuele, dwelmverslaafdes en punks met wie hulle slaags kan raak.

Musiek is ook 'n baie belangrike deel van die skinhead-kultuur. Hulle musiek is egter nie van die soort wat kalmerend op die barbaarse hart kan inwerk nie. 'n Gewilde liedjie deur 'n groep met die naam "Evil Skins" lui: "Ons moet die kommuniste doodmaak; Na die gaskamers met almal van hulle; Hulle sal nie tyd hê om eers 'n woord te sê nie."

Hul helde is die mensehater-skrywer Céline, die Belgiese fascis Léon Degrelle, die Nazi's Rudolf Hess en Herman Goebbels, en die strokiesprentkarakters Dracula en Batman.

Regdeur Frankryk hou bendes kontak met mekaar deur gefotostateerde briewe wat met swastikas, Keltiese kruise en foto's van Hitler versier is. Dit bevat artikels wat op die gevare van Marxisme en die "internasinale Joodse beweging" wys.

'n Aantal neo-fascistiese politieke groepe het probeer om die skinheads by hul partye in te sluit. Jean-Gilles Malliarkis se "Third Path" en die PNFE (National French and European Party) het hul idees vergeet nadat hulle agtergekom het dat skinheads in opstand kom teen pogings om dissipline uit te oefen. Die skinheads se koestering van die nasionaal-sosialistiese ideale laat veral die Duitse owerhede erg bekommerd.

Hoewel daar net 'n paar honderd skinheads in Oostenryk is, is hulle baie wreedaardig. Sedert die val van die kommunistiese regerings van Oos-Europa, het bendes skinheads in Hongarye, Tjeggo-Slowakye en veral in Oos-Duitsland, waar hulle verantwoordelik was vir wrede aanvalle op Jode en Turke, tot stand gekom. - AFP.

Kenia tik amptenaar oor die vingers

NAIROBI - Kenia se enigste politieke party, die Kenya African National Union (Kanu), het 'n amptenaar wat dié party se jeugvleuel aangemoedig het om afvalliges se vingers af te kap, geskors.

In 'n verklaring van dié party se direktoraat van openbare betrekkinge, sê die party dié oproep om ondersteuners van 'n veelpartystaat wat die vredesteken maak se vingers af te kap "teenstrydig is met die party se kode van dissipline en die wette van die land". Die party het gereageer op Wilson Leitich, die hoof van Kanu in Nakuru, 160 kilometer wes van Nairobi, se oproep tot die party se jeug om messe te dra en gereed te wees vir enigeen wat die tweevinger-saluut in die openbaar maak. "Ons wil nie die tweevinger-saluut hê nie," het Leitich dié week op 'n saamtrek in Nakuru gesê. "Net die eenvinger-saluut van Kanu is aanvaarbaar." Hy het die vigilantes ook aangeraai om gewone kleredrag eerder as die Kanu-jeuguniform te dra sodat hulle ongemerk die veelparty-aktiviste kan opspoor en ontvinger. - AFP

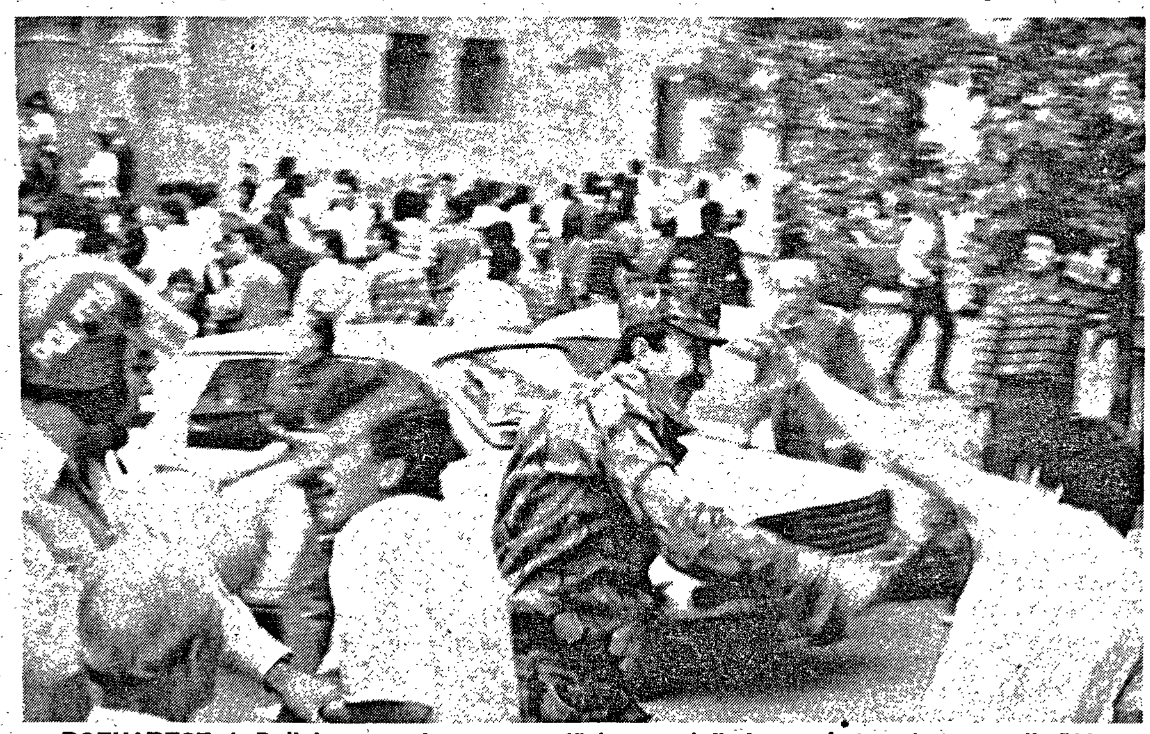

BOEKAREST - 'n Polisieman en 'n weermagoffisier swaai die knuppels teen twee van die 500 betogers wat weer geprobeer het om Universiteitsplein te betree nadat die polisie Woensdag 200 mense in hegtenis geneem en die plein gesluit het.

(Foto: AP)

WOODMEAD SCHOOL

Skoolhoof

HUMANITAS

Woodmead School kondig aan dat dié skool beoog om 'n laerskool in 1992/3 te begin en die huidige ampsbekleër sal vir dié projek verantwoordelik wees.
Die bestuursliggaam wag navrae in oor bogenoemde pos in die bestaande sekondêre skool wat in Januarie 1991 begin. Dit bied 'n unieke geleentheid aan 'n uitstaande opvoeder om aan die hoof te staan van dié bekende, oop en progressiewe private skool noord van Johannesburg.

Vir verdere inligting oor dié betrekking, moet toepaslik-gekwalifiseerde kandidate skryf aan:
Die Aanstellingskomitee
Woodmead School
Posbus 68068
Bryanston
2021
Tel: (011) 708-1849

Aansoeke moet die skool bereik teen Vrydag, 29 Junie 1990

Woodmead is 'n nie-diskriminerende werkgewer

NATIONAL UNION OF METAL-WORKERS OF SOUTH AFRICA
(Gerigistreer onder die Wet op Arbeidsverhoudinge, 1956)

Die National Union of Metalworkers of South Arica (Numsa) benodig die dienste van 'n gekwalifiseerde prokureur/advokaat met ondervinding van Arbeidswetgewing en die Industriële Hof, en met 'n verbintenis tot die vakbond-beweging.

Die suksesvolle aansoeker sal in die Hoofkantoor in 'n gevestigde Regsdepartement werk. Sy/haar dienste sal insluit:
- Die voorbereiding en behartiging van sake in die Industriële Hof;
- Voorbereiding, beredenering en teenstand van dringende aansoeke;
- Advies en bystand aan Streeks-regsoffisiere en organiseerders;
- Koördinering en behartiging van opleidingseminare;
- Navorsing en verskaffing van regsopinies;
- Verspreiding van inligting oor sake met betrekking tot Arbeidsreg.

Stuur 'n CV en die name van twee referente aan:
Die Nasionale Regsoffisier
Posbus 260483
EXCOM
2023

NUMSA

Baker-plan dalk finaal gekelder

Amerika ergerlik met Shamir-regering

JEAN-LUC PORTE

JERUSALEM - Israel se nuwe regse regering is gretig om in gesprek met Amerika te tree, maar dit gaan nie so maklik wees om Amerika van sy besware teen Israel te laat afsien nie.

Die afgelope paar maande het Washington geen geheim gemaak van sy ergernis met Jitzhak Shamir nie. Shamir het as gewese eerste minister 'n plan vir dialoog tussen Israel en Palestina - wat deur die Amerikaanse staatsekretaris, James Baker, opgestel is - verwerp.

Shamir, voorheen in koalisie met die Israeliese Arbeidersparty, lei nou 'n kabinet wat deur sy Likud-blok oorheers word, en wat die steun van ver-regses en ortodoks-godsdienstige partye geniet.

Die nuwe kabinet het onderneem om die 30 maand oue Palestynse opstand in die Israeli-besette Wes-oewer en Gaza-strook te onderdruk en om Joodse nedersettings in dié gebied uit te brei.

Die leier van die Arbeiders, Shimon Peres, het gewaarsku dat die regering se "ekstremistiese" houding nie net Israel se verhouding met Amerika nie, maar ook met Wes-Europa verder gaan vertroebel. Gad Yaacobi, gewese minister van ekonomie in die Arbeidersparty, beskryf Shamir se regering as "'n regering van nasionale weiering".

"Dit is heel waarskynlik dat die koalisie tussen Ariel Sharon (die nuwe minister van behuising) en sy ver-regse kollegas die Baker-plan vir eens en vir altyd gaan begrawe," het Rafi Edry, ook 'n gewese Arbeiders-minister, bygevoeg.

"En dit kan die einde van verhoudinge tussen Israel en Amerika beteken."

Israel se gewese regering het in Maart in duie gestort juis as gevolg van die Baker-plan - Likud het dit verwerp en die Arbeiders het dit ondersteun.

Die Shamir-regering verwerp egter die beskuldigings dat hulle ekstremisties is.

"Ons regering is gematigd," sê die minister van buitelandse sake, David Levy, "want ons het vrede ten doel."

Volgens Westerse diplomate was daar sedert die val van die laaste Israeli-regering geen regstreekse skakeling tussen Shamir en pres George Bush van Amerika nie. Bush is veral gekant teen Shamir se determinasie om Joodse nedersettings in die besette gebied uit te brei.

"Die afgelope paar maande het ons baie min kontak met die Amerikaners gehad, buiten om 'n paar tegniese probleme op te los. Gedurende dié tyd het pres Bush dikwels met die Egiptiese president, Hosni Moebarak, geskakel," kla een regeringsbron.

Berigte in die pers weerspieël ook besorgdheid oor die verslegting in Israeli-Amerikaanse verhoudinge.

"Die eerste minister is van mening dat hy 'n beleid kan volg wat die hele wêreld as onrealisties beskou," berig die onafhanklike dagblad Haaretz, "op die ou end sal ons heeltemal geïsoleer word." - AFP

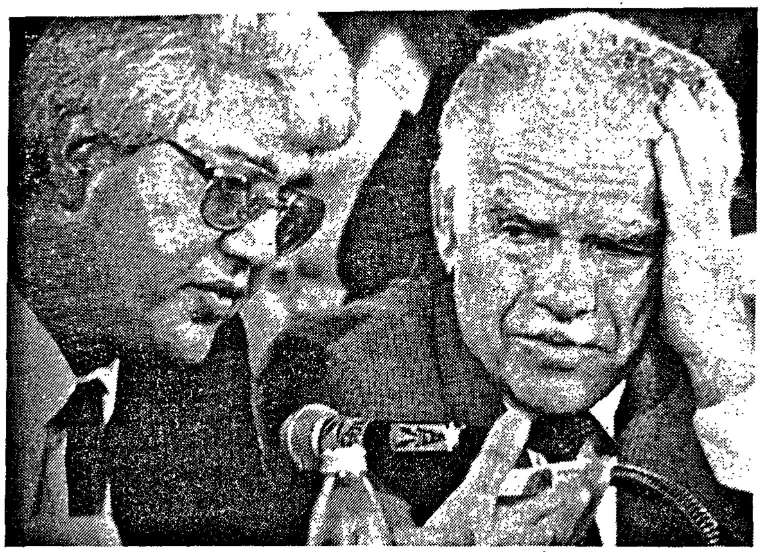

Likud-partyleier en eerste minister, Jitzhak Shamir, regs, en die adjunk-minister David Levy in druk gesprek ná die verkiesingsuitslae dié week

(Foto: AP)

Hardkoppige Shamir maak weer so

JERUSALEM - Jitzhak Shamir, sedert Maandag die waarnemende eerste minister en hoof van Israel se onbuigsaamste regering tot op hede, het weer eens deur sy persoonlike deursettingsvermoë en hardkoppigheid daarin geslaag om die Israeli-politiek in sy guns te swaai.

Hy is in 1915 in Pole gebore en het in 1935 na Palestina geïmmigreer waar hy hom dadelik by die geledere van die ondergrondse Irgun Zvai Leumi-vegters, destyds onder aanvoering van die gewese eerste minister Menachem Begin, aangesluit het.

As gevolg van ideologiese verskille het hy nie lank by die Irgun-groep gebly nie, en het by die Stem-groep aangesluit. Dié was 'n onbuigsame organisasie wat terreuraanvalle gevoer teen die Britse magte wat toe in beheer van Palestina was. In 1948 het hy vlugtig te voorskyn gekom, maar in 1955 is hy weer ondergronds - dié keer as agent van die Israeliese Mossad-geheime diens.

Sy politieke loopbaan het egter eers in 1970 begin.

Sewe jaar later, na 'n regse oorwinning in die Likud-blok, is hy as die president van die parlement aangewys.

In 1978 het hy geweier om die Camp David-ooreenkoms - wat 'n jaar later tot die omstrede Israeli-Egiptiese vredesooreenkoms gelei het - te onderteken.

In 1980 het Shamir vir Moshe Dayan as minister van buitelandse sake opgevolg en in 1983 het hy die gesogte premierspos, wat deur Menachem vakant gelaat is, ingeneem.

'n Jaar later het sy Likud-blok die regering met die Arbeidersparty gedeel. Shamir het as buitelandse minister opgetree en twee jaar later as eerste minister.

Hy het in dié pos gebly tot ná die verkiesings in 1988 en hy het 'n tweede kabinet van Nasionale Eenheid gelei. Maar sy regering het tot 'n val gekom na 'n onderonsie met die Arbeidersparty oor Amerikaanse voorstelle vir 'n Palestyns-Israeli-ooreenkoms - voorstelle wat hy heeltemal verwerp het.

Nou is hy weer aan bewind. - AFP

Sakharof leef steeds voort in sy memoirs

CLAUDINE CANETTI

PARYS - Hy was bekend as die "gewete van die Sowjet-Unie". Andrei Sakharof, die vader van die Sowjet-waterstofbom, het sy rol as een van die wêreld se toonaangewendste wetenskaplikes opgeoffer deur die totalitêre regime in sy land aan te val.

Hy het sy eie vryheid en veiligheid op die spel geplaas deur die kommunistiese regering te kritiseer en die wêreld se aandag op die lot van Sowjet-afvalliges te vestig.

Sakharof is op 14 Desember 1989 in Moskou oorlede, drie jaar nadat hy die bekende telefoonoproep van Mikhail Gorbatsjof ontvang het. Toe Sakharof, in ballingskap in Gorky, die telefoon optel, het die stem aan die ander kant gesê: "Hello, dit is Gorbatsjof. Jy kan terugkom Moskou toe."

Dié akademikus het sewe jaar in ballingskap, geïsoleerd van die buitewêreld, gewoon. Hy is dikwels deur die KGB en die polisie lastig geval, maar het deurgaans beginselvas gebly en geweier om onder die druk te swig.

Sakharof se memoirs van 800 bladsye is vier keer deur die KGB gesteel. Elke keer het hy dit sorgvuldig gerekonstrueer en kon hy uiteindelik daarin slaag om dit na die Weste uitgesmokkel te kry. Toe hy uit ballingskap bevry is, het hy sy memoirs voltooi en bygewerk.

Dié monumentale outobiografie, wat postuum gepubliseer is, is openbarend - veral betreffende die Sowjet-Unie se wetenskaplike establishment. Dit bring ook hulde aan die afvalliges binne die Sowjet-Unie.

Sakharof beskryf die 18 jaar wat hy deurgebring het by die "Installasie" - 'n geheime stad waar hy die waterstofbom ontwikkel het. Hy beskryf die "Installasie" as 'n kombinasie van 'n ultra-moderne navorsingsentrum, eksperimentele fabriek, toetsterrein en strafkamp.

Toestemming om die "Installasie" te verlaat was moeilik om te kry. Sakharof se vrou en kinders is nie dikwels toegelaat om hom te besoek nie. Sy eerste vrou, Klava, is in 1969 dood. In 1971 is hy getroud met die menseregte-aktivis Elena Bonner. Sy memoirs is aan haar opgedra.

Hoewel Sakharof niks rondom die geheime werk - wat met die uitvinding van die waterstofbom voltooi is - bekend maak nie, bevat sy memoirs wel beskrywings van die eerste toets van die bom asook die daaropvolgende toetse wat tot die dood van heelwat mense gelei het.

Hy maak ook bekend dat 170 mense dood is tydens die toetsing van 'n interkontinentale ballistiese missiel. Ons verneem ook dat Sergey Korolyov, die ontwerper van die geleide missiel, in 1930 deur Stalin in hegtenis geneem en tot "gewone arbeid" in die sinistere Kolyma-kamp gevonnis is. Korolyov is later deur Andrey Tupolev gered, wat vir hom werk in Moskou aangebied het.

Eers ná die voltooiing van die waterstofbom het Sakharof besef dat hy 'n monster geskep het.

Andrei Sakharof

(Foto: AFP)

Hy skryf in sy memoirs: "Ek kan net met Robert Oppenheimer simpatiseer, en ek kan nie anders nie as om te simpatiseer met sy persoonlike tragedie, wat die tragedie van die mensdom geword het. Daar is 'n treffende ooreenkoms tussen sy dade en sy lot en my dade en my lot sedert 1960. Later het ek selfs verder as hy gegaan."

Sakharof het aktief teen kerntoetsing begin optree. In sy memoirs vertel hy hoe trots hy daarop was dat hy kon help om die Moskou-ooreenkoms op te trek wat dié toetse verbied het. Die ooreenkoms is in 1963 deur die Sowjet-Unie en Amerika onderteken. Frankryk en China het geweier om dit te doen.

Sakharof se eerste optrede as afvallige was sy betrokkenheid by die verdediging van Sowjet-bioloë wat verban is omdat hulle nie die genetiese teorieë van Stalin se vertroueling, TD Lysenko, wou aanvaar nie.

Daarna het Sakharof by die groeiende menseregte-beweging aangesluit en protes aangeteken teen die aanhouding van mense in inrigtings net omdat hulle met die regime verskil.

Sakharof en Elena het na verskeie afgeleë dorpies gereis om aangeklaagde afvalliges te verdedig.

Hulle het geveg vir die regte van etniese minderhede; hulle het gehelp om verskeie menseregte-organisasies op die been te bring; hulle het die vrylating van politieke gevangenes geëis en mense wat van misdade teen die staat beskuldig is, gehelp.

Sakharof het ook sy memoirs gebruik om 'n ou geskil tussen hom en die bekende Sowjet-afvallige Aleksandr Solzhenitsyn op te los. Heel verstaanbaar kon Sakharof nie vir Solzhenitsyn vergewe nie vir die passasie in sy boek "The Oak and the Calf" waarin hy Sakharof se geliefde Elena as 'n "senu-agtige, histeriese dame", en Sakharof self as "'n bewende man wat onder die plak sit en 'n volslae idioot" beskryf.

Sakharof het die Nobel-vredesprys in 1975 ontvang - dieselfde jaar waarin die polisievervolging teen die Sakharofs begin het. Elena se kinders en kleinkinders het na die Verenigde State geïmmigreer. Sakharof is uit die Akademie van Wetenskappe geskors en op 22 Januarie 1980 is hy en sy vrou deur die KGB in hegtenis geneem en na Gorky verban. Hulle het sewe jaar daar gewoon.

Sakharof beskryf die belangrikste gebeure van hul ballingskap noukeurig - ook hulle eetstaking om toestemming te kry dat hul dogter Lisa by haar man in Amerika mag aansluit. Die paar het in 1984 weer op 'n eetstaking gegaan. Dié keer om die owerhede te dwing om Elena vir 'n hartoperasie na Amerika te stuur.

Sakharof het die laaste hoofstukke van sy memoirs as 'n vry man geskryf. Hy sluit met dié hoopvolle woorde af: "Noudat ek amper 70 jaar oud is, is my persoonlike aspirasies en my hele lewe gewei aan my geliefde vrou, kinders en kleinkinders; die mense wat die dierbaarste is vir my." - AFP

Berlyn, Moskou en Pretoria

Drie stede, drie ringmure

SAMPIE TERREBLANCHE was onlangs in Moskou en Berlyn. Dit het hom aan Pretoria laat dink

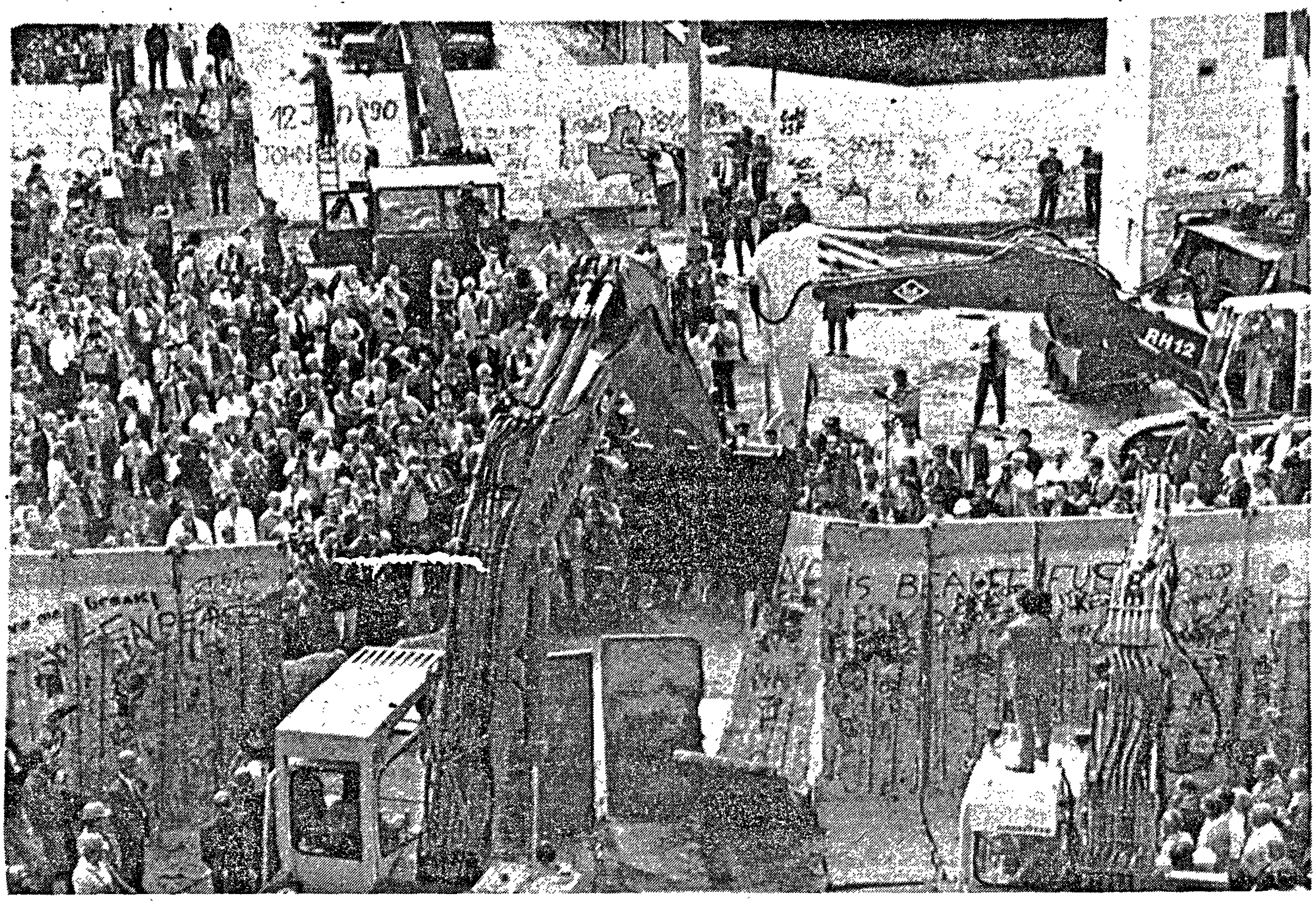

En so tuimel die Berlynse Muur. Die laaste oorblyfsels van dié gehate simbool is vandeesweek vernietig (Foto: AP)

EK was onlangs in Berlyn en Moskou. Ek was lanklaas in Pretoria. Ek onthou darem dat Pretoria wêreldwyd as die stad beskou word wat simbolies gesproke vir apartheid verantwoordelik is.

Voordat die Berlynse muur op 9 November 1989 begin tuimel het, het daar 'n merkwaardige ooreenkoms bestaan tussen dit wat Berlyn, Moskou en Pretoria respektiewelik gesimboliseer het. Al drie was verdeelde stede in soverre sigbare of onsigbare "mure en strukture" die mense van dié drie stede (én van die betrokke lande) in verskillende wêrelde laat woon en leef het. In die geval van al drie stede het die verdelingsmure mettertyd ook ringmure geword wat die stede (en die stelsels wat dit verteenwoordig) relatief geïsoleer het van normale kontak met die res van die wêreld. In Berlyn het die muur nie net die Koue Oorlog gesimboliseer nie, maar ook die relatief ryk mens van die kapitalistiese en demokratiese Wes-Berlyn (én Wes-Duitsland) geskei van die relatief arm mense van die sosialistiese en ondemokratiese Oos-Berlyn (én Oos-Duitsland).

Moskou simboliseer as hoofstad van die Sowjet-Unie die stelsel van Sowjet-sosialisme wat in effek ook 'n skeidsmuur gebou het tussen die bevoorregte elite en die onbevoorregte massa wat nie oor (demokratiese) politieke regte of ekonomiese voorregte beskik nie. Dit is moeilik om te bepaal presies hoe groot die elite is. Behalwe partylede sluit dit ook deel van die burokrasie en die sogenoemde intelligensia in. Na raming kan sowat 20 persent tot die elite gereken word.

Die perestroika en demokrasie wat pres Mikhail Gorbatsjof sedert 1985 in die vooruitsig stel, is daarop bereken om die mure en strukture wat deur Sowjet-sosialisme en die politieke monopolie van die Kommuniste Party gebou is, af te breek sodat die relatiewe internasionale isolasie beëindig kan word, ekonomiese groei behaal kan word en die onbevoorregte en verarmde massa by die voordele van ekonomiese en politieke regte geïntegreer kan word.

Bloedlose revolusie

As die uitvoerende hoofstad van Suid-Afrika simboliseer Pretoria die politieke stelsel wat daarvoor verantwoordelik is dat mure en strukture van apartheid met behulp van onderhandelinge afgebreek kan word en die relatiewe internasionale isolasie beëindig kan word. Hopelik sal ekonomiese groei dan weer herstel kan word en die anderskleurige meerderheid (86 persent van die bevolking) geïntegreer kan word in die wêreld van die elite sodat hulle ook kan deel in die politieke regte en ekonomiese voorregte wat deur die blankes as vanselfsprekend aanvaar word.

Op 9 November 1989 het 'n merkwaardige bloedlose revolusie in Berlyn plaasgevind. Daar is begin om die sigbare muur van verdeling te sloop. Van 1 Julie 1990 af sal die huidige "checkpoints" ook verdwyn en die hereniging van Berlyn en die vereniging van Duitsland sal so te sê 'n voldonge feit wees.

Dan sal Duitsland weer 'n normale plek in die galery van nasies inneem en sal Berlyn nie meer saam met Moskou en Pretoria geklassifiseer kan word as 'n verdeelde stad nie. Dan sal Berlyn muurloos wees. Ongelukkig verwys die mure en strukture van Moskou na die berekende pogings in die verlede om deur amptelike propaganda die indruk van 'n probleemlose situasie te skep en die bevolking wys te maak dat dit veel beter gaan as wat in werklikheid die geval is.

Gorbatsjof se probleem is dus nie net dat hy 'n relatief bankrot boedel geërf het nie, maar dat hy Pokazukha daarmee saam geërf het. Pokazukha was waarskynlik van meet af deel van die Sowjet-bestel, maar dit was die hoof-strategie gedurende die stagnante Bresjnef-jare van 1964-1983. 'n Gewese Britse ambassadeur in Moskou stel dit soos volg: "Under Breshnev, cooking the books became an important part of the Soviet way of life. A system in which the fulfilment of norms and the achievement of plan targets were the road to advantage and material privilege, encouraging deception and falsification on a large scale..."

Die Bresjnef-tydperk moet waarskynlik - net soos die Stalin-periode - as 'n baie ongelukkige en tragiese tydperk in die geskiedenis van die Sowjet-Unie gebrandmerk word. Bresjnef het nie net die hele bevolking met Pokazukha mislei nie, maar ook die sukkelende ekonomie van die Sowjetstelsel geknak deur jaarliks byna 20 persent van die bruto binnelandse produk op verdediging te bestee - iets wat die Sowjet-Unie allermins kon bekostig. Die verdienstelikheid van Gorbatsjof se glasnost verkry 'n nuwe betekenis indien dit teen die agtergrond van Bresjnef se Pokazukha-propaganda gesien word. Maar dit moes waarskynlik 'n dekade of twee vroeër gebeur het. Gorbatsjof was waarskynlik in 1985 onder die indruk dat die voorkrisis-situasie van die Sowjet-ekonomie beredder kon word deur wat hy "the intensification of the human factor" genoem het. Sy verbod op die oordrewe verbruik van vodka was deel daarvan. Dit word nou egter besef dat die ekonomie lank voor 1985 reeds in 'n krisis-fase was.

Wangopig

Die geakkumuleerde probleme wat Gorbatsjof geërf het, lê nou soos nuutontdekte, maar waarskynlik onoorbrugbare berge in sy perestroika-pad. En al stel glasnost hom in staat om te weet hoe hoog dié berge is, weet hy nie hoe om oor hulle te kom nie. Sy onlangse aankondiging dat hy 'n referendum oor die oorskakeling na 'n "gekontroleerde" markekonomie (wat baie hoër verbruikerspryse tot gevolg gaan hê) gaan uitskryf, moet gesien word as 'n soort wanhooppoging om 'n uitweg uit die doolhof van probleme te vind.

Hoe wydverspreid die armoede in die Sowjet-Unie werklik is, blyk duidelik indien 'n mens dié land se per capita verbruik met dié van Suid-Afrika vergelyk: die Sowjet-Unie neem die 77e plek in - met Suid-Afrika in die 76e en Roemenië in die 78e plek.

Dit sou waarskynlik verkeerd wees om die selfmisleiding van Pokazukha net voor Bresjnef se deur te lê. Dié neiging lê baie diep in die Russiese geskiedenis en hou waarskynlik verband met 'n diepgewortelde minderwaardigheidskompleks teenoor die Weste.

Vanweë Pokazukha is die inherente strukturele swakhede van die Sowjet-ekonomie 70 jaar lank nie aan die nodige kritiese ondersoek onderwerp nie en vanweë die aard van die stelsel kon ondernemings nie spontaan bankrot gaan soos in 'n markekonomie nie. 'n Paar historiese voorvalle het ongelukkig aan die Sowjet-propagandiste geleentheid vir selfmisleiding gebied omtrent die vermeende verdienste van die stelsel. Toe Westerse lande in die dertigerjare met die groot depressie geworstel het, het die Sowjet-ekonomie beter presteer onder die dwang van Stalin se vyfjaarplanne.

Die feit dat die Sowjet-weermag met die ondersteuning van die Sowjet-ekonomie die aanslag van Hitler se weermag op Stalingrad, Leningrad en Moskou kon afweer en Sowjet-soldate uiteindelik die magtige Duitse weermag kon verslaan en Berlyn verower, het tot 'n totale oorskatting van die vermoë van die sentraal-geleide ekonomie gelei. Dit het die Sowjet-Unie blind gemaak vir die inherente gebrek van dié soort ekonomiese stelsel in veral vredestyd.

Danksy glasnost word daar tans druk in Moskou bespiegel oor die vraag of Rusland se derde revolusie gaan slaag. Die eerste revolusie was die poging van Pieter die Grote aan die begin van die 18e eeu om Rusland te verwesters. Die tweede revolusie was die Bolsjevistiese revolusie wat in 1917 onder leiding van Lenin plaasgevind het.

Albei die vorige Russiese revolusies het net gedeeltelik geslaag. Pieter die Grote het in sy Westerse ywer die Russiese samelewing oor-geburokratiseer - insluitende die kerk en die landhere. Die burokratiese weerstand wat Gorbatsjof tans ondervind, kan as 'n erfstuk van Pieter die Grote beskou word. Lenin het op sy beurt 'n outoritêre in plaas van 'n demokratiese vorm van sosialisme gevestig. As verskoning word aangevoer dat die burgeroorlog en Westerse imperialisme hom geen ander keuse gebied het nie en dat Stalin dit (na Lenin se te vroeë dood) in 'n diktatuur omskep het. Die gevaar is nou dat Gorbatsjof se derde revolusie het glasnost gaan bied en nie met perestroika gaan slaag nie. Die gevaar bestaan ook dat die te groot openheid wat deur glasnost geskep word, die Sowjet-Unie uitmekaar kan ruk.

Vervreem

'n Mens moet simpatie hê met Gorbatsjof. Rusland - as die kern van die Sowjet-Unie - is 'n Westerse land wat te lank sy gesig na die Ooste gedraai het en sowel die Renaissance as die Verligting misgeloop het.

Dit is betekenisvol dat die eerste twee Russiese revolusies vanuit Leningrad (of te wel St Pietersburg) van stapel gestuur is. Pieter het die behoefte aan 'n Westerse stad besef en teen 1703 sy nuwe hoofstad aan die Neva-rivier naby die Baltiese see gebou om 'n uitkykvenster na die Weste te hê. Lenin het sy staatsgreep op 7 November 1917 in Leningrad (toe Petrograd) uitgevoer maar moes na 124 dae na Moskou vlug. Dit was waarskynlik 'n ramp.

Die teenstelling tussen Leningrad en die Kremlin in Moskou is treffend en waarskynlik baie betekenisvol. Leningrad skep 'n veerkragtige indruk. Dit lyk soms asof die pragtige geboue in die lug kan opstyg. Die Kremlin daarenteen is indrukwekkend - dog swaar en somber. 'n Mens kry die gevoel dat dit baie stewig geanker is in 'n onbeweeglike Middeleeuse rots. Boonop staan die byna godsdienslose katedrale - met hulle pragtige ronde Oosterse koepels - soos stille wagte in die Kremlin. Dit lyk asof hulle geduldig wag om weer die konserwatiewe greep van die Russiese Ortodokse Kerk in ere te herstel.

Die vraag ontstaan of dit moontlik is om die mure en strukture wat die Sowjet-stelsel se mense in 'n elite en 'n massa verdeel, vanuit die Kremlin in Moskou af te breek. Dit lyk nie asof dit moontlik is nie.

(*Sampie Terreblanche* is professor in ekonomie aan die Universiteit van Stellenbosch)

Die wip het gebreek

Nou sal mens van mense praat soos mens moet praat van mense

DIT het bykans 37 jaar geduur en waarskynlik meer hartseer en bitterheid veroorsaak as enige ander stuk wetgewing in ons geskiedenis.

Hoe mooi het dit nie geklink nie: "Wet op die Aanwysing van Aparte Geriewe", terwyl dit eintlik beteken het: Wet op die Afwysing van Menswaardigheid. Die Wet van Absolute Apartheid en die ekonomiese onhaalbare en moreel onverdedigbare utopie van afsonderlike geriewe.

Afsonderlike geriewe. Apartheid in sy kleinste en venynigste vorm, wat bepaal het waar mense moet eet, slaap, piepie, bal rondskop, posseëls koop of sommer net in die son sit. Die sigbaarste en aanstootlikste manifestasie van witmense se sogenaamde uitverkore posisie in Suid-Afrika.

En een van die "hoekpilare" van apartheid.

Dit is tipies Suid-Afrikaans dat ook die herroeping van dié wetgewing so belaglik vertonerig moet wees: "Die Wetsontwerp op die Herroeping van Diskriminerende Wetgewing betreffende Openbare Geriewe."

Hoekom nie sommer net Wetsontwerp teen Rassebordjies nie?

As daar ooit 'n onontkenbare teken is dat apartheid afgetakel word, is dit dié wetgewing wat vandeesweek in die wit Volksraad bespreek is. Hierna sal mens net, soos Adam Small dit in 'n gedig gestel het, "van mense praat soos mens moet praat van mense".

Dié wetgewing, waardeur die nuwe Suid-Afrika op sy sigbaarste gestalte begin aanneem, tree op Maandag 15 Oktober in werking, vier maande van vandag af. Daarmee kom daar dan 'n einde aan die droom van apartheid, soos dit beliggaam is in die wit republiek wat in 1961 gebore is.

Ek sou kon glo dat die regering waarskynlik presies dié vier maande in gedagte gehad het, toe hulle besluit het op die betrokke datum. 'n Derde van 'n jaar om 37 jaar met bordjie en tak uit te roei. 'n Pennestreep is natuurlik al genoeg, maar 'n mens moet darem nog 'n laaste wit wintervakansie by Tshipise of Warmbad aan die kiesers kan gee.

Maar daar is groter ironieë as wat 'n mens besef, want op 15 Oktober 1960 is dit presies 30 jaar na die Republikeinse dankfees by die (ja, u het reg geraai) Amfiteater van die Voortrekkermonument.

Op 5 Oktober 1960 het wit kiesers in Suid-Afrika met 'n meerderheid van amper 75 000 stemme ten gunste van 'n republiek gestem én vir die verabsolutering van apartheid sonder buitelandse inmenging. Toe die FAK daarna binne 'n week 'n dankfees reël, het hulle 70 000 mense soontoe gelok. (Eat your heart out, reuse-volksvergaderingorganiseerders en Houtstokkers...)

15 Oktober 1960. Verwoerd aan die woord op dié "lentedag van ons geskiedenis" en sy oproep aan die volk om hom "toe te wy aan Suid-Afrika in geloofsvertroue, waaruit alleen die allerdiepste krag kan spruit".

Ek gaan soek na wat gedoen en gesê is op daardie dag. Roemeine 8 is gelees, maar ek weet nie watter gedeelte nie. Maar ek vind 'n teksvers vir 15 Oktober 1990 se geboorte van die nuwe republiek: "Wat 'n mens al sien, hoop jy tog nie meer nie. Wie hoop nog op wat hy reeds sien? Maar as ons hoop op wat ons nie sien nie, wag ons daarop met volharding." A luta continua.

Miskien moet ons, as ons hoop op die toekoms, eers net 'n slag diep asemhaal en terugdink aan die 37 jaar se verskrikking. Wat is die verskriklikste Klein-apartheid-stories wat ons ken? Miskien moet Vrye Weekblad van nou af tot 15 Oktober elke week van sy lesers se stories daaroor plaas sodat ons kan weet wat ons gedoen het.

Ek kan aan geen hartseerder begin dink, as juis Adam Small se beginvertelling in sy boekie "Die eerste steen?" nie.

My blanke broer, kan jy jouself indink in die plek van 'n bruin- of 'n swartman wat deur die volgende ervaring moet leef?

Hy en sy vrou wat ses maande swanger is, het die sonnige middag by die see deurgebring en, ondanks alles, was dit aangenaam... ondanks alles, want die bewussyn van deurleefde vernederings bly immer lewe, ook in weerwil van, of miskien juis omrede, al die mooi dinge van die sintuie, soos ook die ope blou rus van die see...

Later die middag besef hy egter weer hoe sulke oomblikke gedurig vir hom lieg.

Hy en sy vrou wat ses maande swanger is, moet die bus haal, terug huis toe. By die halte waar hulle opklim is die agterste deel van die bus waar hulle mag sit, reeds oorvol, behalwe vir nog 'n paar staanplekke - dis agter die streep X in die bus. Voor X is daar tien sitplekke gereserveer slegs vir blankes - daar mag hy, of sy vrou wat ses maande swanger is, nie sit nie. Tog is van daardie tien sitplekke agt nog leeg. Agt sitplekke in 'n bus onbeset, maar 'n vrou, ses maande swanger, mag nie sit nie, sy's nie wit nie.

Die kondukteur, toe hy die fooi neem, kan nie anders as nee sê as hy gevra word of die vrou dan nie maar mag sit nie. Hy wys maar na die bord wat nou orals met ons saamreis - inderdaad, hy kan nie anders nie as om hulle verder in die bus terug te beduie: hulle het effens aan die verkeerde kant, oor die streep X gestaan.

En die vrou wat die vernedering moet meemaak? - 'n meisie met 'n universiteitsgraad, gevoelig opgevoed, sy verwag haar eerste baba. Nou staan sy daar, terwyl agt sitplekke voor haar leeg is, en hou aan 'n leerband bo in die rukkende bus vas om haar ewewig te behou.

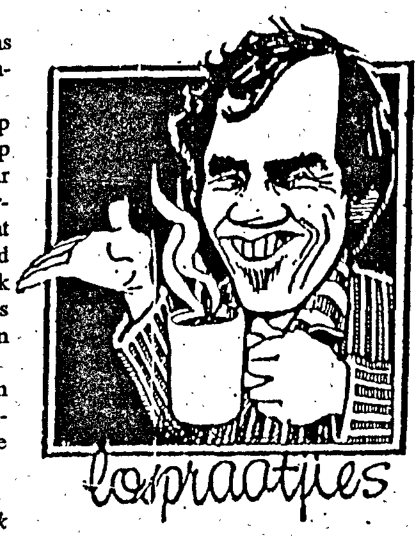

As jy blank is, vriend, probeer jouself dan indink in die plek van so 'n vrou; probeer jouself indink in die plek waar so 'n vrou jou vrou is. Probeer vir jouself uitmaak die innerlike gewaarwordings van twee sulke mense as hulle na sewe myl uit daardie bus klim - en daardie vrou het daardie hele sewe myl, ondanks daardie leë sitplekke, moes staan.

Ons weet, vriend, dis nie vir jou maklik om jouself in so 'n posisie in te dink nie, want hierdie soort deurlewenis tel nie in jou dae nie; jy het baie om voor dankbaar te wees - maar juis daarom kan ons jou vergewe as jy praat, en jy praat feitlik deurgaans so, soos een wat nie weet waarvoor jy dankbaar moet wees nie, soos een wat nie weet wat dit is om die kleinste ervarings van die dag te deurlewe soos ons hulle moet deurlewe nie.

Ek sê ons in 'n baie persoonlike sin - want daardie vrou is my vrou.

Maar hierdie ervaring is maar één van die soort wat ons moet deurmaak - een van die ontelbares soortgelyk.

Ek gaan terug na 15 Oktober 1960 en gaan soek daar in die verlede die dinge om die toekoms op te bou. En dan kry ek die mooiste ding om 15 Oktober 1990 mee te verwoord, die teksvers vir die dankrede destyds: Psalm 124 vers 7.

En hoeveel wonderliker waar nie vir Suid-Afrika op die vooraand van sy nuwe bestaan nie: "Ons is bevry soos 'n voël uit die wip van 'n voëlvanger; die wip het gebreek en ons was vry!"

Beyers Naudé: van sondebok na biegvader

Dr Beyers Naudé, gewese moderator van die NG Sinode Suid-Transvaal, het na 27 jaar vir die eerste keer weer in 'n NG gemeente opgetree - nie as predikant by 'n erediens nie, maar as spreker by 'n gemeentelike vergadering. INA VAN DER LINDE het dié bespreking bygewoon

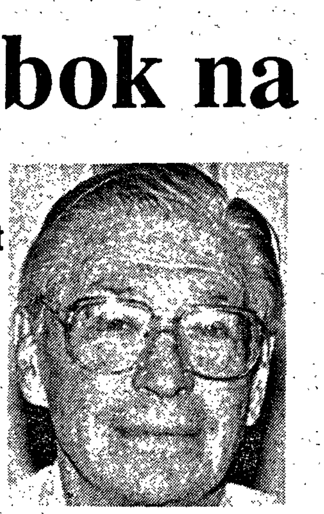

Dr Beyers Naudé

VAN sondebok na biegvader. Dit was die ongemaklike rol waarin die verloopte NG dominee, dr Beyers Naudé, hom laas Sondagaand in die NG gemeente Parksig in Johannesburg bevind het.

Naudé, toenmalige moderator van die NG Sinode Suid-Transvaal, het na 27 jaar vir die eerste keer weer in 'n NG gemeente opgetree - weliswaar nie as predikant by 'n erediens nie, maar as spreker by 'n gemeentelike vergadering. Die onderwerp was die rol van die kerk in 'n nuwe Suid-Afrika.

Wat hy die aand gesê het, was nie nuut nie. Wat wel nuut was, was die ope arms waarmee hy deur die oorgrote meerderheid van toehoorders verwelkom is, en die bestaansnood wat gespreek het uit die skerp kritiek waarmee sommiges die NG Kerk gekasty het.

Soos die "1963 pastorieseun van Hermanus", wat nou in Hillbrow woon. Hy is een van die menige oud-lidmate wat niks van die NG Kerk wil weet nie, sê hy.

"Ons loop van kerk tot kerk op soek na 'n plek wat Afrikaans praat. Ons is die ekstra Christenkerk op soek na 'n gebou."

'n NG-lidmaat verklaar: "Ek voel soos 'n oorloper in die Boere-oorlog. Ek het verwag dat dr Naudé polities sou praat, maar dankie vir u boodskap van liefde van Jesus Christus... Slegs deur Jesus Christus en die werking van die Heilige Gees kan daar ooit verandering kom.

'n Gemeentelid, H de Klerk, het verklaar dat as die Kerk nie met iets ernstigers as algemeenhede vorendag kom nie, die NGK nie as 'n homogene eenheid sal voortbestaan nie. Hy het nie die vertroue dat die Kerk op sy komende Algemene Sinode in Oktober 'n samehangende standpunt sal inneem oor die verlede en sal boete doen nie.

"Was daar al ooit 'n kerk in die geskiedenis wat werklik 'n rol gespeel het in die oplossing van rasseprobleme? Soos Roosevelt gesê het: 'Eleven o'clock on a Sunday is the most segregated hour in America.' Die Kerk dien die doel om agter geslote deure mekaar warm te broei."

En hierop antwoord die aarts-kommunis, die uitverkoper van die Afrikaner, soos Naudé meer as eenmaal in sy lewe genoem is: "Ek bevind my vanaand in die eienaardige posisie dat ek die NGK sterker moet verdedig as julle.

"As die NGK geloof en vertroue het in die waarheid van die Evangelie en die werking van die Heilige Gees, is daar geen rede waarom die Kerk nie 'n beslissende rol kan speel in die toekoms van die land nie.

"Ek sê dit nie vanweë die vertroue wat ek in die NGK het nie, maar vanweë my vertroue in die waarheid van die Woord.

"As die kerk bereidwillig is om te bely, sal u verbaas wees wat God met ons kan doen. Maar die waarheid werk nie net deur die kerk nie. Waar 'n kerk ongehoorsaam is, skep God ander weë om die boodskap te dra."

Ironies genoeg het die sterkste kritiek die aand gekom van twee eertydse vriende: prof Ben Engelbrecht van Godsdiensstudies aan Wits, 'n eertydse NGK-dominee wat afgesit is weens sy werksaamhede by die Christelike Instituut (CI), en van dr Jan van Rooyen, 'n ondersteuner van CI in die beginjare, en Naudé se gemeentepredikant wat in 1976 sy boete van R50 betaal het om hom uit die tronk te hou nadat Naudé geweier het om voor die Schlebusch-kommissie te getuig, of om self sy boete te betaal.

Van Rooyen, wat reeds afgetree het en nou besig is met 'n tweede doktorale studie, dié keer oor die CI, het verklaar dat die NGK tereg in die beskuldigdebank geplaas word. Die NGK het vanuit die politiek na die Evangelie gekyk, en 'n apartheidskerk geword.

"My probleem met dr Naudé is dat hy vanuit die Skrif by die politiek beland het. Ek sit nou met die dilemma dat ek dit nie kan uithou met die NGK nie, maar ook nie met hom nie. Vanaf 1974 het hy alles verpolitiseer en toe reeds was daar duidelike spore van die ANC by hom."

Hy het verwys na Naudé se stelling vroeër die aand dat die NGK 'n teologiese dokument of studiestuk moet opstel waarin die Kerk die rol wat hy in 'n nuwe Suid-Afrika wil speel, uitspel.

"As u vir die NGK sê spel uit hoe die jare 90 sal lyk, lyk dit my u wil dat NGK die ANC se doelstellings moet ondersteun, ook wat betref sanksies of 'n bloedbad om Suid-Afrika op sy knieë te dwing.

"As u uiteindelik soveel het wat honger ly, weet ek nie wat 'n mens met u moet maak nie. Verder plaas u u handtekening onder die teologie van die revolusie, weg van die Skrif."

Naudé het sy standpunt herhaal dat die meerderheid swartmense in die land ten gunste is van sanksies ten einde 'n nuwe politieke klimaat in die land te skep. "U moenie my verantwoordelik hou vir die lyding van swartmense nie."

Engelbrecht het Naudé weer daarvan beskuldig dat hy nog niks nuuts sê sedert sy dae by die CI nie. "Hy het vanaand nie 'n enkele sinvolle woord vir die NG Kerk gesê nie."

Engelbrecht is stil gebrul toe hy later weer 'n opmerking wou maak.

Dan was daar ook die vrou wat van hom wou weet hoe hy die rol van die vrou in die nuwe Suid-Afrika sien, en 'n skooldogter wat bekommerd was oor die "totale ont-christeliking van die jeug op die skoolbanke".

Maar moontlik die merkwaardigste van die aand was die gemak waarmee Naudé na soveel jare op tipiese NGK-jargon kon terugval - uitdrukkings soos "die werking van die Heilige Gees in die harte van mense", "geestelike herlewing" en "die suiwer Evangelie".

En met tye kon 'n mens jou selfs verbeel dat die groot morele en teologiese oorlog wat die afgelope 40 jaar in die NGK woed, uiteindelik verby is.

Vrye Weekblad

De Klerk en die regses

Staatspresident FW de Klerk het voor 'n emstige politieke krisis te staan gekom: hoe om die groeiende militêre bedreiging van die ultra-regses en die openlike en verborge dislojaliteite onder elemente van die polisie en weermag die hoof te bied.

In 'n berig vandag waarsku Vrye Weekblad dat dit lyk asof die regering besig is om politieke beheer oor die regses se militêre bedrywighede te verloor en dat daar inligting is wat daarop dui dat die regses dodelik emstig is en aksies van skrikwekkende omvang beplan.

Ons wil daarom 'n emstige beroep doen op President De Klerk om geen oomblik langer te aarsel nie. Onmiddellike besliste stappe op dié vroeë tydstip is dringend nodig voordat die situasie hande mag uitruk, met tragiese gevolge vir beide die ANC en die regering.

Op die spel is niks minder nie as die huidige delikate onderhandelingsproses tussen die ANC en die regering waarmee alreeds belangrike vordering gemaak is.

Ons het groot waardering vir die sleutelrol wat die Staatspresident persoonlik die afgelope nege maande gespeel het om dit moontlik te maak dat ware vrede in Suid-Afrika bewerkstellig kan word.

Ook is daar groot waardering dat sedert hy mag oorgeneem het, hy doelgerig en beslis die vlerke van die veiligheids-establishment geknip het.

Daarom speel die veiligheidsmense vandag 'n onbeduidende rol in die politieke besluitnemingsproses. Maar dit alles sou vergeefs gewees het vanweë die huidige fisieke regse bedreiging op dié oomblik.

Die uitdagende, koggelende ultra-regse verset en openlike dislojaliteit van sekere offisiere in die veiligheidsestablishment is besig om van President De Klerk se vredesproses 'n bespotting te maak.

Dit is nie genoeg vir hom om sy hande in onskuld te was en die indruk te skep dat hy hom nie direk met veiligheidsake bemoei nie. Ook los hy niks op deur tegnies en wetties te skuil agter die uitspraak van die Harms-kommissie van ondersoek oor doodsbendes wat nog maande mag neem nie.

Die tyd het aangebreek dat die Staatspresident self sy hande bevuil en persoonlik gaan ondersoek instel na wat op grondvlak aan die gang is. As dit dan waar is dat hy nie van sekere onheilspellende ontwikkelinge bewus is nie, moet hy ondersoek instel waarom hy deur sy veiligheidsadviseurs in die duister gehou word.

Die SAP

Die verhogings wat nou aan polisiemanne toegestaan is, moet verwelkom word.

Hierdie koerant het al meer as een keer gevra dat die vergoedingspakket vir polisiemanne ingrypend verbeter word, want daarsonder kan Suid-Afrika nie 'n polisiemag bou waarop die bevolking kan trots wees en kan vertrou nie.

Nou het die polisie dit gekry. Van nou af gaan daar nie meer 'n verskoning wees dat die regte soort mense nie getrek kan word nie, of dat hulle oorwerk en onder-betaal is en wanoptrede daarom verstaanbaar is nie.

Ons hoop die nuwe bedeling is die begin van die bouproses aan 'n nuwe, trotse polisiemag vir die nuwe Suid-Afrika wat nou in wording is.

Die DP en die toekoms

Die uitslag van die tussenverkiesing in Umlazi was 'n lae hou vir die Demokratiese Party.

Dit was darem ook nie onverwags nie. 'n Aansienlike deel van die ondersteuning van die DP was van die begin af verligte rige Nattes wat nie van PW Botha se styl gehou het nie en so half gevoel het die NP kan 'n bietjie vinniger beweeg. Dit het FW de Klerk maar 'n paar maande gevat om dié mense vir die NP terug te win.

Om die waarheid te sê, hy het lankal 'n deel van die DP verbygesteek, veral 'n klomp van die oud-Progge wat net anti-Nat en anti-Boer was, maar vir nie-rassigheid en meerderheidsregering nooit veel ooghare gehad het nie.

Hoe dit ook al sy, ons hoop nie die oorblywende DP-lede en die leierskap gaan nou moed verloor nie.

Mense wat glo in 'n nie-rassige demokrasie maar terselfdertyd sterk verbind is tot 'n oop, verdraagsame gemeenskap en absolute respek vir menseregte is skaars in ons land. En dit is tog waaroor die DP gaan, of hoe?

Die stryd om dié waardes gaan in alle erns voort. Elke lid en elke leiersfiguur en elke struktuur van die DP is nodig om dit te help bevorder.

Maar as bloot 'n wit party in die Volksraad kan die DP tog nie voortbestaan nie.

Ons glo dit is tyd dat die DP sy halfhartige meelopers - veral die liberales wat nie regtig 'n maag het vir volwaardige, nie-rassige demokrasie en 'n aanspreek van die onreg van die laaste eeu nie - afskud en oop en eerlik met die ANC begin gesels oor alliansie-vorming.

En dit moet nóú begin, nie oor 'n paar maande of volgende jaar nie. Anders gaan die Nasionale Party hulle weer verbysteek.

DALINGS EN VERHOGINGS

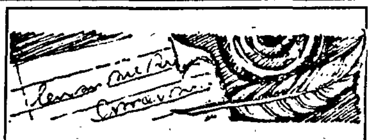

BRIEWE

Vrye Weekblad plaas alle briewe wat nie die wet oortree of lasterlik is nie, mits die korrespondent se naam en volledige adres bygevoeg word as 'n skuilnaam gebruik word. Die redakteur behou die reg voor om briewe te verkort. Skryf aan: Die Redakteur, Vrye Weekblad, Posbus 177, Newtown 2113. Of bel met jou mening na (011) 836-2151.

Waarom is FW steeds 'Madam se man'?

Madeleine du Toit van Pretoria skryf 'n ope brief aan Egbertus Klaagvoort:

Jy is my held - dikwels. Soms laat jy my lag dat ek krul. Jy kan wonderlik fyn spot as jy wil. Maar jy kan vervlaks kru en nydig wees, en vervelig ook.

Week na week lees ek jou rubriek met gemengde gevoelens, en vandag is die dag waarop ek die moordkuil van my hart tot op die been oopvlek.

Kyk, ek is net so min 'n Nasionalis soos jy. Maar ek verstaan nie waarom pres De Klerk nog steeds "Madam se man" is nie. Tensy jy iets weet wat ek nie weet nie, iets wat ter sake is. If so, do tell.

Trouens, ek begin wonder of mev De Klerk soveel volgehoue venyn verdien. Sy is glo "kwaai", sê hulle, maar het sy dan géén deugde nie? Ek weet nie van jou nie, miskien kom jy uit 'n verligte familie, maar ek het 'n lang pad geloop. Baie van ons het. Ek loop nog steeds. Miskien voel mev De Klerk ook anders as 'n paar jaar gelede.

Ek het nog nooit in Vrye Weekblad 'n onderhoud met haar gelees nie. Kan sy miskien vir haarself praat?

As iemand met 'n lydensgeskiedenis soos Mandela s'n kan sê De Klerk verdien erkenning, kan ons seker ook toegee. Nie erkenning buitelands deur sanksies op te hef nie - ons is nog nie daar nie - maar miskien binnelands in die vorm van 'n effens lojaler of selfs minder onbeskofte verset.

Ek praat van die man self. Allerlei dinge kan teen hom gesê word (soos: apartheid is nog daar; daar is merkwaardige gesiggies in die kabinet; gewapende warlords, wit en swart bedreig en neem lewens en word nie eens ontwapen nie; die Harms-kommissie is 'n klug; bowenal, die NP het nog steeds nie die sondes - nie foute nie, sondes - van apartheid bely en die swart bevolking om vergifnis gevra nie).

Maar De Klerk het heelwat moed en integriteit; hy probeer sy oortuigings uitleef. Vir my is dié oortuigings te eng; maar minagting verdien hy nie.

En terwyl ek nou aan die gang is, Egbertus, ek is moeg vir die Koeksistergilde en ook vir Moeder se baard en die hele Klaagvoort-binnekamer-scene.

Sorry, Egbertus, I still love you.

Persoonlike vergelding

Arlene Terblanche van Randburg skryf:

My brief is na aanleiding van 'n artikel deur Ina van der Linde (Vrye Weekblad, 1 Junie 1990, "Afsondering het sy tol geëis").

Dit blyk dat sy in die laaste derde van haar artikel beheer oor haar objektiwiteit verloor en dit 'n saak van persoonlike vergelding maak. Die ideaal van joernalistiek is tog sekerlik objektiewe beriggewing en veral met 'n belowende koerant soos Vrye Weekblad, verwag 'n mens en kleinlike persoonsaanvalle nie. Dit doen baie skade aan die geloofwaardigheid daarvan.

Van der Linde misbruik die media deur haar interpretasie as feite aan niksvermoedende lesers te stel.

Dit is 'n blatant lasterlike stelling dat mej Roodt 'n sadistiese plesier uit ander se angs put. Sy het baie ondervinding in die bos en ook met toeriste. Sy was in die verlede 'n toergids in die Krugerwildtuin en het ook verskeie safari's in Botswana vergesel. Sy weet hoe om diere aan 'n mens te wys en as dit nie Van der Linde se vertroue gehad het nie, is dit jammer. Verder is dit vir my verstaanbaar dat Roodt geïrriteerd kan raak met mense wat vir haar sê wat om te doen op 'n gebied waarvan hulle min weet.

Dit is ook lagwekkend om te besluit dat sekere krasgesproke opinies die gevolg is van afsondering. Die aanhalings is uit konteks gehaal en deur Van der Linde se interpretasie verdraai.

"Boertjie" is 'n versamelnaam wat 'n sekere tipe mens geld. Dit is beslis nie 'n veralgemening van alle Afrikaners nie: Veronica beskou haarself dan as 'n Afrikaner.

Dit is ook onjuis om Hitler se wandade as teiken vir bewondering aan te dui. Dit gaan nie om Hitler as sulks nie, maar die verskynsel van die vermoë wat sekere mense het om ander op groot skaal mee te voer.

Die stelling "die mens is niks" verwys eerder na die nederigheid van die mens in die geheel en nie na die waarde van sy lewe nie. Om dus laasgenoemde te insinueer en haar van minagting te beskuldig is weer eens laster. Boonop is dié aanhalings so gerangskik om te lyk asof hulle verband hou met mekaar.

Om verder die gevolgtrekking te maak dat Roodt nie "gou weer in sosiale menslike strukture sal funksioneer nie" is absoluut belaglik. In die eerste plek is sy nie so geïsoleerd as wat Van der Linde wil voorgee nie.

Sy het nagelaat om te sê dat die safarikampe net vyf kilometer van haar kamp is. Veronica is goed bevriend met mense daar en besoek hulle wanneer sy wil. Verder kom 'n projek soos dié in Ghanzi tog nie nader aan sosiale diens nie.

Om in slegs vier dae só 'n kras oordeel te fel oor iemand van wie jy nie veel weet nie, is onprofessioneel. Dat sy nie oor die weg gekom het met Van der Linde nie, maak nie van haar 'n abnormale mens nie.

Skeppende konflik

Valerie Botha van die Sentrum vir Intergroepstudies, p/a Universiteit van Kaapstad, Rondebosch 7700, skryf:

Ons staan almal op die drumpel van 'n nuwe Suid-Afrikaanse samelewing - met nuwe uitdagings, opwinding en groot nuwe geleenthede. Dit sal egter ook sy eie konflikervarings meebring, wat onvermydelik is wanneer instelling en sosiale strukture, asook individue, verander en groei.

Konflik tussen mense is normaal, selfs tussen mense wat mekaar liefhet en respekteer. 'n Konflik-vrye bestaan is 'n illusie. Daar bestaan egter wel bepaalde positiewe maniere om konflik te hanteer, wat verhoudinge kan versterk, veiliger omgewings kan skep en sosiale ongeregtigheid kan teenwerk.

Heelwat van ons daaglikse konflikervarings kan herlei word tot kommunikasieprobleme as gevolg van verskille in taal, geslag, ras, etnisisteit, ouderdom en ekonomiese agtergrond. Dit is dikwels vir ons moeilik om te luister en te verstaan. Die potensiaal vir teenstrydige interpretasies is eindeloos.

Dit was Mahatma Gandhi wat gesê het: "As ons ware vrede in die wêreld wil hê... moet ons by die kinders begin."

Dit is belangwekkend en opwindend dat vele van die oorsese konflikhanteringsprogramme spesifiek toegespits is op die jeug van vandag - môre se volwassenes. Jongmense, op skool en in ander omgewings, word daarop gewys dat daar ander moontlikhede, buiten blote passiwiteit of "spiere wys", bestaan vir die hantering van konflik. Hulle word toegerus met die vaardighede wat hulle in staat stel om in die werklike lewe hierdie alternatiewe keuses te maak. Dié onderrigprogramme het ten doel om die jeug te help om op 'n kreatiewe wyse op konfliksituasies te reageer en dit te omskep in 'n positiewe bate. Met dié vermoë kan hulle dan hulle familie- en gemeenskapslewe betree.

Vervolg op bl 22

Nou werk die regses ook vir nie-rassigheid

'N GOLF van glasnost is besig om deur regse geledere te spoel.

'n KP-LP rock glo lekker loslit saam met 'n swart Amerikaanse vrou in 'n buitelandse nagklub; 'n voorste regse van Potgietersrus se vaderskap van 'n kind by 'n swart werknemer kom aan die lig; en van die ver-regse vaders vergader skelmpies met die ANC.

Vorentoe kan dit net beter gaan as dié soort aktiwiteite uitbrei. Brolloks meen maar, as dié manne op dreef kom, is ons binne enkele geslagte rêrig nie-rassig.

(So hardegat as party van dié mense is, kan 'n mens waarskynlik verwag dat iemand êrens dan vir 'n Koffiekleurige Tuisland sal vra...)

Dit lyk asof KP-LP Sopies Barnard ook agtergekom het wat Brolloks onlangs met die Houtstok-fees agtergekom het: dis baie lekkerder om te rock en te roll as om met stywe boude in kakie by die Monument in jou baard te staan en brom.

Wat die Potgietersrus-oubasie - hy staan glo as die JR Ewing van die Verre Noorde bekend - betref, kan Brolloks net opmerk dat dit 'n man is wat die ou Boere-tradisies handhaaf. Dit was mos vir baie jare die Boeregebruik dat die baas van die plaas vir hom 'n mooi swart vrou onder sy werkers uitsoek en dan as sy minnares aanstel. 'n Mens het dit nou nie eintlik met jou mede-ouderlinge bespreek nie, maar almal het dit geweet en aanvaar.

* Terug na ons erfenis, is wat Brolloks altyd sê. En in dié dae van women's liberation moet die miesies darem seker vir haar ook 'n gunsteling op die plaas kan uitsoek...

BROLLOKS EN BITTERGAL

Viva die vroue

So van vrouebevryding gepraat. Dié is nou so half amptelike beleid by die ANC, die PAC en andere wat ons kom bevry (geen woordspeling bedoel nie).

Maar het dié mense 'n opdraende stryd as dit kom by goeie ou revolusionêre organisasies soos Cosatu en Umkontho we Sizwe! Daar hoort 'n vrou maar nog in die bed en agter die stoof - of op die stoof en agter die bed, afhangende van jou vindingrykheid.

* Dis nou dié dat van die gefrustreerde ANC-vroue 'n nuwe slagkreet uitgevind het wat hulle met vuis omhoog uitskreeu: Womandla!

Spoeg hom, oom!

Lyk vir Bittergal ver-regses oral oor die wêreld is maar dieselfde.

Dis nou oor die geneuk in die Europese parlement oor Nelson Mandela. Die Franse fascis, Jean-Marie Le Pen, het op 'n mede-parlementarier, Jose Happart, gespoeg toe dié hom spot oor Mandela se besoek aan die parlement die week.

Nog 'n Franse regse, Bernard Antony, het toe vir Happart met die vuis bygedam.

Die enigste verskil tussen die Europese regses en ons s'n is dat dit in Europa nog nuus is as die mense hulle so gedra, terwyl hier by ons is ons 'n gespoegery en geslanery deur die regses mos gewoond.

Die enigste lekker brokkie was dat Happart toe vir Antony in die lies geskop het.

* Jammer dit was nie 'n paar duim nader aan die middel nie. Dis al taal wat dié soort verstaan.

Nooit op 'n Sondag

Met groot respek wil Brolloks vandag 'n ding sê wat dalk lelik gaan klink: Pous Johan Heyns is 'n valsgat.

Die gebontpraat oor fliek op Sondag in laasweek se Vrye Weekblad was darem net te erg.

Die Boere-pous weet net so goed soos ek en jy elkeen van sy dominees en ouderlinge - indien nie hy self nie - sit op Sondagmiddae en aande en TV of video's kyk. En hulle kyk sokker en rugby en motorsport en Walt Disney. Nadat hulle wie weet wat vroeër die middag gedoen het.

* Moenie uitgediende, valse Victorianisme met Christenskap verwar nie, dominee.

Doen dit self

Die beste bumper sticker (modderskerm-plakker is darem maar 'n lelike woord) wat Brolloks die week gelees het: *Help jou plaaslike polisie - rand jouself aan.*

Watwo FW, dink aan arme Gorby

Dis nie net vir FW de Klerk wat 'n mens behoort jammer te voel oor sy probleme met sy eie mense se onwilligheid om met sy hervormingstappe voort te gaan nie. As daar een man is wat vandag simpatie verdien, is dit arme Gorbatsjof. Dié spotprent kom uit die Orlando Sentinel

Sy profete dwaal, maar die antichris is woelig

VRINDE, die antichris is woelig, selfs al dwaal sy grootste profeet ses ganse weke lank in die buitenste duisternis rond, op soek na 'n sanksie of twee.

Die nuutste liedjie is dat die taal gesuiwer moet word van woorde wat on-Zuid-Afrikaans is. Nou watter woorde kan dit dalk wees? Ons ken almal die onparlementariese woorde wat na bewering deur Kaapees aan hul blas kollegas toegevoeg word. Sou dié klas van ding on-Zuid-Afrikaans wees, of is dit juis eg inheems? Dis darem 'n skade dat die mense nou wil wegdoen met baas en miesies. Sou dit beteken dat Miesies Klaagvoort van die toneel moet verdwyn? Sy was dan so 'n nuttige ou siel, en boonop user-friendly. Dalk sal die cultural desk in haar geval 'n uitsondering maak, jy kan immers nie jou Africana sommerso wegwens nie. Seg Moeder die probleem met "Miesies" is sweerlik die gevolg van die dalende aandele van die Kòmissies. Eg Zuid-Afrikaans, ja.

Dogmor vir die KP

Darem sappig die rusie in die parlement oor die KP-kêrel wat glo in die buiteland gesien is terwyl hy met 'n anderkleurige dans. Die man teken toe so heftig beswaar aan dat hy bewend en skuimend om die mond by die parlement uitgejaag word.

Vra Moeder of die stomme siel so ontsteld is oor die dansmaat waarmee hy gesien is, of is die groter sonde die feit dat hy aan die dans was? Nou wil die vent die bewering buite die Raad herhaal hê, sodat hy kan dagvaar vir laster. Seg Oswald dit sal pragtige regsgeskiedenis maak as 'n hof sou sê 'n witman kan in 1990 belaster word bloot omdat jy sê hy dans. Met 'n anderskleurige. 'n Interessante stertjie hang aan hierdie aardskuddende gebeurtenis in onse hoogste Huis: party mense sê hy het 'n Tricameral aangespreek as "Hotnot", maar die agbare siel vir Hercules sê wat hy gesê het is "Dogmor". Het Egbertus al die jare 'n kultuurverskynsel misgekyk? Wat moet jy doen om 'n dogmor te wees? Is daar so 'n klassifikasie in die bevolkingsregister? Dis 'n ingewikkelde land hierdie, vrinde.

Splinterende splinters

Die regse politiek raak nou a laugh a minute. Die stomme AWB het nou alweer gaan staan en splinter, iemand het nie van die alfabet gehou nie. Nou is daar 'n BWB wat meen dat die AWB te mak is. Seg hierdie verdrietige siele dit gaan nie om Afrikaners nie, dit gaan om Boere. Vandaar die Boereweerstandbeweging. Miesies Klaagvoort beoog nou 'n CWB, vir Coeksisterweerstandbeweging. En so aan. Dis soos die Voortrekkers van ouds: soveel manne as wat daar is, soveel leiers is daar. Waarom sal 'n Boer nou onder iemand anders dien?

Drie koeëls

Net effens minder in die bol gepik is die PAC se refrein van "one settler one bullet". Dis so hol soos die ou spulletjie se bravade oor die armed struggle wat hulle voer. Watter armed struggle? Maar nou gaan dit nog verder: one liberal one bullet. En one Boer one bullet. Gaan daar dan enigeen oorbly om te onderwerp aan hardline sosialisme wanneer die PAC aan bewind kom? Die arme Van Zyl Slabbert, eens bekende figuur, praat nou die dag by 'n etniese universiteit in Durban toe hierdie gesellige boodskappie gesing word. Dink net die eer wat die man te beurt val: 'n settler, 'n liberal en 'n Boer, all rolled into one. Drie koeëls vir Van, en die meeste van ons kwalifiseer net vir een. Ag shame.

Verdwaalde rugby

Vandag weer 'n stukkie rugby, dis tog seker deel van die Nuwe ZA? 'n Springbok (dis nou 'n draer van die groen en goud, vrinde, nie die groen, swart en goud nie) van die WP beseer sy ribbes omdat hy op die punt van die bal geval het. Egbertus verneem op goeie gesag dat die Kaapse koerantskrywers dit nie op die skeidsregter blameer nie, en dat daar nie beplan word om die WP op grond van die val uit die Curriebeker-kompetisie te lei nie. Hoe embarrased kan 'n mens wees oor jou koerantskrywers? Dieselfde so-called liberale koerant uit die Suide embarras toe sommer ook die res van die liberale of denkende gemeenskap deur hierdie hofie bo-aan 'n Harms-kommissie-berig te plaas: "Did police try to mislead commission?" Egbertus sal mos nie lieg nie, geliefdes, beslis nie so in die openbaar nie, behalwe soms. Daar staan dit lewensgroot, vraagteken en'al. En Egbertus dog die hele tyd nog dis net regter Harms wat nie raaksien dat die polieste hom mislei nie. Kom by, manne, die klok staan op kwart voor middernag.

Wit krediet

Maar om die rugby-spul te hervat, soos ek gesê het voordat ek so ongeskik in die rede geval is: het julle al julle persoonlike kredietkaart gaan afhaal? Julle gunstelingbank maak nou kaartjies met julle geliefde rugbyspan se wapen daarop. Is tye dan so tough vir die banke? Seg Oswald julle moet dadelik julle kaarte kry, terwyl daar nog kredietkaarte toegelaat gaan word, en terwyl julle geliefde span nog speel, en terwyl daar nog 'n Volkskas is. Dis baie modern van die bank van oom Bossie. Net jammer die rugbywapens is almal van wit rugbyspanne. Dalk bank die donkerder burgers nie daar nie.

Sowaar?

Twee pittighede om mee af te sluit, Miesies Klaagvoort hyg uit die kombuis dat iemand moet help knie aan iets, dalk is dit Moeder wat nie wil stil sit om haar melk fyn te kou nie. Iedergeval, Miesies K vertel dat brigadier Mellet die Onverskrokkene op TV erken het dat daar meer padblokkades is in swart woongebiede. Maar nie oor hierdie of daardie rede nie, vrinde, seg die vent dis omdat daar meer mense in swart buurte woon. Haai?

HOE RYM DIT DAN?

EGBERTUS KLAAGVOORT

Die skoen pas

Madam De Klerk se man dra nou ook grys skoene. In Europa gekoop, boonop two-tone ook, as ek reg gekyk het. Waar staan 'n man met grys skoene? Vra Moeder of regter Harms grys skoene dra. Seg Miesies Klaagvoort as die skoen hom pas, trek hy hom seker aan. Veral as hy grys is.

BRIEWE

Skeppende konflik

Van bl 20

Die Sentrum vir Intergroepstudies, 'n onafhanklike inrigting wat, onder meer, op konflikhantering toegepits is, stel spesifiek belang in dié rigting en sal graag kennis wil dra van enigiets wat in dié verband in ons land gedoen word. Ons is bewus daarvan dat daar vele individue en organisasies is wat besig is met opwindende en vernuwende projekte, en wat 'n belangrike invloed op die Suid-Afrikaanse jeug het.

Die Sentrum wil graag sulke individue en organisasies identifiseer en kontak bewerkstellig sodat 'n oorsig verkry kan word oor die bestaande programme en benaderings wat tans gebruik word. Graag nooi ons hiermee persone wat in dié verband by jeugwerk betrokke is om ons telefonies of skriftelik te kontak by (021) 650-3770 (oggende).

Walvisbenutting

Erina Botha van die Natuurlewevereniging van Suider-Afrika skryf:

'n Moratorium op kommersiële walvisvangs behoort net van krag te bly totdat die Internasionale Walvisvangskommissie (IWK) ooreenkom om beheermaatreëls in te stel wat die toepassing van 'n wetenskaplik berekende kwotastelsel kan verseker, sê die Natuurlewevereniging van Suider-Afrika.

Die Natuurlewevereniging is van mening dat die moratorium, wat binnekort heroorweeg gaan word, nie vir 'n verdere dekade ingestel behoort te word nie. Die algehele verbod is ingestel toe min navorsinginligting oor walvisse beskikbaar was en verskeie spesies vermoedelik op die randjie van uitwissing was.

Sommige walvisbevolkings soos dié van die dwergvinwalvis, wat tans op meer as 350 000 staan, het so goed herstel dat standhoudende benutting nou toegelaat kan word. Die moratorium tref egter nie onderskeid tussen bevolkings wat oorbenut word aldan nie.

Hoewel die Natuurlewevereniging geheel en al gekant is teen benutting in so 'n mate dat die voortbestaan van enige spesie in gevaar gestel sou word, staan dit wel die standhoudende gebruik van alle vorme van natuurlewe op land en in die see voor.

Totdat die lidlande van die IWK egter kan ooreenkom op 'n bestuursplan wat die streng beheer van walviskwotas moontlik sal maak, is daar geen waarborg dat benutting nie weer 'n bedreiging vir dié soogdiere se voortbestaan sal inhou nie.

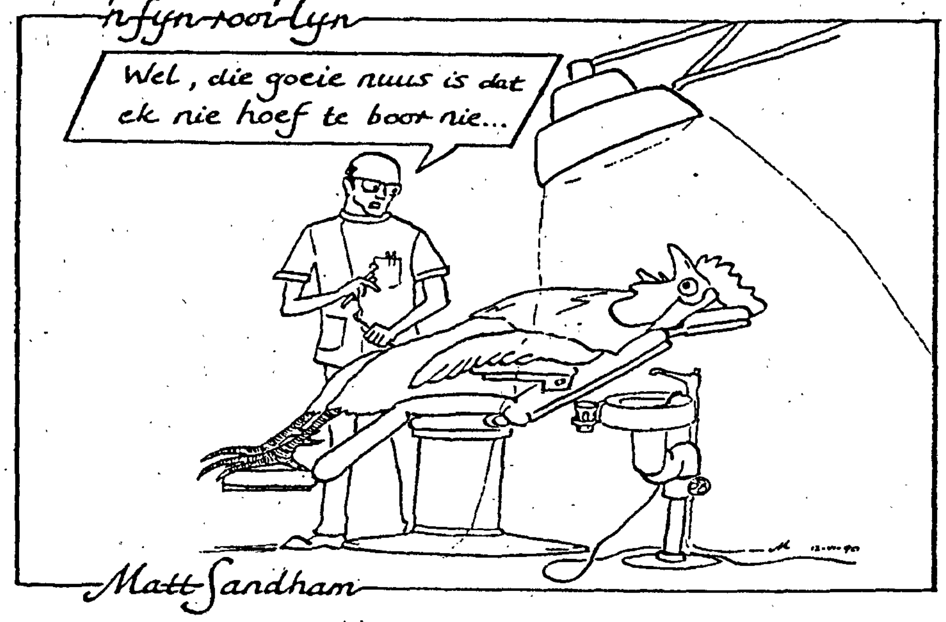

'n Bron van kommer vir die Vereniging is die Suid-Afrikaanse kommissaris se gebrek aan aktiewe deelname ten opsigte van die wetenskaplike komitee van die IWK. Ondanks walvisnavorsing van 'n internasionale gehalte in Suid-Afrika, was daar sedert 1984 geen aktiewe deelname van die kant van die kommissaris in dié komitee nie.

Die Vereniging ondersteun Suid-Afrika se voortgesette lidmaatskap van die IWK. Die Vereniging rig ook 'n versoek aan die kommissaris om weer aktief deel te neem aan die Kommissie aangesien dit die enigste manier is waarop Suid-Afrika 'n positiewe invloed op die Internasionale bestuur van dié belangrike natuurbron kan uitoefen.

Kleinadvertensies

Om 'n advertensie in hierdie kolomme te plaas, bel vir Clara of Cathy (011) 836-2151, fax (011) 838-5901, of skryf aan Posbus 177, Fordsburg 2113. Die spertyd vir kleinadvertensies is 5 nm op die Dinsdag voor publikasie.

PERSOONLIK

Die Takhare vir Vrede gaan aan die groot appel hap, die pitte uitspoeg en nooit weer terugkyk nie

Bleskoppe teen Apartheid sê nie boe of ba nie

Skrywers teen Sensuur sê, woorde om te vers is skaars soos maagde.

Wanneer word die organiseerders van Houtstok dan oor die kole gehaal?

WERK

Ons trek en ons uitstekende huishulp soek voltydse werk met verblyf. Sy is hardwerkend, leergierig, sagmoedig en goed met kinders. Bel asseblief Amalie by 648-4596

Alle meisies en vroue, asook klein seuntjies en dogtertjies, om op sekere Saterdae as modelle vir ons modes in ons modeteater in Johannesburg op te tree. Geen ondervinding nodig nie. Vir meer inligting skakel (011) 834-4738 of (011) 836-9171 X15 slegs in die aande. Of kom sien ons by The Star Spangled-promosies, 1st Vloer Connaught Mansions, Breëstraat 215, Johannesburg

WOONPLEK

PAULSHOF: Gemeubileerde huis te deel R550. Skakel Linda (w) (011) 463-2010 (h) 803 5246

Huis te deel in Westdene. Toesluitgarage. R600 per maand. Skakel Annatjie by 402-4308 gedurende kantoorure

GARDEN ROUTE: Riverside House, Great Brak River R50 per person per day B & B. Lunch/Dinner extra. River frontage. Splendid beach nearby. Phone (04442) 3387

CABANA Winkelspruit: 6 bed luxury from 29 June until 6 July 1990, R200 deposit plus R100 per day, for more information phone (012) 542-2630

BRIXTON: Nie-roker om 'n huis vanaf 1 Augustus te deel. R440 per maand. Vir meer inligting skakel Karen by (011) 839-1491

DIENSTE

AGGRIEVED BY AN UNFAIR DISMISSAL FROM WORK?
You may legally claim compensation and/or re-instatement in your job.
Please contact: Tel (011) 609-3405. Fax (011) 609-3405 for immediate assistance

REGTERBREIN-DINAMIKA
Vermeerder jou kreatiwiteit, produktiwiteit, probleemoplossingsvermoë, intuïsie en kommunikasie dramaties. Werkswinkel van 67 aangename oefeninge aktiveer jou artistieke brein. Skakel (011) 643-4659

Bedrewe verwer.
Huise, woonstelle, kantore. Uitstekende verwysings. Vir verdere inligting skakel (011) 728-4678 (Vrydae, Saterdae en Sondae) of skakel (011) 787-7734 Maandae

Tik- en vertaalwerk, bel Louise by (012) 46-6577

TAROT readings
Uncovering what you really are, of letting yourself be yourself, of letting everything that is not yourself, fall away. R30. Please phone Ushke at (011) 614-5398

DIENSPLIG ADVIESDIENS
Vir gratis en onafhanklike advies op enige navrae oor diensplig. Skakel Durban (031) 301-5663 Richard (w), Pietermaritzburg (0331) 944079 Mark (h), Kaapstad (021) 689-1194 (5.30nm tot 7.30nm), Grahamstad (0461) 26067 Rudi (h), Oos-Londen (0431) 27713, Port Elizabeth (041) 56-1483, Pretoria (012) 320-2230 Alice (w), Johannesburg (011) 614 8106 Neil (h) of gaan na die Metodistekerk, Pritchardstraat 79 op Dinsdae van 4.30nm tot 7.00nm

POWA (People Opposing Women Abuse) is 'n ondersteuning- en inligtingsdiens vir mishandelde en verkragte vroue. Ons bied ook werkswinkels en opleidingsprogramme aan oor geweld teen vroue. Vir verdere inligting skakel (011) 642-4345

Visual art courses
Learning to see. Eye training to look at shape, form, colour dimension translated into drawing, painting, sculpture and crafts. Classes available day and evening for children and adults. Phone Maggie van Wezel at 614-7297 after 5pm

Crafts
Have you got some unusual knick-knacks to sell at the Flea Market? Tel Manfred at (011) 788 3994

The Institute For Philosophical Practical and Teaching offers the opportunity to gain perspective on existential crises and problems in living. For more information phone (011) 648-3079

GEBEURE

Woensdag 20 Junie - U word uitgenooi om u wegneemete om 1nm na die USIS-ouditorium, 3e vloer African Lifegebou, Commissionerstraat 111, Jhb te bring vir 'n reeks middaguurvideo's getiteld "Under Orders, Under Fire (Part 2)". Almal welkom

The US Information Service at the Ipelegeng Community Centre will present a series of videos on "Ethics in America" during the month of June.
The videos will be screened Tuesdays at 3pm. The title of this week's video: "Under Orders, Under Fire (Part 2)" - it examines the ethical issues arising during military services and combat situations. From the moment a young man joins the army, what happens to his personal sense of ethics and values when they are challenged by "the system" in a war time situation?

MARK

Illustrations, comics, logos and graphics designed and executed. Good, quick and cheap. Contact M Krouse and A Lord at (011) 339-6880 day and night

REGTE, EGTE, GOEIE GESONDHEIDSVOEDSEL

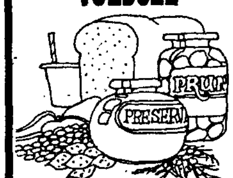

Fruits & Roots verskaf die beste gehalte voedsel en natuurlike produkte – handhaaf die hoogste gesondheids- en ekologiese standaarde.

FRUITS & ROOTS VIR BETER GESONDHEID NATUURLIK

NOU OP 'N NUWE RUIM PERSEEL NET 1 BLOK STRAAT AF!

Rockeystraat 28a, Bellevue, 2198
Uit Bezuidenhoutlaan
Tel (011) 648-0251 Faks (011) 648-9509
Handelsnavrae welkom

Kashgar

Handgeweefde dhurries (gestreepte katoensakke) en silwer juweliers ware van Nepal, Indië en Thailand te koop. Winkel 68, The Firs, Rosebank. Tel: (011) 880-3566

JACOB RegoP

HELP OM VERLORE ENERGIE TERUG TE PLAAS DEUR DIE VOEDINGS-VITAMINES WAT VIR NORMALE LIGGAAMLIKE FUNKSIES VEREIS WORD, TE VERVANG

Stuur R20 (AVB ingesluit) vir 30 kapsules, saam met die koepon hieronder, aan: EMCOR, Posbus 582, Milnerton 7435. Tel (021) 551-4360

Naam: ....
Adres: ....
....
.... Poskode: ....
Telefoon: ....

OOK VERKRYGBAAR BY JOU NAASTE APTEEK

Tarief: R15 vir 25 woorde of 'n gedeelte daarvan

Toetsreeks teen Wallis lewer twee nuwe helde op

Namibia nou wêreldkrag

NICO HORN

NAMIBIA het homself verlede Saterdag stewig as 'n krag in wêreldrugby gevestig. Hy het weliswaar die tweede toets teen Wallis met 34-30 en die reeks met 2-0 verloor, maar genoeg gedoen om te bewys dat hy nog diep spore in die internasionale arena gaan trap.

Namibia was vir sewentig minute van die tweede toets die beste span op die veld, maar twee onnodige insinkings - een halfpad deur die eerste helfte en die ander kort na rustyd - het hom die wedstryd gekos, deurdat Wallis twee onverdiende drieë gedruk het.

Die reeks het twee nuwe sterre opgelewer: Jaco Coetzee en Ben Swartz.

Veral die twintigjarige Coetzee, wat as plaasvervanger vir die geskorste Andre Stoop op heelagter gekies is, het gewys dat hy in 'n speler van wêreldgehalte kan ontwikkel.

Hy het nie net met al vier sy pogings pale toe geslaag nie (wat 'n reuse skepskop van 55 meter en 'n doelskop uit die hoek ingesluit het) maar ook 'n groot aandeel in twee van sy span se drieë gehad.

Sy tydsberekening op die aanval is onverbeterlik en sy vaart maak hom uiters gevaarlik. Boonop vang hy hoë balle met die grootste selfvertroue en verdedig hy goed.

Alles dui daarop dat hy vorentoe net kan verbeter. Hy is eintlik 'n losskakel wat maar onlangs na die laaste vesting toe geskuif is. Sy posisionele spel, wat verlede Saterdag nie altyd was na wens was nie, sal met ervaring regkom.

Gelukkig was die ervare Gerhard Mans altyd byderhand en sy briljante dekverdediging het Coetzee se taak aansienlik vergemaklik.

Rugby-geesdriftigs wat nog nostalgies oor HO de Villiers praat sal van Coetzee se spel hou. Hy gaan een van Namibia se grootste rugbyhelde word.

Ben Swartz is 'n linkervleuel in die tradisie van Hennie van Zyl en Cora Dirksen. Daar is vandag maar min vleuels wat hul teenstanders met krag en vaart buite-om klop. Swartz gaan dié byna vergete tradisie laat herleef. Sy verdediging is nog nie wat dit moet wees nie, maar dié kan hy uitstryk.

Niemand het egter beter gespeel as Mans nie. Hy is nie die soort vleuel wat wag vir hardloopkans nie - hy skep sy eie kanse en duik sommer tussen die senters op om die man oor te bewerkstellig. Een so 'n aanval het op 'n drie vir Swartz uitgeloop.

As die Namibiane nog deel van die Suid-Afrikaanse rugbybestel was, sou niemand Mans vanjaar uit 'n Springbokspan kon hou nie.

Shaun McCulley het weer 'n ongelukkige dag beleef. As Moolman Olivier môre 'n stewige vertoning vir Namibia se B-span teen die Franse lewer, speel hy volgende week in die toets.

Die senters klou albei te lank aan die bal en 'n man soos Danie van der Merwe, wat die vleuels vinniger in besit sal stel, is dalk 'n beter keuse as Vince du Toit of Johan Deysel.

Voorlangs het Theo Oosthuizen verlede Saterdag 'n bars gespeel maar sy medelosvoorspelers kom nie by die breekpunte uit nie. Waarom is die keurders kwaad vir Willem Maritz? Hy is die beste kantman in Namibia, maar het nie eers die B-span vir môre se wedstryd gehaal nie.

Hulle sê hy is nie fiks nie. Dan moet hulle hom mos fiks kry! Sy talent kan tog nie so vermors word nie.

Namibia se lynstaanspel het darem verlede week 'n bietjie beter gelyk, maar Arra van der Merwe, Sarel Losper en Alex Skinner het in die tweede helfte sleg uitgesak.

Teen die einde het Wallis na willekeur balle op Namibia se ingooie gewen. Hulle sal nog harder aan dié afdeling van die spel - en hul fiksheid - moet werk. Henning Snyman, die afrigter, het juis oor hul fiksheid gekla.

Die Franse het Woensdag hier aangekom te midde van 'n bietjie omstredenheid oor Namibia se spankeuses.

Die regering wil hê dat die keurders voortaan net Namibiese burgers vir nasionale spanne moet oorweeg, wat sal beteken dat hulle vinnig plaasvervangers vir McCulley (én Olivier), Basie Buitendach en Theo Oosthuizen sal moet vind.

Die Namibiese Rugbyunie is egter vol moed dat hulle die regering tot nuwe insigte kan bring.

Die Internasionale Rugbyraad vereis nie burgerskap nie, maar slegs permanente verblyf in die land waarvoor 'n speler in 'n toets uitdraf.

John Robbie, 'n Ierse burger, was onlangs 'n Springbok-reserwe en die Nieu-Seelander Graham Thorne het in die vroeë jare sewentig 'n plek in die Bokspan rakelings misgeloop.

Die storm om die Suidweslied het ook byna gaan lê. Dié sage het verlede naweek 'n interressante wending geneem toe die Polisie-orkes die lied gespeel het voordat die spelers op die veld verskyn het.

Toe die spelers eers op die veld was, is net "Land of our Fathers" gespeel.

Namibiane wat nie van die Suidweslied hou nie omdat hulle dit met die vorige bestel vereenselwig, het hulle nou maar by dié tradisie berus.

Namibia speel deesdae hope rugby. (Benewens die Franse kom Duitsland nog vanjaar en Namibia gaan ook in Engeland toer). Hopelik sal dit nuwe talent ontgin.

Die briljante rugby wat hier op skoolvlak opgedis word, laat 'n mens beslis moed skep vir die toekoms.

Vir 'n land met 700 rugbyspelers en 'n span wat so onlangs as 1984 in die Sport Pienaarreeks rondgeploeter het, was hul vertoning teen Wallis fenomenaal.

Hou dié bulletjies dop!

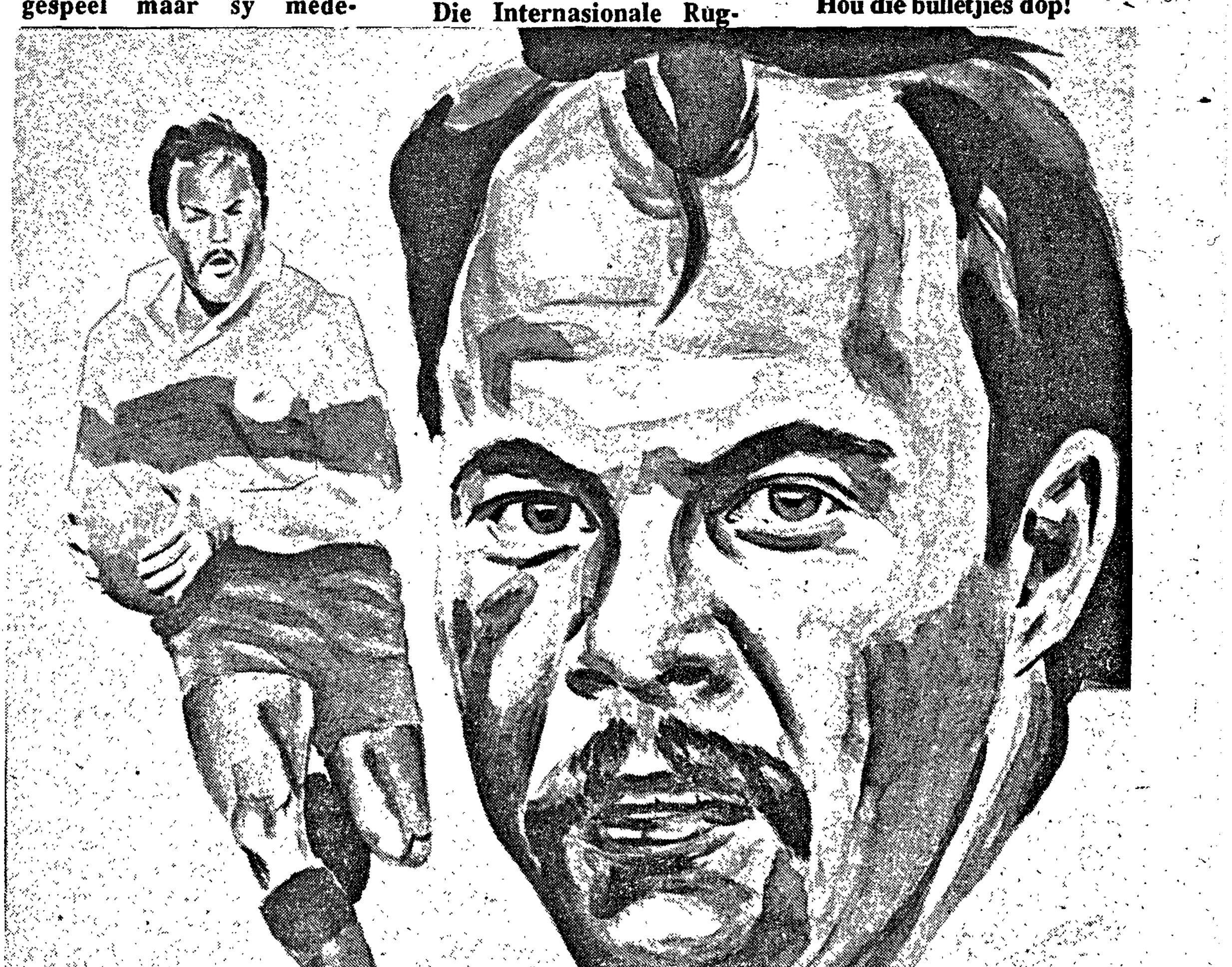

Gerhard Mans, onbetwiste speler van die reeks

ONS IS DIE NUWE SUID-AFRIKA

Vrye Weekblad

Vrye Weekblad is 'n onafhanklike weeklikse koerant wat uitgegee word deur Wending Publikasies Beperk (Reg. no. 88/04168/06). Die direkteure van Wending Publikasies Beperk is Max du Preez, Christo Nel, Chris Otto, Van Zyl Slabbert en Sampie Terreblanche. Die aandeelhouers van Wending Publikasies Beperk is die direkteure en werknemers van die maatskappy.

Wending Publikasies Beperk en Vrye Weekblad se adres is: Breëstraat 153, Newtown.
Die posadres is Posbus 177, Newtown 2113.
Die telefoonnommer is (011) 836-2151-9 en die faksnommer 838 5901.

Redaksie

Redakteur: Max du Preez
Hoofredaksie: Elsabé Wessels, Jacques Pauw, Ina van der Linde en Hennie Serfontein
Nuusredaksie: Christelle Terreblanche, Christelle de Jager, Audrey Brown, Pearlie Joubert, Phineus Tshukudu, Irene Louw
Sub-redakteur: Ryk Hattingh
Ontwerp: Andrea Vinassa, Esma Anderson
Vrydag-redaksie: Andrea Vinassa, Koos Prinsloo
Sportredakteur: Tinus Horn
Vrye Weekblad Boeke/Books: Koos Prinsloo, Ryk Hattingh

Bestuur

Advertensies en bemarking: Manie Eagar, Kee-Leen King
Administrasie en verspreiding: Kee-Leen King
Redaksionele assistent: Cathy Fennessy
Navorsing en biblioteek: Laetitia Pople.
Boekhouding: Clara Nkutha
Kantoorbestuur: Joseph Moetesi, Vernon Zulu, Hazel Woodward

Buitekantore

Kaapstad-kantoor: Elsabé Wessels. Tel (021) 24 8049
Pretoria-kantoor: Ina van der Linde. Tel (012) 834 879

Vrye Weekblad kos R1,33 plus 17c AVB. Dit kos R75 (AVB ingesluit) om vir 'n jaar lank in te teken, en R40 (AVB ingesluit) vir ses maande. In Namibia, Swaziland, Lesotho en Botswana kos die koerant R1,50 plus verkoopbelasting. Tariewe vir buitelandse intekenare is op navraag by (011) 497-2911 beskikbaar. Probleme met verspreiding moet gerig word aan Cathy Fennessy by (011) 836 2151.

'Bontes sal nie bure-oorlog oorleef nie

Einde van pad vir Transvaal

Jannie Breedt

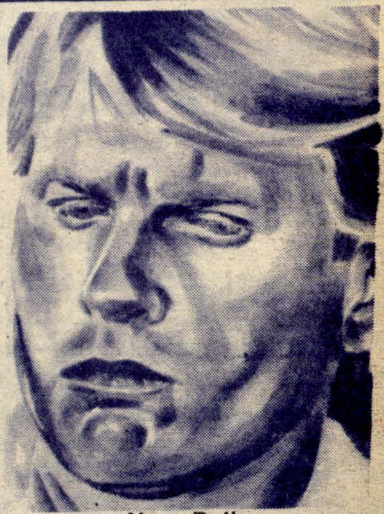

Naas Botha

TINUS HORN

NOORD-TRANSVAAL gaan stellig môre op Loftus sy buurman, Transvaal, se kanse in vanjaar se Curriebeker-reeks finaal beëindig.

Die Rooibontes het reeds teen Natal en die Vrystaat verloor. Nog 'n nederlaag sal dit vir hulle bykans onmoontlik maak om Natal, wat nog onoorwonne is, en Noord-Transvaal, wat nog net teen die Oostelike Provinsie verloor het, in te haal.

En ten spyte van die feit dat Noord-Transvaal môre se wedstryd met twee reserwe-voorrymanne pak, lyk Transvaal se wenkanse maar skraal.

Gielie Swiegers en Donny Verster, wat die beseerde Jan Lock en Heinrich Rodgers vervang, het verlede jaar hul man deeglik teen die wêreldspan gestaan en het niks te vrees van Transvaal se skrum nie.

En selfs al verras die Rooibontes en klop die Noorde in elke afdeling van die spel, kan 'n mens maar daarop reken dat Naas Botha hul kanse sal beduiwel soos hy verlede week met die Vrystaat gemaak het.

Hy is darem vir jou 'n ergernis. Alles wat hy doen maak 'n mens kwaad, maar as hy so vassteek en ongeërg met die linkervoet 'n skepdoel deur die pale jaag nadat hy twee losvoorspelers ontduik het, kan 'n mens nie anders as om te dink dat hy 'n dekselse rugbygenie is nie.

Gelukkig vir die Bontes het Cameron Oliver sy selfvertroue herwin en sy skopvoet bied darem 'n teenvoeter vir Botha s'n.

(Dis maar 'n skrale troos: 'n mens moet eers binne 60 meter van jou teenstanders se pale kom voor jy met strafskoppe punte kan aanteken).

Transvaal se kaptein, Jannie Breedt, is besig om sy beste vorm te herwin (met Judex Burnett wat in sy nek blaas is dit seker nie verbasend nie). Sy knie bly egter 'n rede tot kommer.

Hy was teen Wes-Transvaal vroeg-vroeg al effens mank. Dalk maak hy nog vanjaar geskiedenis en word die eerste speler wat deur noodhulpmanne op die veld gehelp word.

Hoe kon Transvaal ooit vir Charles Pieterse weggelaat het? Te oordeel na verlede Vrydagaand se vertoning teen Wes-Transvaal, is daar nie 'n beter flank in dié provinsie nie.

Die Rooibontes se losmanne het egter dieselfe probleem as hul agterspelers: hulle sal waarskynlik die grootste deel van die wedstryd terugspeel, wat hulle sal verhinder om 'n noemenswaardige invloed op die gang van die wedstryd uit te oefen.

En dan is daar nog 'n ander faktor wat Noord-Transvaal van Transvaal onderskei: motivering.

Pierre Spies, wat goeie rugby vir Transvaal én Noord-Transvaal gespeel het, het die verskil tussen dié twee spanne só opgesom: "As 'n mens daardie ligblou trui oor jou kop trek, voel jy dat selfs die groen en goud jou nie trotser sou kon laat voel nie. 'n Wedstryd vir Transvaal is maar net nog 'n wedstryd..."

'n Ander kragmeting wat groot belangstelling gaande maak, is dié tussen die Vrystaat en die Westelike Provinsie op Nuweland.

Die Vrystaat, wat vroeër vanjaar na 'n sterk kandidaat in die wedloop om die beker gelyk het, is ná verlede week se nederlaag teen Noord-Transvaal ook vir alle praktiese doeleindes uit die prentjie. Die WP kan die nekslag môre op Nuweland toedien.

Die tuisspan is vinnig besig om reg te ruk ná 'n swak begin. Dié wedstryd sal 'n goeie aanduiding wees van wat ons vorentoe van die Streeptruie te wagte kan wees.

Veral die WP-agttal speel nou stukke beter as aan die begin van die seisoen. As die vaste manne kan voortbou op hul vertoning in die tweede helfte teen die OP, gaan hulle die Vrystaat heeltemal oordonder.

Natal, die enigste onoorwonne span in die reeks, lyk veels te sterk vir Wes-Transvaal. Beserings - eerder as 'n skoknederlaag - is die Piesangboere se grootste vrees.

Hulle pak Noord-Transvaal volgende naweek in 'n sleutelwedstryd en kan nie nou bekostig om spelers te verloor nie.

Op Olënpark speel die Wes-Transvalers altyd asof veel meer as net hul lewens van die uitslag afhang en Natal moenie 'n wegholsege verwag nie.

Dit kan 'n taai tweestryd wees, maar die Piesangboere sal die punte inoes.

In die Baai pak die Oostelike Provinsie Noord-Vrystaat, en behoort te wen en sodoende sy aanspraak op die beker te behou. (Dit is egter net 'n kwessie van tyd voordat Frans Erasmus se manne al hul goeie werk met 'n onnodige nederlaag ongedaan maak).

Noord-Vrystaat beleef 'n baie swak seisoen en sy ou kwaal - dat hy nie in wegwedstryde presteer nie - sal hom waarskynlik weer kelder.

Johnny-hulle was tweede asem al in eerste ronde kwyt

Johnny du Plooy se "comeback" teen die Amerikaner Lee Roy Murphy is deur die promotors as sy eerste tree op die pad na nog 'n wêreld-titelgeveg beskryf. Die naaste wat dié twee egter aan 'n geveg gekom het, was 'n titaniese gespook na suurstof. Johnny het sy tweede asem al in die eerste ronde gekry - en opgebruik. TIM SANDHAM was nie daar nie en hy's ook maar bly.

BOP-TV se kommentator het Johnny du Plooy se "geveg" teen die Amerikaner Lee Roy Murphy verlede Saterdag by Sun City hier teen die agtste ronde raak opgesom: "He's whole attitude is saying 'I am tired, I've had enough, come knock me out."

Tot nou toe kon niemand nog uitwerk van wie dié kommentator eintlik gepraat het nie, maar dit maak nie saak nie. Dit was op albei van toepassing.

Die medici wat boks wil laat verbied omdat dit tot breinskade kan lei, sou geen bewyse vir hul saak tydens dié getjommel kon vind nie. Die enigste mense wat breinskade sou kon opdoen, was die arme toeskouers wat tien rondes lank na die klug moes kyk.

Niemand kan egter sê dat hulle nie gewaarsku was nie: al die gevaartekens was voor die geveg al daar.

Murphy het goed gelyk terwyl die "Star Spangled Banner" gespeel is, maar toe hy sy japon uittrek en sy maag uitplop het 'n mens onwillekeurig gewonder waarom hy nie sommer die woord PALOEKA op dié indrukwekknde bierpens laat tatoeëer nie.

Toe Johnny sy japon verleidelik afglip en losmaakoefeninge doen, het sy vlesige borskas heelparty toeskouers laat wonder of hulle nie dalk per abuis by 'n vertoning van "Lipstick" ingestap het nie.

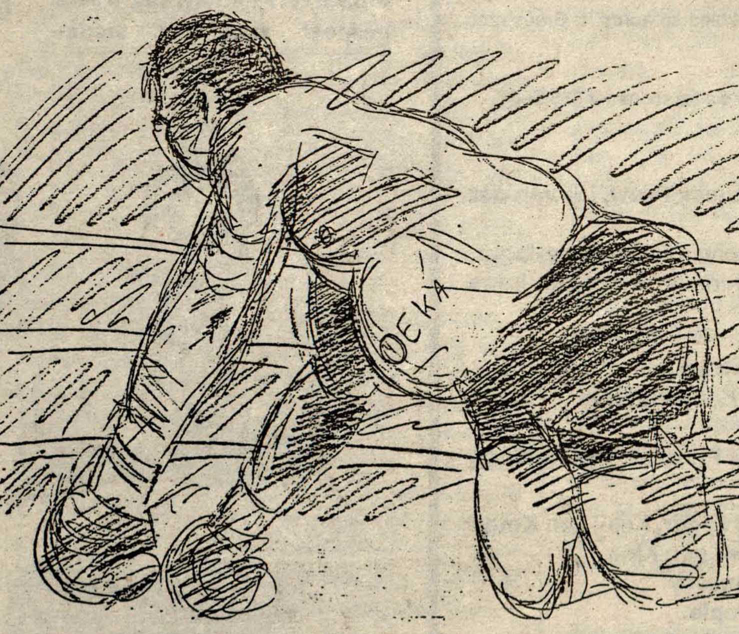

Lee Roy Murphy is teen die planke tydens sy geveg teen Johnny du Plooy verlede Saterdag. Het Suid-Afrika se uitklopkoning hom dalk platgeslaan? Moenie laf wees nie, hy rus net!

Dit was sommer vroeg al duidelik dat Johnny geleer het uit sy uitklop-nederlaag teen Francesco Damiani: elke keer as Murphy sy hande in 'n nabootsing van 'n bokshouding opgelig het, het Johnny weggehardl...er....gekoes.

Die patroon was iets van dié aard: Murphy beur vorentoe, Du Plooy gee pad. Murphy jaag hom (maar nie juis asof hy hom wil vang nie). Du Plooy gee 'n tree na links en Murphy tref die toue. Hy bly sommer hang, soos 'n mens van rofstoeiers gewoond is, met 'n verdwaasde uitdrukking op die gesig.

By een geleentheid laat in die geveg trek Murphy los met 'n wilde haakhou (sy enigste van die ronde). Dis mis en sy momentum laat hom omtol en op sy sitvlak beland. Nóú is Murpy moeg. Hy leun teen die toue soos 'n dronkie teen 'n kroegtoonbank.

Hy's 'n oop teiken maar Johnny is net so moeg: hy waardeer die blaaskansie te veel om dit met 'n aanval te bederf.

Die grootste pret is vir die laaste ronde gebêre. Teen die verwagting in tref een van Murphy se houe. Volgens verwagting val Johnny. Teen die verwagting in bly hy nie lê nie, maar slaan bolmakiesie en kom met 'n harde plof op sy agterstewe te lande.

Langs die kryt kan Stan Christodoulou nie besluit of hy moet lag of van verleentheid agter sy stoel inkruip nie.

Johnny word toe as wenner aangewys. (O. Aktiewe deelname is dus nie 'n voorvereiste nie).

Die Boksbeheerraad het onlangs Paul Toweel se prysgeld weerhou omdat hy nie hard genoeg probeer het nie.

As die Raad konsekwent was in sy optrede, sou Du Plooy en Murphy nie só gelukkig gewees het nie: hulle sou moes inbetaal.

* Pierre Coetzer het darem oortuigend gewen en nuus uit sy kamp is dat hy nou reg is vir sterker teenstand: Sy volgende geveg is teen 'n slaansak.

Vrydag

onder redaksie van

ANDREA VINASSA

New York artist recalls ANC activist

HANS HAACKE is a prominent New York artist. He has actively been exhibiting in both Europe and America since the early sixties.

In 1971, Haacke became the focus of much debate when the Guggenheim Museum in New York refused to install the three works that they had invited Haacke to produce. The work that caused the most contention was "Shapolsky et al. Manhattan Real Estate Holdings, a Real-Time Social System as of May 1, 1971" which itemized, in the form of photographs and texts, the property holdings of a Manhattan landlord.

Haacke's work transgresses the traditional boundaries between art and politics. The socio-political documentary nature of his work has frequently been accused of lacking aesthetic merit. It is precisely in this blatant disregard for aesthetic and political boundaries that Haacke's work is the most effective. He challenges the viewer's ideological position through his transgression of categories, often using mass media imagery and found objects to make his point.

In the past Haacke's work has frequently dealt with the subject of South Africa. It was for this reason that KENDELL GEERS invited Haacke to exhibit a work of his within the pages of the Vrye Weekblad. He kindly responded, giving us permission to publish 'ONE DAY THE LIONS OF DULCIE SEPTEMBER WILL SPOUT WATER IN JUBILATION'.

One day the lions of Dulcie September will spout water in jubilation, 1988/1989

An installation at an international group exhibition entitled "Magicians of the Earth" held in Paris last year

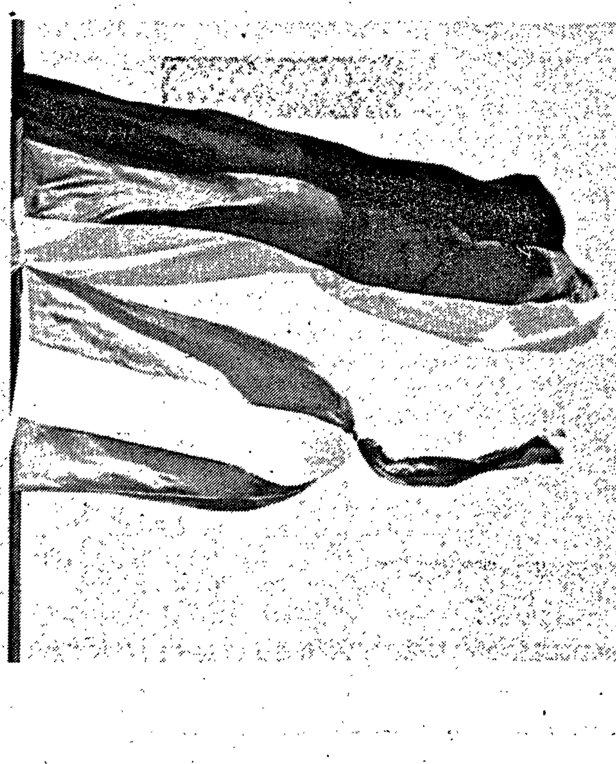

THE flag, titled 'Apartheid', was first exhibited as part of 'Gran Pavese - The Flag Project: 50 Artists/50 Flags', on a dike near Rotterdam, The Netherlands. The collection of 50 flags were later exhibited in public places in Frankfurt, Paris and on Tiananmen Square.

The upper part of the flag is the flag of the African National Congress. Black represents the black nation, green the land, and gold the mineral resources of South Africa. The lower part of the flag, tied in a knot, has the colours of the flag of the Republic of South Africa.

For 'Magicians of the Earth' the 'Apartheid' flag was hoisted on a Napoleonic fountain in front of the exhibition hall at Parc La Villette in Paris. The large, lower basin of the fountain was filled with black water, the lions were painted gold, and the shaft of the fountain, with its upper basins in the shape of a palm tree, were painted green.

Dulcie September was the ANC representative in France. She was assassinated in Paris in 1988.

The 'Apartheid' flag was part of the supporting material submitted in an *amicus curiae* brief, signed by 16 artists in 1989. The artists had joined for the defence of freedom of speech in a flag "desecration" trial before the US Supreme Court. The Court eventually ruled that burning the American flag was a lawful exercise of First Amendment rights.

Fynproe

NETTIE PIKEUR

Viskoppe en kreefsterte

MET weemoed in dié hart dink die skrywer vandag aan Marie Conradie van Oudtshoorn. Op vakansie op Waenhuiskrans kon sy darem 'n gebakte viskop opeet tot amper niks oorbly behalwe die grieselinge wit balletjies van die oë en 'n paar skubbe nie.

Dié artikel oor viskoppe is in liefde aan haar nagedagtenis opgedra. Dit was Marie wat my geleer het viskoppe is ook kos.

Hulle is ook onmisbaar as jy 'n egte vissop kook. Vra die vishandelaar vir 'n sakkievol grate en die koppe as jy vis koop. Tien teen een is sy vir jou suur, want sy weet hoeveel jy daarmee kan vermag, en dis 'n ongeskrewe reël dat viskoppe- en grate haar deel is. Sorry, jy het mos betaal daarvoor ...

As jy die dag 'n heel vis bak, sit die viskop terug in die oond na julle klaar ingeskep het, en laat dit mooi bruin en bros word. Hemels lekker.

Vissop

Maak 'n stock van een kop en grate van 'n vars vis - geelbek is goed, want jy kan die ferm vismootjies heel hou in die sop. Koop sowat 300g vis.

Verder in die stock kom 'n paar selderyblare, twee uie, een wortel, 'n skyfie suurlemoen, 'n stukkie droë lemoenskil, marjolein en tiemie, asook 250 ml witwyn en twee liter water. Heelwat sout en peper. As jy safraan het, gooi by. Kook alles vir 30 minute en gooi die vloeistof deur 'n fyn vergiettes.

Kap fyn twee blikke afgeskilde tamaties, of vier varses, verhit 'n bietjie olyfolie in 'n pan en braai die tamaties met een soetrissie en 'n huisie knoffel. Prut tot die tamaties amper 'n pureé vorm.

As jy 'n blikvol vars mossels gaan afhaal het, kook tot net gaar.

Gooi die visaftreksel in 'n skoon soppot met 3 groot lepels rys. Kook tot gaar. Voeg die fyn tamaties by, asook die opgesnyde vis en kook 15 minute. Nou voeg jy die mossels heel in hul skulpe by, asook 'n handvol fyngekapte pietersielie, nog vars kruie na smaak en 'n skootjie room.

Die sop is nie dik nie, maar net romerig van die rys.

Die Franse maak Bourride, 'n wonderlike weergawe van 'n vissop.

Bourride

Jy benodig 1,75 kg ferm vis soos geelbek, stock gemaak van jou kop en grate, asook 'n takkie wilde vinkel wat langs die pad groei, en 'n blaartjie lourier. Maak sowat twee liter stock.

Kap fyn 3 preie, kook tot sag in olyfolie, en voeg 'n bietjie (of baie, as jou lover saam eet) knoffel by.

Plaas die opgesnyde vis bo-op en gooi die stock oor.

Voeg 'n knypie cayenne-peper by en proe vir sout. Kook saggies vir sowat 30 minute.

Haal die vis uit en hou warm. Maak aioli: Gebruik regte mayonnaise, sowat twee koppiesvol. Meng die helfte met fyngemaalde knoffel, en voeg dan bietjies-bietjies mayonnaise by twee ekstra eiergele. Meng die twee mayonnaise.

Klits die aioli stadig by die stock, af van die hitte, en verhit versigtig tot effens dik. Oppas vir skif.

Gooi nou die sop in 'n mooi warmgemaakte sopkom. Dien die gereg so op: Smeer 'n lepelvol aioli op 'n sny lekker brood, plaas in 'n sopbord, plaas stukkies vis bo-op en 'n paar lepelsvol sop. Skep nog aioli by.

Dis 'n wonderlike gereg vir vriende om 'n groot kuiertafel.

Nou die kreefsterte. Die beginsel is dieselfde as viskoppe s'n behalwe dat dit onwaarskynlik is dat jy 'n oorgeblewe kreefstert met veel vleis aan gaan kry. Not to worry, kreefdoppe maak 'n heerlike stock wat met 'n bietjie toorgoed smaak soos egte bisque.

Hou al jou kreefdoppe en pote. Dis nie nou kreeftyd nie, maar sê onbeskaamd in 'n restaurant jy wil die doppe in 'n sakkie hê, asseblief. Neem huis toe en maak die volgende dag:

Kreefsop

Stamp die doppe in jou vysel fyn. Neem van die visaftreksel hierbo, en voeg die doppe by, met nog witwyn, asook 6 lepels tamatiepuree, of vars of geblik, maak nie saak nie. Kook sowat een uur lank. Dinge begin na 'n ruk ruik asof jy heel krewe gaarmaak.

Wanneer dit reg smaak, giet die stock deur 'n skoon doek om ontslae te raak van al die dopstukkies. Plaas stock terug op die stoof, klits twee eiers in 'n bakkie en gooi lepelsvol sop by. Klits goed, en giet alles terug in die soppot. Verhit versigtig, maar moenie kook nie.

As die sop effens dik en warm is, voeg 'n skoot room by, proe weer vir sout en dien op.

As jy stukkies vars gaar kreef kan byvoeg, go ahead. Dit sal heerlik wees.

Souserige mossels

Terwyl ons op die onderwerp van seesoppe is, gebruik daardie mossels om dié maklike gereg aanmekaar te slaan.

As jy varses het, stoom mossels in 'n bietjie witwyn en knoffel tot hulle oop en gaar is. As jy fiemies het, kan jy die mossels uit die doppe haal, anders los jy hulle in. Gooi die vloeistof deur 'n doek om elke korrel sand te verwyder.

Plaas mossels en vloeistof in 'n diep pot. Gooi 'n dop brandewyn in 'n diep lepel en gooi dit oor die mossels. Steek aan die brand. Wanneer die vlamme dood is, voeg jy 'n paar fyngekapte grasuie by, asook drie lepels botter.

Maak goed warm, en skep vir elke persoon 'n klompie mossels met van die botterige vloeistof. Doop stukke brood daarin en eet alles met 'n lepel en 'n vurk op.

Met die doppe kan jy ongelukkig niks maak nie. Maar as jy die mossels self gaan afhaal het, is dit omtrent food for free.

dié week by die
MARK-TEATER

MARK-TEATER
Maan - Vry: 8nm. Sa: 6nm & 9nm
CURL UP & DYE - deur Susan Pam
- terug op openbare aanvraag

UPSTAIRS-TEATER
A ROOM WITH A REVIEW - deur Mark Banks - 'n Solo-exposé van alles van Kaapstad na Pick 'n Pay"
Ma tot Vry: 8.15nm, Sa 6.15nm & 9.15nm

DIE LAAGER
MRS KLEIN - Nicholas Wright se hoog aangeprese stuk - 'uitsonderlik en treffend'
"Ma tot Vr: 8.15nm Sa: 6 en 9nm

WAREHOUSE BY DIE MARK
Janice Honeyman se DOUBLE THICK DREAMS - Ma tot Vr: 7nm vir 8.30nm. Sa: 5.45nm & 8nm vir 9.30nm

KIPPIES BY DIE MARK
Di tot So: 9nm
Robert Nkosi se groep - 832-1646

MARKGALERYE
Groot Galery
Mark-Teater-Stigting se permanente versameling
Klein Galery
"Freedom Now" deur Kaapstadse gemeenskapkunstenaar
Eksperimentele muur - "Prints" deur Kelly van der Merwe

Telefoon 832-1641

Bespreek by enige Computicket, tel 28-3040

Johannesburgse Vlooimark: Elke Saterdag van 9.00 vm tot 4.00 nm
Nuwe mark in Pimstraat van 9.00 vm tot 4.00 nm.
Sondae by die Mary Fitzgeraldplein van 9.00 vm tot 4.00 nm.

Nóg veilingwyn

BJ LANKWARDEN se wynrubriek

HIERDIE is die tweede deel van die proenotas van die wyne wat by die onafhanklike Kaapse Wynmakersgilde se veiling in September in Johannesburg onder die hamer kom.

1989 Glen Carlou Pinot Noir: lieflik, aantreklike vars vrugtekleur, manjifieke vrugtige aarbei-neus en wat smaak betref egte Boergondiese bowetone. Die wyn het tyd nodig maar is nogal goed. 14,4 uit 20.

1988 Overgaauw DC Classic: 'n rooiwyn gemaak van merlot (85%) en cabernet franc (15%) wat lank in hout verouder het.

Wat 'n mens van dié wyn opval, is die kleur; eenvoudig fantasties.

Die neus is glad nie ontwikkel nie, maar die smaak is merkwaardig goed, met 'n vol geur en hope vrugte. Soet vrugte om die waarheid te sê. 'n Wyn om in die kelder te hou om te verouder. 15,6 uit 20.

1988 Delheim Merlot: 'n wyn wat in kleur ooreenstem met die vorige en op die neus 'n ferm tegemoetkomende boeket vertoon. Vol geur en duidelik 'n substansiële merlot. Indrukwekkend. 15,9 uit 20.

1988 Glen Carlou Merlot: kleur uiters intens, neus suiwer vrugte met 'n tikkie hout, die smaak is genoeglik, baie belowend, bykans moontlik vir 'n nooienswyn. 16 uit 20.

1989 Kanonkop Pinotage: As ek reg onthou is dit die eerste pinotage op die veiling. Ook regso, aangesien dié wyn min te make het met pinotage soos ons dit ken.

Dié wyn is 12 tot 18 maande lank in klein nuwe hout verouder en die hout het die wyn tot 'n nuwe vlak verhef.

"Classy", 'n wyn om te hou en die ontwikkeling van dop te hou oor die jare heen. Kanonkop het 'n wonderlike nuwe aangesig met dié produk uitgereik. 16,2 uit 20.

1986 Lievland Shiraz: baie goed, aanvanklik, tannien vlek die tande en is ook 'n goeie teken, goeie ryk geure en vol op smaak. Eindig bykans soet. 'n Shiraz wat lank gehou kan word. 15,4 uit 20.

1986 Rust en Vrede Shiraz: vollerig op kleur en neus, maar met 'n interessante karakter. Die smaak is egter iets heel anders. Hier is 'n goed gehoute shiraz, 14 tot 16 maande in nuwe hout.

Die wyn het 'n nuwe dimensie van sy eie. Daar is selfs 'n heerlike edel nasmaak met ten laaste 'n soet, vanielje-agtige afronding. Uitstekend. 16 uit 20.

NV (no vintage) Delheim Cask No 86: 'n mens wonder tog soms of 'n wyn sonder 'n oesjaar maar met 'n spesifieke vatnommer nie nogal van dieselfde jaar is nie. Nie dat dit regtig belangrik is nie.

Hoe dit nóú vertoon, is die belangrikste. Hier is nog 'n interessante wyn, elegant, met goeie vrugtige geure, hoofsaaklik kersie en framboos. Die nasmaak verdien bykans 'n bord kos. 15 uit 20.

1986 Hartenberg Cabernet Reserwe: lieflike groot wyn, nogal 'n klassieke wyn. 16 uit 20.

1986 Blaauwklippen Cabernet Sauvignon Reserwe: dis oor só 'n wyn dat dié veiling eintlik gaan. Hier is so 'n klassieke en ryk wyn, met ryk vrugte en sigaardooshout, dat dit nog 'n vier jaar lank kan duur. Baie goed. 16,6 uit 20.

1987 Simonsig Cabernet Reserwe: 'n goeie wyn met ferm geure en alkohol. Nog 'n wyn wat 'n paar jaar lank kan verouder. 15,8 uit 20.

1987 Zevenwacht Cabernet Sauvignon: perfekte kleur en die neus is sterk met aromatiese, mint- en kruie-nuanses. Hier is nog een van daardie wonderlike Zevenwacht-cabernets wat jy kan hou en goeie klas vertoon. 16,4 uit 20.

1988 Lievland Cabernet Sauvignon: hier moet ek verklap dat dié landgoed altyd op my inkopelys is by dié veiling, want dis nie goed bekend nie en daar is ware winskope beskikbaar aangesien die wyn altyd 'n hoë standaard handhaaf.

Vanjaar gaan die cabernet egter nie in my kelder beland nie want die botte gaan te hoog wees.

Dis die beste cabernet wat dié landgoed nog geproduseer het. Uiters goed en elegant. 15,8 uit 20.

1984 Delheim Grand Reserwe: 'n ouer wyn, ander klas, eenvoudig voortreflik. Bykans 'n claret. 16,8 uit 20.

1985 Delheim Grand Reserwe: baie, baie goed. 15,6 uit 20.

1986 Neil Ellis Reserwe Seleksie: wonderlike wyn, goeie kleur, lieflike intense neus en 'n ryk vrugtigheid vermeng met goeie hout op smaak. Kan gehou word. 15,8 uit 20.

1986 Rozendal: jammer dié wyn is so skaars, aangesien dit 'n perfekte voorbeeld is van hoe 'n goeie merlot/cabernet-vermening moet proe. Indrukwekkende ryp vrugte op die palet, goeie ferm soet hout boonop. 16 uit 20.

1987 Warwick Trilogie Spesiale Reserwe: so 'n lieflike kleur kom selde by so 'n jong wyn voor, maar goeie hout en suur het waarskynlik daarmee iets te doen.

Die vermenging het cabernet sauvignon, cabernet franc en merlot. Die merlot is in dié stadium nog merkbaar maar jy voel die verouderingspotensiaal in die mond. Lenig en skoon. 15,5 uit 20.

1987 Kanonkop: wonderlike kleur, wonderlike cabernet-neus, wonderlik ryk, edel, ferm, uitmuntende smaak. 17,2 uit 20.

1988 Rust en Vrede: hier is 'n 50/50 vermenging van cabernet en shiraz, so in die Australiese tradisie dat dit vir baie die verrassing van die aand was.

Die goeie vrugte en hout kombineer om 'n elegante wyn te skep wat heeltemal uniek is in Suid-Afrika en nuwe standaarde stel. 16,3 uit 20.

1988 Vriesenhof: nie te vriendelik in voorkoms nie, nogal dun en in dié stadium nog ontoegeeflik. 13,8 uit 20.

Van die vier gefortifiseerde wyne is daar drie porte, die **1987 Rustenburg Port** (14,5), die **1986 Boplaas Port** (15,4) en die **1987 Boplaas Port** wat alles vertoon wat van 'n goeie port verwag word (16,3).

Die laaste wyn is 'n **1989 Boplaas Bonaparte Rooi Dessert**, 'n vermenging van tinta barocca en wit muskadel, so harmonieus en so heerlik, die rooidruiwe lig die wyn net-net.

Maklik om te drink en onmoontlik om nie te geniet nie. 'n Wonderlike wyn. 17,8 uit 20.

Berigte te velde - Houtstok '90

ROBIN HAWKINS, 'n lid van die Kaapstadse band Artvark, maak 'n Kaapse lawaai in P'toria

DIS Republiekdag, 3:30, êrens tussen nêrens en niewers, en duisend plus mense staan, lê en suip en rook om sulke klompies kampvure en als is "grand" en feestelik. Want dis mos Houtstok dié. Boere-"Woodstock" en so aan. Lekker.

Kyk. Toe die hele "alternatiewe Afrikaner"-ding begin het, het dit gelyk of daar wel nog hoop vir die Afrikaanssprekendes onder ons was. Ek het my minder oor my taal begin skaam. Dit het gelyk of stemme teen die oppressiewe denke wat ons kultuur so lank op die rak geplaas het, miskien nog gehoor sal word. Allerhande sulke romantiese goed. En die humor in die houtstokbegrip - en natuurlik die verwysing na Woodstock (en alles wat die grootste gebeurtenis verteenwoordig het) het my nogal aangevuur.

Maar dis belangrik om Woodstock binne 'n konteks te plaas. Die "Sixties" waaroor almal so aangaan het oor heelwat meer gegaan as "sex 'n drugs 'n rock 'n roll". Die was net simptome - goed wat die kleinburgerlike sienings van die samelewing raakgesien het. Dit het ook gegaan oor Viëtnam: Wat het Amerika daar gesoek?

Was gedwonge diensplig aanvaarbaar? Vrae van 'n meer politieke aard. Dit was dalk 'n manier waarop die Amerikaanse jeug hul teenstand teen die heersende bourgeois-waardes demonstreer het. En vir my is dit nou 'n kwessie van erns dat sogenaamde andersdenkende Afrikaansprekendes (ek vermy doelbewus die term "Afrikaners") 'n soortgelyke posisie demonstreer. Anders is dit verby met enige teken van liberale denke. Soos die dryfsand waarop die Afrikanerdroom gegrond is, begin opbreek, is dit nodig om aan 't beweeg te bly, anders sak jy weg. Dis 'n kwessie van oorlewing.

Maar hier was Woodstock meer as 'n verwysingspunt. Dit was die droom self. Toe ek om ongeveer 6:00 uit ons kamer stap en die terrein so betrag, was dit asof ek die Woodstock-plaatomslag sien. Tot die paartjie wat - kombers om die skouers gewikkel - langs hulle smeulende kampvuurtjie op die sonsopkoms wag, was daar. Praat van "deja-vu". En die Afrikaners was plesierig, en die dag begin soos iets van Jan F E Celliers of Totius.

Daar was oorgenoeg bier en pannekoek en effens astrante "rock" om die liberaalste hart te sus. Alles was okay. Die sekerheidsfirma was uitstekend en die polisie uiters hulpvaardig. Dis mos 'n moerse jol. Donker note soos die van KOOS is gedemp voor die ondermyning te ver gevorder het - mnr. Goedhals se minimale kitaarwerk en verhoogtaktiek was wonderlik - en later het Jennifer Fergusson al die skurfhede weer gelaaf. En waar was Draadloos? Ek het hulle tog daar gesien. Maar nie op die verhoog nie. Ek het hulle gemis, want daar gaan immers iets aan wat mens nie tevore gehoor het nie. Veral nie op die draadloos nie. En mnr. Winterbach op die verhoog is iets om te aanskou. Niks so direk banaal soos baie van die "nuwe" lirieke nie. Niks van hierdie twak "revivalism" wat die dag so vervuil het nie. Maar iets nuuts. Soos Koos en enkele ander, iets wat wel terugverwys, maar wat daarmee vorentoe beweeg. Nuwe grond breek, en so aan. Was dit dan nie ons einste Oom Paul wat gesê het nie: "Neem wat goed is uit die verlede en bou die toekoms daarop?" Of was dit nou Jan Brand?

Met die toekoms gaan dit broekskeur

Wie ook al, die woord "toekoms" word gebruik, en dis belangrik. Dis ook belangrik om te onthou dat Joni Mitchell die liedjie "Woodstock" in 1968 geskryf het, vir die fees wat in 1969 plaasgevind het. Dis 21 jaar gelede. Die droom is al mondig, en dis effens laat om nou skielik in hom in te klim. Nie net sosiaal nie, maar musikaal ook. Dis dié dat ek alewig praat van KOOS en Draadloos.

Vir my het die hele dag maar met min afwisseling afgeloop. Die musiek was oor die algemeen baie "tight". Van 'n afstand was dit soms nogal moeilik om tussen die disko tussenin en die musiek vanaf die verhoog te onderskei. Neem die maar op soos u wil. Selfs Joos Tonteldoos en die Dwarstrekkers - wie se naam heerlike anargistiese beelde oproep (versterk deur hulle log-bom) - was musikaal maar mak. Dit kos meer as 'n "Fok dit" hier en 'n "Fok die" daar om vernuwend te wees. Ek voel dat ons nou die onderbroek kan uittrek om beter te kan stoei. Dis mos hoe die antieke Grieke die stryd ingegaan het.

Die beheptheid met seks en sulks dra eintlik min by tot enige selfstandige, nuttige denkrigtings. In Suid-Afrika het ons immers meer om oor te praat. Daar's Winnie se modedrag ook, of hoe. Net nog 'n Stompie in die vuurtjie. Soos sake nou staan, gaan die wêreld maar by ons verby en ek sukkel al hoe meer om die verskille tussen die wêreld van dié versies raak te sien. Probeer gerus self, dan sien u wat ek bedoel.

My vuurtjie is al wat leef
in die eindeloos ruim met my,
en sy stemmetjie dwaal
soos 'n deuntjie wat draal
om dae lank verby
(uit "Eensaamheid - Jan FE Cilliers)
en
I'm going down to Yasgur's farm,
gonna join a rock 'n roll band;
camp out on the land
and try and set my soul free.
(uit "Woodstock" - Joni Mitchell)

Ek praat nou nie meer van die feit dat die laaste wel 'n toekoms insinueer nie, terwyl Cilliers sanik oor 'n verlede, soos dit 'n goeie Afrikaner betaam.

En wat het die Briels nou eintlik daar gesoek? Ek wil nou nie naar wees oor die antie nie. Ek kry haar eintlik jammer. Of iemand het lelik met haar gekgeskeer, en dis nie mooi nie, of daar is meer vrae oor die hele gedoente te vra as wat ek aanvanklik gedink het. "Roots" en dié goed ken ek, maar ek voel steeds dat Oom Paul darem oor die verlede/toekoms ding 'n waarheid gepraat het. Met al hulle Woodstock-beheptheid is daar 'n hele paar lesse wat nie geleer is nie. Voor ek nou spesifiek raak, moet ek eers onomwonde stel dat ek my dag geniet het, ten spyte van die nare vrae wat alewig in my kop rondbons. Vir ons Kapenaars is dit nogal 'n ondervinding om voor so baie mense te speel - ongeag motiewe - en om geld daarvoor te kry. Die opvlieg was vir my en ons orkessie baie aangenaam. Die speel was lekker en die ontvangs ongelooflik goed vir die ego. Dus dankie. Maar as "kunstenaars" was ons dalk meer bewus van die talle probleme agter die skerms. Maar eers voor. Tussen die mense.

Waar's die vullisblik?

Aanvanklik was dit die vraag wat mens oral kon hoor. Mense het in die begin nog gesoek om iets te kry om hulle blikkies en goed in te gooi. Dit was nogal indrukwekkend. Maar die dromme was so min... en so wyd versprei, dat mens die skare nie kan kwalik neem vir die ontsettende gemors wat later rondgelê het nie. Wat dan van ons natuurerfenis? Dis die een les.

Die gemors na Woodstock het groot aandag geniet. Het niemand daaraan gedink nie? En die watertekort teen vroegmiddag? Weer eens 'n Woodstock-probleem wat niemand onthou het nie. Dis eintlik vanselfsprekend. As duisende mense 'n beperkte voorraad gebruik, raak dit op. Dit sou eenvoudig genoeg gewees het om 'n paar watertrokke te laat rondstaan. Behalwe vir die feit dat vegetariëers maar moes honger ly tussen die vleisvreters. En die paar goedjies hierbo genoem, was die infra-struktuur (gewilde woord) uiters goed beplan. Die paramediese span, die polisie, die sekerheidsmense en André Potgieter self was uiters doeltreffend en ten alle tye hulpvaardig en vriendelik.

Maar agter die skerms was die storie anders. As al die kunstenaars hulle by die afgespreekte tydvakke bepaal het - dws as hulle met ophoutyd opgehou het en nie soos party vir meer as 'n uur die verhoog gekommandeer het nie, sou dit reeds gehelp het. Maar die selfsugtige ego-vrate het kanse gevat - met ander mense se tyd. En die kwaal is aangewakker deur klankingenieurs wat - oënskynlik volgens hulle eie wankelrige smaak - of die mense laat begaan het, of summier die krag op die verhoog afgeskakel het en die disko harder gedraai het (soos met Koos en Lochner de Kock).

Die arme Me Campher, wat maar skakelbeampte was, het uiteindelik soos 'n mal mens moes rondgehardloop om talle ander mense se werk te doen, en al wat sy kry is meer en meer twis onder kunstenaars wat, met die verloop van die middag, meer en meer verdring gevoel het.

Die mense van M-Net het op die ou end maar ingespring en sake probeer red, sodat hulle darem min of meer by hulle skedules sou kon bly. Dank Vader daarvoor, want toe begin dinge weer vlotter verloop.

Dit was egter te laat om te verhoed dat Draadloos maar moes vertrek om hulle vliegtuig terug te haal. Artvark was darem toe al klaar, al is ons stel min of meer gehalfeer, en kon hulle darem terugvlieg met die gevoel dat hulle hulle geld verdien het.

Valiant Swart-hulle moes tot wie weet hoe laat maar "valiantly" rondhang om te speel, want ons Kapenaars wou speel. Ons wou vir die mense daarbo wys dat ons ook iets beet het hier op die suidepunt. Dus het hulle maar die opsystoot verduur. Ons egos kan mos nie kersvashou teen die tipe kwaliteit wat selfs by die monument aanvaarbaar kon wees nie. Ek laat dit maar.

Ek laat vaar maar die hele storie met die aanmerking dat ek hoop dat die perke van die nuutgevonde bevryding van jonger Afrikaanssprekendes nie deur die gebeurtenis bepaal is nie. Meer. Dat Houtstok en sy gevolge dalk sal wys dat sulkke perke nie durf bestaan nie. Dis 1990 - Suid-Afrika. En dis net die begin.

Digterlike beleid van afwagting

TIME OF FOOTSTEPS
Met Shirley Johnston, Nomhle Nkonyeni, Noria Mabuela, Terry Norton
Teks en Regie: Aletta Bezuidenhout

ANDREA VINASSA

DAAR is min positiewe bewyse wat aandui dat die witmens werklik tuis is in Afrika. Aletta Bezuidenhout, die produk van koloniale kinderdae in Kenia, verken die invallers se ongemak. Sy poog ook om die allesoorheersende xenofobie van die invallers met 'n organiese wisselwerking tussen die tradisionele verdrukkers en verdruktes teen te werk.

Dis nie aldag nie, dat dié twee mekaar op gelyke voet ontmoet nie en waar die verdrukker vir sy voortbestaan afhanklik is van die verdrukte.

"Time of Footsteps" speel af in 'n deur oorlog verwoeste motel iewers in Mosambiek. Daar is niks wat mense meer gelyk maak as wanneer hulle in 'n situasie gedwing word waar die buitewêreld vir hulle 'n groter bedreiging bied as wat hulle mekaar bied nie.

Bezuidenhout gooi vier uiteenlopende vroue bymekaar en 'n mens verstaan met die verloop van die stuk dat sy dit nie letterlik bedoel dat vier vrouens mekaar in die veld in Mosambiek sal raakloop nie. Die ongeloofwaardigheid van die situasie sorg dat die interaksie dus op 'n metaforiese vlak geskied en nie op die fisieke nie.

"Time of the Footsteps" is meer 'n ambience as 'n toneelstuk. Een van Bezuidenhout se gawes is dat sy presies weet hoe om met betekenisvolle stiltes te werk en met hulle te toor. Haar invalshoek is altyd sydelings.

En dit is hierdie skuinsheid wat "Time" se didaktiek draagbaar maak. Die stemming is koorsagtig, gespanne, verward en tog ook een van versoening.

Die vroue wat sy kies om die dors en naderende dood van 'n tydperk en 'n kontinent te artikuleer is Ruth (Shirley Johnston), 'n foto-joernalis wat een of ander koorssiekte opgedoen het, Dioki (Nomhle Nkonyeni), 'n gesofistikeerde doktor wie se kliniek deur Renamo opgeblaas is, Janifa (Noria Mabuela), 'n geharde Frelimo-soldaat, en Pearly Days, die asmatiese vrou van 'n padbouer.

Bezuidenhout keer terug na 'n Afrika-mitologie wat in Afrika geheers het nog voor die witmense hier aangeland het. Die Afrika-grond, die son, die droë grassies en die akkedisse verklap baie oor die verdraagsaamheid van die kontinent en die verdraagsaamheid van Bezuidenhout se vroue. Hare is 'n soort digterlike beleid van afwagting.

Dit wil voorkom of Bezuidenhout egter moeiliker skryf vir vroulike karakters as vir manlike karakters. 'n Mens dink terug aan "Angel in a Dark Room" waarin Shirley Johnston 'n vitterige Engelsprekende fotograaf gespeel het waaraan 'n mens geensins kon vat kry nie. Of Bezuidenhout nou bedoel het haar motiveringe moet duister wees en duister bly, weet 'n mens nie.

Maar die stuk het net vanuit die manlike karakter se oogpunt 'n katarsis en resolusie bereik.

In "Footsteps" is Johnston weer hierdie vae, besluitlose, moeilik verstaanbare karakter. Sy praat in 'n pretensieuse brabbeltaal wat min insig gee in die verknorsing van die "wortellose" wit middelklasberoepsvrou. Dis asof Bezuidenhout sukkel om dié vrou se verdwaaldheid vas te vat en dit is trouens die karakter wat naaste staan aan haarself. Dít is die uitdaging wat vir haar voorlê.

Flip terug na die volk

VICTOR MUNNIK skryf oor TV

SATERDAGMIDDAG in die bedrukte Pangaland. Hoe moet dit nie voel om in een van die vrye provinsies te leef nie?

Ek gaan lê voor die TV met 'n seremoniële bier in my vuis. Miskien kan ek so deel word van 'n landswye meditasie-kring.

Saam met derduisende kan ek kyk hoe Baas Naas se Blou Bulle die Blikore ore aansit. (Daar is iets spesiaals aan Naas, dis asof hy moeite doen om saam met die ander 29 te speel totdat hy besluit dis tyd, en dan skop hy sommer 'n vyftienstuk punte los. Ek sê julle hy speel nie regtig teen die ander nie, hy speel teen die wind.)

En vir balans kan ek flip en kyk hoe Frans Erasmus teen die streeptruie oor die doellyn stort.

Onthou tog om Maandagaand te kyk na De Game, na daai briljante los skakel wil hy of wil hy nie?

Skaats of sterf

Julle sal natuurlik sê rugby is nie al wat tel in die wêreld nie. Wat van Roemenië wat Rusland pypkan? Ja, wat van Kameroen se verwoesting van die kampioenspan Argentinië (en was dit reg dat die ref twee van ons manne afgestuur het of was dit rassisties?) Gee aan daai opium van die mense, Flip.

En so van sport gepraat, is Errol Bong (ja, Bong!) nie elke skaatsende tiener se moeder se koorsmiddagdroom nie? Anyway, skaats of sterf! (Sê my, waar leer die outjie in daai oulike program Zap Mag die frase: "Wither away and die!"? Van Bong?)

Wat 'n teleurstelling was die tennis nie. Dis sedert Navratilova deur die twee snuiters uitgedruk is dat tennis nie meer dieselfde is nie. Al die gekreun in die wêreld sal nie help nie.

Asof die kassie my lusteloosheid aanvoel, reën dit op die tennisbaan. Flip, wat doen die werkers op TV2?

Breek die kettings

Hulle leer van die gevaarlike wêreld van kos en kieme. Kieme wat van die slaaiblare na die ham spring.

Almal saam nou: "Stop die bakterië by die deur!"

"Breek die kettings van besmetting!"

"Wees op die uitkyk vir insekte en knaagdiere en rapporteer hulle aan u voorman!"

"Moenie op die kos hoes of spoeg nie!"

Krismiswurm

Die beste bles-prys gaan vandeesweek aan Pietman Potgieter se donkielonghanteerder. Ja, al druk Dirk Fourie 'n fyner kreun uit 'n krismiswurm, hy doen nie veel moeite met sy kapsel nie.

En die prys vir goeie gewilde prosa gaan aan die Kupid-ster van Brakpan wat so gekla het hoor die bulletjie van Pietersburg.

"Hy wil my naam net bollie maak," sê sy. Haai nee jong.

Tot siens

Dis tot siens aan die komplekse eietydse TV-drama Adam, ja-nee, wat bewys het jeugweerbaarheid kan pret wees. Was dit maar tot siens aan daardie soort waansin.

Gee my eerder M-Net se Mister Floyd en 'n kook-en-geniet toer van Amerika. Ons sal jou mis, mister Floyd. (Hy het ten minste nooit op die kos gehoes of gespoeg nie.)

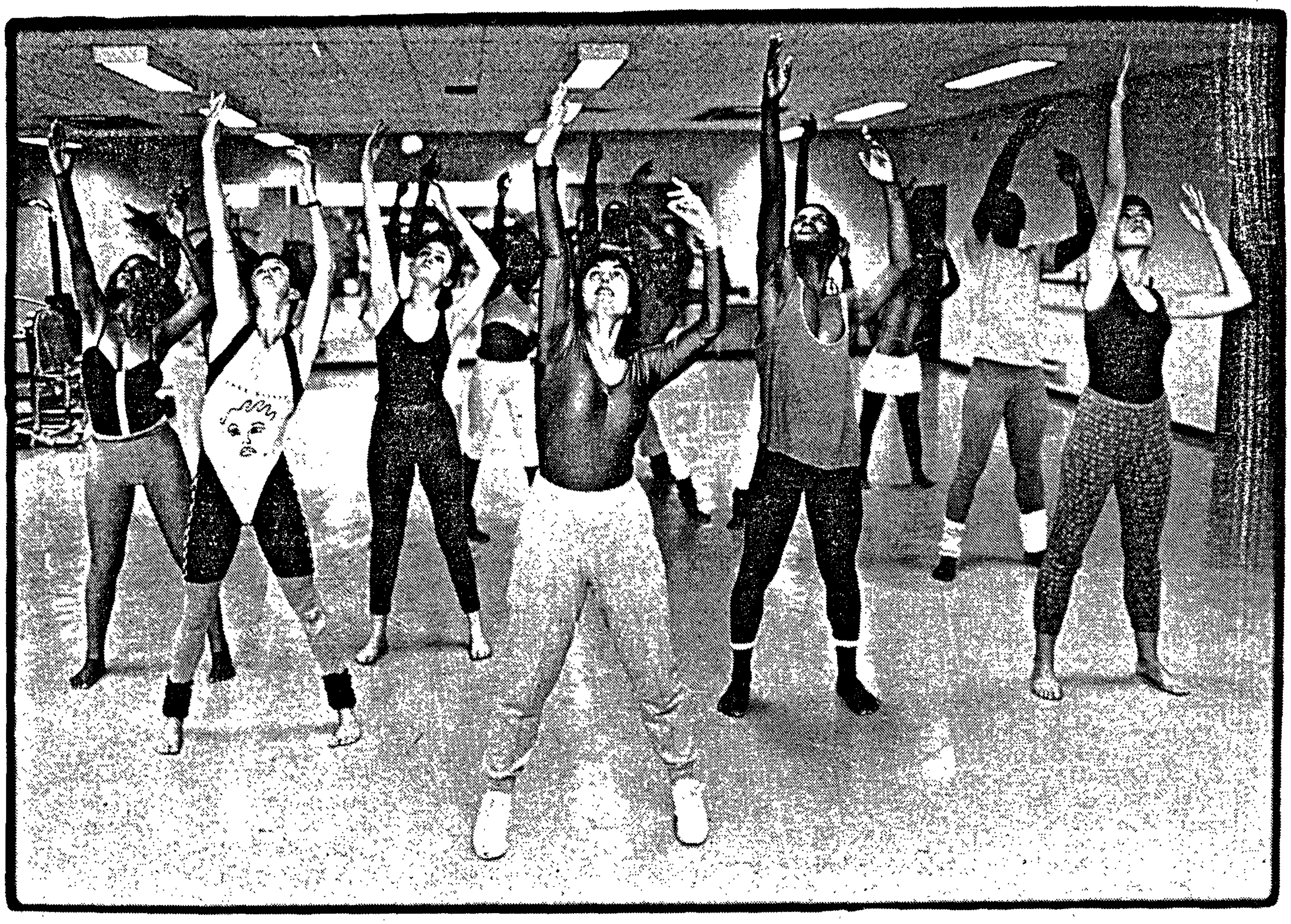

Dansbeurse vir Afrika

DIE choreograaf en dansonderwyser Sylvia Glasser (bo-middel) het onlangs die David Webster Gedenkprys for Volkekunde ontvang. Die toekenning val saam met Schweppes SA se aankondiging van tien studiebeurse aan Glasser se Moving Into Dance-Skool.

"Dit is bemoedigend dat 'n organisasie van Schweppes se statuur erkenning gee aan die belangrikheid van dansonderrig en die rol wat dit in die nuwe Suid-Afrika te speel het," sê Glasser.

'n Reeks oudisies word in Julie in die Braamfonteinse Ontspanningsaal gehou en 30 semi-finaliste sal gekies word om deel te neem aan 'n onderrigprogram wat drie maande sal duur. Alle semi-finaliste sal gratis onderrig en vervoer ontvang. Daarna sal tien finaliste (tussen die ouderdomme van 15 en 20) in Oktober Schweppes-Beurse kry.

Die beurse sluit onderrig in Moderne en Eietydse dans, Skeppende Beweging, Jazz, Ballet, Afrika-dans, en Kommunikasievaardighede in. Dansers wat belang stel in die oudisies kan vir Glasser by (011) 782-9197 bel.

ALLEN KWELA is die soort legende wat 'n mens nooit in lewende lywe wil ontmoet nie.
Daarom is dit heel gerieflik dat 'n Fransman, Henri Martin, 'n opname van Kwela se eiesoortige jazzklank gemaak het. "Past, Present and Future" bevat bekende liedjies soos "My Funny Valentine" en "Surrey with a Fringe on Top", asook Kwela se eie komposisies wat sy klassieke agtergrond verklap. Hoewel Kwela hom nie by die "ethnics" skaar nie, is dit duidelik uit "KwaMashu" dat Kwela van Afrika kom.
Martin het die produksie van die kasset saam met Willem Möller behartig en as dit werk, sal ander musikante ook opgeneem word. Diegene wat 'n kasset wil koop kan vir Martin by (011) 640-5678 bel.

Braam Kruger stel tot 30 Junie 'n reeks kaal meisies... jammer 'Nudes' ten toon. Die plek? Dominicus, Mutual Square 13, Rosebank

André Brink in die Grahamstad-kollig

TJAART POTGIETER, Truk se letterkundige adviseur, het André Brink se roman "Houd-den-Bek" vir die verhoog verwerk. Dieselfde Potgieter wat verlede jaar Shakespeare se "The Tempest" so skitterende vertaal het vir Dieter Reible se produksie van "Die storm".

"Houd-den-Bek" word vanjaar by die Standard Bank se Nasionale Kunstefees in Grahamstad opgevoer. Dit is gedeeltelik gegrond op geskiedkundige feite en speel af op 'n rykmansplaas in 'n afgeleë gebied in die Koue Bokkeveld. Ilse van Hemert, die regisseur van "The Seagull" wat nou deur Truk opgevoer word, behartig die regie.

Op die plaas woon twee broers, Nicolaas en Barend, saam met hulle aangenome suster, Hester, en 'n jong slaaf, Galant. Hy vermoor vir Nicolaas. Dit is die tyd van die bevryding van die slawe, maar die nuwe vryheid het nog nie deurgesypel na die plaas nie.

"Dis 'n tipiese Suid-Afrikaanse verhaal," sê Potgieter. "Vir my ondersoek die boek op 'n eerlike wyse die beweegredes wat mense tot geweld aandryf en die gewelddadige reaksie op verdrukking en die uiteenlopende redes wat tot geweld aansporing gee. Dit is in ons huidige samelewing nog steeds 'n aktuele saak.

"In wese belig die boek onmiskenbare waarhede ten opsigte van waar ons samelewing vandaan kom en waarin ons nog steeds vassit. 'n Taamlik simpatieke beeld van Nicolaas word aangebied, die man wat vasgevang sit in die baas/slaaf-stelsel.

"Hy probeer ontkom aan die persona van 'baas' wees, maar die poging slaag nie. Dit bly vir baie Suid-Afrikaners nog die geval."

Die fees vind van 28 Junie tot 7 Julie plaas. Bespreek by Computicket

The right to broadcast

Following the government's recent appointment of a securocrat/Broederbond-dominated task force to investigate the restructuring of broadcasting in South Africa, the Film and Allied Workers Organisation (Fawo) has urgently called for broadcasting to be placed on the agenda for negotiations between the government and the African National Congress. In a research paper on broadcasting MICHAEL MARKOVITZ gives a brief overview of the restrictions on broadcasting in this country; places the debate about the control of broadcasting within a constitutional/bill of rights framework and outlines the need for a broadcasting charter to protect the right of local and community broadcasters to operate in a post-apartheid South Africa. Here are some excerpts from the paper which was presented at a Fawo forum last Saturday

BROADCASTING'S powerful ideological role in the late twentieth century has made unflinching state control almost inevitable. This is particularly true where governments rule without a democratic mandate from the majority of their people.

In South Africa we have a state and constitutional structure that has represented a small fraction of the people in this country since 1910.

That same minority has also legislated relentlessly and, for the last eighty years, thousands of statutes have poured out of Parliament in both official languages - now at an average of about 100 statutes a year.

Many of these have been designed specifically to narrow the population's world view to the diameter of the National Party logo. Decades of media censorship have produced an ignorant, racist and fearful white population, the majority of whom now seem to be suffering from severe political shock following recent events.

Censorship

Unfortunately the literature and campaigns fighting media censorship focussed almost exclusively on those statutes and regulations that censor or prohibit information. Therefore, we often hear the demand for freedom of the press, but seldom hear people demanding the right to broadcast.

Essentially, those who control broadcasting activities in any society do so with the power to issue broadcasting licences. In South Africa this power is circumscribed by the two statutory pillars of our broadcasting sector - the Radio Act of 1952 and the Broadcasting Act of 1976.

The Radio Act is technically under the control and direction of the Minister of Posts and Telecommunications although political control essentially rests with the Minister of Home Affairs and National Education, Gene Louw.

The act provides for, amongst other things: the appointment of a very narrowly constituted Radio Advisory Board (RAB), with securocrat presence, to advise the Postmaster General on matters relating to the control of radio activities. Interestingly, it also provides for: the effective nationalisation of radio stations, albeit with compensation, and more importantly, for stringent provisions and procedures for the granting of licences.

Frequencies

Before a broadcasting licence is granted, the state will determine: the frequencies that may be used by the station; the power limitations of the station, and the conditions that a station must comply with in order to operate. It was in terms of this provision that conditions were issued prohibiting M-Net from broadcasting "news bulletins or politically controversial programmes".

Penalties in terms of the act - a R500 fine or six months' imprisonment and confiscation of equipment - have seldom been invoked against pirate operators or political organisations. We simply don't have a recorded history of illegal broadcast activities.

Broederbond/National Party control over the SABC has been well documented. This control is exercised through the Broadcasting Act which is the formal legislative link between the ruling NP and the board of the SABC.

The State President is empowered by the constitution to assign the control of broadcasting to himself or any minister he chooses.

The all-powerful SABC board, which is hand-picked by the State President in consultation with the minister in charge of broadcasting, has included some powerful members of the Broederbond hierarchy over the years.

But this relationship has produced its fair share of scandals, cover-ups and golden-handshakes. Recently, the Hiemstra Commission revealed a working relationship between the SABC and Military Intelligence.

M-Net

The appointment of a task force by Gene Louw to investigate the restructuring of broadcasting confirmed the strong ongoing relationship between the SABC, the Broederbond and the Departments of Defence and National Intelligence. The presence of M-Net's deputy general manager, J Stofberg. on the task force is conspicuous amongst an array of officials from the SABC, the Bureau for Information, the National Intelligence Service and the Departments of Defence, Home and Foreign Affairs.

It is hard to believe the SABC's claim that it is independent of government control.

The issue of restructuring the broadcast sector involves important questions of security force involvement, monopolies, privatisation, deregulation and freedom of expression. Both the Radio Act and the Broadcasting Act must be put on the constitutional agenda in the same way as apartheid and the security legislation.

The members of the task force reflect the unrepresentative nature of the NP's base and, for this reason, has no democratic right to be entrusted with the task.

Moratorium

The demand for a moratorium on broadcast sector restructuring is not an expedient attempt to keep the forces of privatisation at bay so new rulers can take control of the old broadcasting monolith.

This demand arises out of a common desire for freedom of expression in a less centralised, less commercialised but more personal and participatory social order. An open and democratic media is an essential element within the infrastructure of such a state.

Fawo, contrary to progressive opinion, has not taken a position on privatisation per se, but has merely called for a moratorium until broadcasting is placed on the constitutional agenda.

Nevertheless, the privatisation and deregulation of the broadcast sector may not be a bad thing for democracy in this country. It is not inconsistent to be opposed to the privatisation of postal, health and transport services on the one hand, and to be cautiously in favour of the privatisation and deregulation of broadcasting on the other.

It can never be to the benefit of any society if a state has too much control over the broadcasting sector. International experience suggests that the temptation to totally control the airwaves can become endemic.

But the process of privatisation and deregulation depends largely on who manages it and how it is managed. The securocrat/Broederbond presence on the task force makes restructuring unacceptable within the present constitutional situation.

In place of the task force, I would suggest, as an interim measure, that section 10 of the Broadcasting Act be used to appoint an independent advisory board to monitor the conduct of the SABC during the transitional process.

The lack of an interim measure in Namibia has resulted in political conflict at the Namibian Broadcasting Corporation. The Minister of Information, Hadipo Hamutenya, recently said that "the NBC management is overwhelmingly white, Afrikaner and male". He added that if this state of affairs is allowed to persist "we can be very sure that this will bring a revolt from the disadvantaged black majority".

NBC

NBC, formerly SWABC, is the illegitimate child of the SABC. It is not surprising that the SABC board and the task force is also "overwhelmingly white, Afrikaner and male".

In this context, M-Net's presence on the task force also needs to be questioned. Times Media Limited and the Argus Company have large shares in the pay-TV station. All the signs indicate that big business is prepared to do a deal with the government in carving up the broadcast sector before a democratic government is elected.

A private sector monopolisation and commercialisation of the airwaves is also incompatible with the extension of freedom of expression and we will need anti-media-monopoly laws in the future to prevent this from happening.

The emergence of a community broadcasting network is essential for the developmental, educational and cultural needs of a post-apartheid SA and will also lead to greater freedom of expression on all levels.

Bill

It is crucial that freedom of expression, with specific reference to broadcasting, is constitutionally protected in a Bill of Rights.

In most democratic countries, the job of interpreting constitutional guarantees of fundamental rights is usually entrusted to an independent judiciary. It seems clear that both the ANC and the NP want a constitutionally-guaranteed Bill of Rights to be safeguarded by an independent judiciary.

What isn't clear is the proposed content of the Bill of Rights. At the moment, the content is up for grabs, as is the extent of its constitutional guarantees and protections. We can therefore all contribute, in some way, to the construction of a Bill of Rights and ensure that particular freedoms are included in the final document.

As can be seen from the ANC's Constitutional Guidelines and the Namibian Constitution, freedom of the press and freedom of expression are guaranteed in a vague manner, without specific reference to broadcasting.

I think a combination of Article 10 of the European Convention on Human Rights and Article 13 of the American Convention on Human Rights could be the way forward. While the European convention states that the licensing of broadcasting activitites is not unconstitutional and also limits the exercise of freedom of expression in certain circumstances, the American Convention ensures that "the right of expression may not be restricted by indirect methods or means, such as the abuse of government or private controls over newsprint and radio broadcasting frequencies etc."

We need more clarity on whether the denial of a broadcast licence infringes freedom of expression and thus the right to broadcast. I believe that it would.

The rights of community broadcasters

Finally, it might be helpful to briefly outline how the granting of broadcasting licences could be administered in a post-apartheid SA.

Any broadcasting activities will obviously be subject to the common law crimes of defamation, crimen injuria and a community radio station would need to come to their own arrangements with any body with a copyright interest in the programmes.

To apply for a broadcasting licence, the station would have to supply the Minister of Home Affairs with the necessary details including: target audience, proposed operating capacity, proposed frequency and hours of transmission and evidence of public support.

The onus should be on the minister to demonstrate why a prospective broadcasting service should not be given a licence rather than on the station to demonstrate why it should be given one.

If the minister refuses to grant a licence that station should then be able to institute a Supreme or Constitutional Court action against him.

> *'It can never be to the benefit of any society if a state has too much control over the broadcasting sector'*

Vrye Weekblad, 15 Junie 1989

TEATER

JOHANNESBURG

By die *Laager, Mark-Teater* kan Fiona Ramsey, Charlotte Bulter en Shelagh Holliday van 21 Junie in MRS KLEIN gesien word. Tel: (011) 832-1641.

By die *Mark-Teater* se *Warehouse* is Janice Honeyman se DOUBLE THICK DREAMS te sien. Met Gaby Lomberg, Tobie Cronje, Tonia Selly en Lana Green. Tel: (011) 832-1641.

By die *Windybrow* se *Adcock Ingram-Teater* is THE SEAGULL met Sandra Prinsloo en Michael McCabe op die planke. Laaste naweek.
Tel: (011) 724-3301.

Aletta Bezuidenhout se TIME OF THE FOOTSTEPS met Terry Norton en Shirley Johnston is by die *Dalro-Teater, Windybrow* tot 23 Junie te sien.
Tel: (011) 724-3301.

By die *Mark* se *Upstairs-Teater* is MARK BANKS - A ROOM WITH A REVUE. Tel: (011) 832-1641.

By die *Alhambra-Teater* kan Gordon Mulholland en Rex Garner in MOVE OVER MRS MARKHAM gesien word. Tel: (011) 402-7726.

SEXTET met Tim Plewman, Paul Ditchfield en Paul Andrews open vanaand om 8.15 by die *André Hugenet-Teater*.
Tel: (011) 725-6300.

By die *Leonard Rayne-Teater* word die riller DANGEROUS OBSESSION met Russel Savadier, Janet du Plessis en Errol Hart opgevoer.

Franz Kafka se REPORT TO AN ACADEMY met Sam Williams by die *Trust Bank-Arena*, Windybrow.
Tel: (011) 724-3301.

Mbongeni Ngema se TOWNSHIP FEVER is tans by die *Mark-Teater* te sien. Elke aand om 8nm. Laaste naweek.
Tel: (011) 832-1641.

WE'LL MEET AGAIN is terug by die *Soundstage* in *Midrand*, omdat die mense dit so wil hê, sê hulle. Met Dianne Chandler.
Tel: (011) 805-1845.

By die *Alexander-Teater* is Richard Loring in JOSEPH AND THE AMAZING TECHNICOLOR DREAMCOAT te sien. Tot 7 Julie.

KAAPSTAD

Baxter-Teater, Mainstraat: Studio: THE BELLE OF AMHERST is tot 23 Junie hier te sien. Tel: (021) 685-7880.

In die *Drama, Nico Malan* kan RICHARD II met Neil McCarthy en Jamie Bartlett tot 23 Junie gesien word.
Tel: (021) 21-5470.

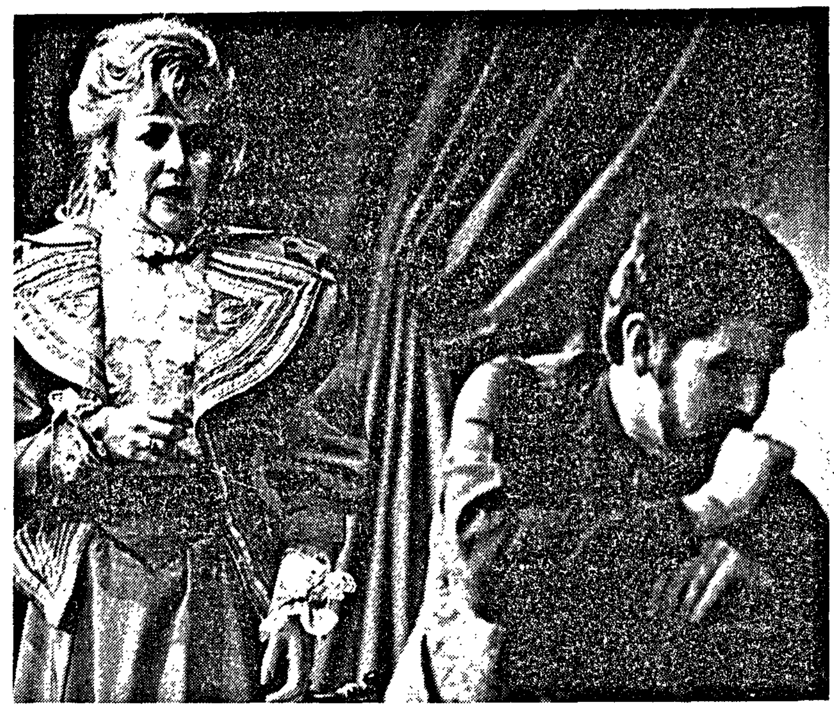

Sandra Prinsloo en Graham Hopkins in THE SEAGULL wat nog net die naweek te sien is.

GALERYE

JOHANNESBURG

The Everard Read Gallery, Rosebank: Uitstalling deur verskeie kunstenaars. Tot 30 Junie.
Natalie Knight-galery, Hyde Park: Uitstalling van sketse en beeldhouwerke deur Tommy Motswai en Fanie Matsie asook werke deur Maureen Bradshaw en Thomas Kgope. Tot 23 Junie.
East Urquhart-galery, Melville: Uitstalling van blomme-skilderye deur Sharland East-Urquhart. Tel (011) 726-6677.
Kim Sacks-galery, Yeoville: Op die laaste Sondag van elke maand hou die galery 'n oop dag wanneer die publiek die geleentheid kry om kunstenaars in aksie te sien. Mandjiemaak-demonstrasies en so aan. Tel: (011) 648-6107.
Gertrude Posel-galery, Wits: Uitstalling van werk deur Peter Schutz wat deel is van die Wits Herfsfees. Tot 30 Junie.
Johannesburgse Kunsgalery, Joubertpark: Vita Art Now-uitstalling. Tot 17 Junie.
Theresa Jo se Workshop, Bizarre-sentrum, Yeoville: Handgemaakte juweliersware en 'n verskeidenheid van etse deur Theresa Naude.
African Magic: Inheemse handwerk en kunsartikels. Ongewoon en outentiek. Rockeystraat 20, Bellevue, Johannesburg, en Milkwoodsentrum 9a, Plettenbergbaai.
Zona. Naïewe Afrika-kuns en -appliek; inheemse handwerk en kuns. Grantlaan 64, Norwood, Johannesburg. Uitstalling deur Samson Mudzunga.

KAAPSTAD

Baxter-Galery: Groepuitstalling getiteld Poster as Art. Tot 30 Junie.
Art Scene, Seepunt: Gemengde galery-uitstalling. Tot einde Junie.
Gallery 709, Adderleystraat: Uitstalling getiteld Contemporary Trends II. Galeryversameling wat beeldhouwerke en skilderye deur plaaslike en internasionale kunstenaars insluit, onder andere: Judith Mason-Attwood, Philippa Hobbs en André Naude. Tot einde Junie.
Kunskamer, Bergstraat 14: Suid-Afrikaanse kunstenaars soos Pierneef, Maud Sumner, Maggie Laubser, Irma Stern, Preller, Welz, Kibel, Caldecott en Boonzaaier.
Gallery International, St Georges-sentrum: Algemene uitstalling. Jill Trappler se uitstalling loop die week ten einde.

MUSIEK

JOHANNESBURG

Piccadilly Bar, Highstraat, Brixton: Vanaand: Little Sister. Woensdag: Diamond Dogs. Saterdag: Jack Hammer. Tel: (011) 726-6019.
Roxy Rhythm Bar, Melville: Maandag: Count Ash, Dinsdag: Little Sister, Woensdag: Fat City, Donderdag: Tananas, Vrydag: Neil Solomon, Saterdag: Diamond Dogs. Tel: (011) 726-6019.
Rumours, Rockeystraat: Woensdag: Louis Levy, Donderdag: Stan Jones (klavier) en Art Kelly (bas). Hulle tree ook Sondae saam met Gil Anderson (tromme) op.
Radium Beer Hall, Louis Bothalaan: Sondae: The Fat Sound Big Band tree hier op. Bel om uit te vind watter Sondae: (011) 728-3866.
Kippies, Mark-Teater, Newtown: Township-jazz se voorstedelike tuiste. (Toe op Maandae, die res van die week oop van sewe-uur - en naweke van vyf-uur - tot laat.)
The Junction, h/v Breë- en Claimstraat: "Ouer" rock en new wave met 'n aparte vertrek vir "live" groepe, 'n daktuin en video- en poolkamer. Welkome afleiding van die disko-twak op ander plekke. Chris Prior is soms Saterdagaande die platejoggie. Vir "denkende" jollers.
Rumours, Rockeystraat: 'n Tipiese Rockeystraatse laataand-"joint" vir mense wat soms werk en van jazz hou.
Late Nite Duke's, Melville: Laatnag-alternatief vir middelstedelinge. Oop van vyfuur smiddags tot baie laat saans en Saterdae vir middagete. Etes word sewe dae van die week tot laataand bedien.
Club Manzattan, Moletsane, Soweto: Hoër-inkomstegroep disko. Oop van 11 nm. Maandae en Dinsdae is toegang gratis. Twee gratis biere op aande wanneer toegang gevra word. Alle soorte musiek.
Blues, Marshallstraat 165: Wesens van die noordelike voorstede (ouderdom tussen 25 en 35) se uithangplek. Disko-musiek, flitsende ligte, spieëls, mense met grimering... daai soort van ding.

KAAPSTAD

BASE: Sondag is Jazz Denn. Tel:(021) 23-3667 vir inligting oor wat in die week daar aangaan.

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING
15-21 June. BOOK AT COMPUTICKET

NU METRO 1-6 HYDE PARK 447-3091
INTERNAL AFFAIRS Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MADAME SOUSATZKA Shirley MacLaine, Peggy Ashcroft (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SEX, LIES AND VIDEOTAPE James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
STANLEY & IRIS Jane Fonda, Robert DeNiro (2-12) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
DAD Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO 1-6 BEDFORDVIEW 616-6828
INTERNAL AFFAIRS Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SHIRLEY VALENTINE Pauline Collins, Tom Conti (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MADAME SOUSATZKA Shirley MacLaine, Peggy Ashcroft (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
DAD Jack Lemmon, Ted Danson (A) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO CITY 1-8 (Formerly Ster City) Cnr. CLAIM/PLEIN ST. 337-3033/23-5871 Parking at Jack Mincer
HARD TO KILL Steven Seagal, Kelly Le Brock (2-18) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
NIGHTGAME Roy Scheider, Karen Young (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
NEXT OF KIN Patrick Swayze, Helen Hunt (2-18) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
ALWAYS Richard Dreyfuss, Holly Hunter (A) DAILY 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15

NU METRO 1-7 HILLBROW 724-2511
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
MADAME SOUSATZKA Shirley MacLaine, Peggy Ashcroft (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
NIGHTGAME Roy Scheider, Karen Young (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
ALWAYS Richard Dreyfuss, Holly Hunter (A) DAILY. 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
SEX, LIES AND VIDEOTAPE James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO RANDBURG 787-0340
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

7 ARTS NORWOOD 483-1680
DRIVING MISS DAISY Jessica Tandy, Morgan Freeman (A) DAILY: 2.00, 6.00, 8.00, 10.00

SHARE THEATRES 494-1137 1-8 ALL ADMISSIONS R2,50
WE'RE NO ANGELS Robert DeNiro, Sean Penn (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM Denzel Washington, Kevin Kline (2-19) DAILY 10.00, 2.00, 5.15, 8.45
SEX, LIES AND VIDEOTAPE James Spader, Andie MacDowell (2-18) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
LEAN ON ME Beverly Todd, Robert Guillaume (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
RELENTLESS Judd Nelson, Meg Foster (2-18) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
TANGO & CASH Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
HARD TO KILL Steven Seagal, Kelly Le Brock (2-18) DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
NIGHTGAME Roy Scheider, Karen Young (2-16) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO 1-2 BALFOUR PARK 887-8548
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
STANLEY & IRIS Jane Fonda, Robert DeNiro (2-12) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO 1-2 ALBERTON 907-2362
THE DELINQUENTS Kylie Minogue, Charlie Schlatter (2-14) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

LEBA KLERKSDORP (018) 24564
NIGHTGAME Roy Scheider, Karen Young (2-16) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
SKI PATROL Roger Rose, Martin Mull (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

VAAL VEREENIGING (016) 21-1339
NEXT OF KIN Patrick Swayze, Helen Hunt (2-18) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Richard Gere, Andy Garcia (2-19) DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 STANLEY & IRIS Jane Fonda, Robert DeNiro (2-12) MON-FRI: 6.00, 8.30 SAT: 2.30, 6.00, 8.30
150 RELENTLESS Judd Nelson, Meg Foster (2-18) MON-FRI 6.00, 8.30 SAT 2.30, 6.00, 8.30

MEGACITY NU METRO MMABATHO (0140) 2-3553
MON-SAT. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00 SUN 12.15, 2.45, 5.15, 7.45, 10.00
CRY FREEDOM Denzel Washington, Kevin Kline (2-19)
TANGO & CASH Sylvester Stallone, Kurt Russell (2-15)
JUDGMENT IN BERLIN Martin Sheen, Sean Penn (A)
CHILD'S PLAY Chris Sarandon (2-16)

CINE MMABATHO SUN HOTEL (0140) 2-1144 EXT. 2830
NOW SHOWING: Matthew Broderick GLORY War Drama (2-14)

NU METRO THEATRES PRETORIA
Now Showing 15-21 June

NU METRO OSCAR Jeppe Street, Sunnyside 341-7682
INTERNAL AFFAIRS Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO SUNNYSIDE Esselen Street 44-9867
The Delinquents An Absorbing Teenage Drama (2-14) Kylie Minogue, Charlie Schlatter DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO VILLAGE 1-2 Sunnyside 44-6096
Stanley & Iris A Heart-Warming Drama (2-12) Jane Fonda, Robert DeNiro DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Gone With The Wind Special 50th Anniversary Presentation (A) Clark Gable, Vivien Leigh DAILY 10.00, 2.30, 7.30

NU METRO 1-7 Menlyn Park 47-4568
The Delinquents An Absorbing Teenage Drama (2-14) Kylie Minogue, Charlie Schlatter DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
ALWAYS Romantic Adventure (A) Richard Dreyfuss, Holly Hunter DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
OPENING 22nd JUNE
OPENING 22nd JUNE
OPENING 22nd JUNE
OPENING 22nd JUNE

MIDRAND CONSTANTIA (011) 805-4266
400 Stanley & Iris A Heart-Warming Drama (2-12) Jane Fonda, Robert DeNiro MON-FRI: 6.00, 8.30. SAT: 2.30, 6.00, 8.30
150 RELENTLESS Thriller (2-18) Judd Nelson, Meg Foster MON-FRI. 6.00, 8.30. SAT: 2.30, 6.00, 8.30

NU METRO NELSPRUIT 1-3 The Promenade (01311) 25767
Tango & Cash Action Thriller (2-15) Sylvester Stallone, Kurt Russell DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
ALWAYS Romantic Adventure (A) Richard Dreyfuss, Holly Hunter DAILY: 9.30, 12.00, 2.30, 5.15, 7.45, 10.15
Harlem Nights Action Comedy (2-19) Eddie Murphy, Richard Pryor DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
BOOK AT COMPUTICKET

NU METRO THEATRES
NOW SHOWING 8-14 June

NU METRO STUTTAFORDS 1-3 TOWN SQUARE 26-1818
Stanley & Iris A Heart-Warming Drama (2-12) Jane Fonda, Robert DeNiro DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Without A Clue Crime Thriller (A) Michael Caine, Ben Kingsley DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO FISH HOEK 1-3 TOWN SQUARE 82-2404
Without A Clue Crime Thriller (A) Michael Caine, Ben Kingsley DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
HARD TO KILL Explosive Action Thriller (2-18) Steven Seagal, Kelly Le Brock DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Oliver & Company Walt Disney (A) DAILY 9.45, 12.15, 2.30
Stanley & Iris Jane Fonda, Robert DeNiro (2-12) DAILY: 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO SEA POINT 1-4 MAIN ROAD 434-7951
HARD TO KILL Explosive Action Thriller (2-18) Steven Seagal, Kelly Le Brock DAILY. 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Stanley & Iris A Heart-Warming Drama (2-12) Jane Fonda, Robert DeNiro DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Without A Clue Crime Thriller (A) Michael Caine, Ben Kingsley DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO BRACKENFELL 1-4 CHECKERS CENTRE 901-8100
HARD TO KILL Explosive Action Thriller (2-18) Steven Seagal, Kelly Le Brock DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
INTERNAL AFFAIRS Action (2-19) Richard Gere, Andy Garcia DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Without A Clue Crime Thriller (A) Michael Caine, Ben Kingsley DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00
Uncle Buck Comedy (A) John Candy, Amy Madigan DAILY: 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO OSCAR ADDERLEY STREET 45-2585
sex, lies and videotape Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO RONDEBOSCH MAIN ROAD 685-4569
sex, lies and videotape Award Winning Sex Drama (2-18) James Spader, Andie MacDowell DAILY 9.45, 12.15, 2.30, 5.15, 7.45, 10.00

NU METRO 1-2 MITCHELL'S PLAIN 32-2040
No Retreat No Surrender Part Two (2-16) Action - Cynthia Rothrock PLUS Super Cops Karate Action (A) Michelle Khan MON-FRI 9.30, 2.00, 7.30 SAT 11.00, 3.30, 8.00
Dragon Fist Karate Action (A) Jackie Chan PLUS Iron Angels Action (2-18) Moon Lee MON-FRI 9.30, 2.00, 7.30 SAT. 11.00, 3.30, 8.00
BOOK AT COMPUTICKET EXCEPT MITCHELL'S PLAIN

*****Voortreflik
****Sterk aanbeveel
***Sien gerus
**So-so
*Vermy as jy nugter is
Prente sonder sterretjies is nog nie beoordeel nie

***** *A HANDFUL OF DUST* - Merchant-Ivory se uitmuntende rolprentweergawe van Evelyn Waugh se meedoënlose roman.

***** *TALK RADIO* - 'n Storie oor 'n kontroversiële omroeper wat nie bang is om sy sê te sê nie. Met Eric Bogosian en Alec Baldwin.

***** *SEX, LIES AND VIDEOTAPE* - Andie McDowell speel die rol van 'n ongelukkige huisvrou en James Spader speel 'n soort hippie met seksuele probleme in die wonderlike fliek wat 'n Palm D'Or by die Cannes-filmfees ingepalm het.

***** *MY LEFT FOOT* - Met Daniel Day Lewis in die hoofrol as 'n paraplegiese skrywer en kunstenaar in die fliek wat vir verskeie toekennings benoem is.

**** *SHIRLEY VALENTINE* - 'n Huisvrou los die skottelgoed vir 'n minuut of twee en vat die pad Griekeland toe waar sy verlief raak op die lewe. Met Pauline Collins.

**** *DREAMS* - Die meester-rolprentmaker Akira Kurosawa se rolprentweergawe van 'n paar van sy drome. Prekerig maar tog iets besonders. Steven Spielberg is die vervaardiger.

*** *STANLEY AND IRIS* - Jane Fonda en Robert de Niro in 'n fliek ver verwyder van haar politieke vroegings en sy mal Taxi Driver-dae.

*** *THE FABULOUS BAKER BOYS* - 'n Lekker agteroorsit-fliek oor 'n pragtige sangeres (Michelle Pfeiffer) wat twee broers se lewe (en bankbalans) opkikker met haar pragtige stem en lyf. Ook met Jeff en Beau Bridges.

*** *DAD* - Die man wat onlangs R47 miljoen aangebied is vir nog 'n reeks van Cheers, Ted Danson, speel in die fliek oor 'n pa (Jack Lemmon) wat besig is om dood te gaan en sy seun, kleinseun en vrou se onderskeie verhoudings met hom. Ook met Olympia Dukakis en Ethan Hawke.

*** *DRIVING MISS DAISY* - 'n Fliek oor 'n ouerige dame wat noodgedwonge vir haar 'n motorbestuurder moet aanskaf.

*** *LOOK WHO'S TALKING* - John Travolta in 'n baie snaakse en die eerste suksesvolle fliek in 'n baie lang tyd oor 'n meisie en 'n kind.

*** *MANIKA, MANIKA* - 'n Verhaal van 'n jong meisie wat in haar tweede lewe haar vorige man ontmoet. Met Julian Sands.

** *SHE DEVIL* - Meryl Streep is die "pienk" skrywer van aaklige romanse en Roseanne Barr die vet lelike ma en vrou met 'n moesie tussen haar neus en bo-lip wat oor 'n man baklei.

** *FIELD OF DREAMS* - Die pragtige Kevin Costner speel die hoofrol in 'n fliek oor drome, fantasie, wonderwerke en bofbal. Ook met Amy Madigan.

** *INTERNAL AFFAIRS* - 'n Fliek oor polisiemanne wat mekaar se bloed soek. Richard Gere speel die rol van 'n polisieman wat van korrupsie verdink word. Ook met Andy Garcia.

* *ALWAYS* - 'n Vrou se man sterf in 'n vliegongeluk en sy en hul beste vriend is vreeslik hartseer, maar hulle was al drie so na aan mekaar dat hulle hom altyd na aan hulle voel, al is hy dood, of so iets. Met Holly Hunter, John Goodman en Richard Dreyfuss.

* *NEXT OF KIN* - Nog 'n fliek met Patrick Swayze wat 'n plattelande polisieman is wat op die 'plattelandse manier' warm op die spoor van sy broer se moordenaar is. Ook met Adam Baldwin.

* *THE VENUS TRAP* - 'n Man op soek na die perfekte vrou. Met Myriel Roussel.

GETTING IT RIGHT - 'n 31-jarige maagd (hy's boonop 'n man) besluit dat hy moeg is om nie te weet waarom alles (behalwe geld) in die lewe draai nie. Met Lynn Redgrave en Jesse Birdsall.

BLAZE - Die romanse tussen Earl K Long (Paul Newman) goewerneur van Louisiana en 'n pragtige rooikop ontkleedanseres Blaze Starr (Lolita Davidovich) word uitgebeeld.

CHINA O'BRIEN — Cynthia Rothrock vertolk die rol van 'n vroulike Bruce Lee tipe karakter wat almal karate chops gee.

Vervolg op bl B8

Laura San Giacomo (regs) as Cynthia in die fliek SEX, LIES AND VIDEOTAPE

Kaapstad

SK ROLPRENTE

WORD NOU VERTOON — VRYDAG en SATERDAG 15 en 16 JUNIE 1990

TEATERS — VOORUITBESPREKING BY COMPUTICKET (NAVRAE (021) 21-4715)

Blue Route Tokai
Blouroetesentrum, Tel. 75-3030
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — GLENN CLOSE • JAMES WOODS — **IMMEDIATE FAMILY** — AANGRYPENDE FAMILIE DRAMA (2-12)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **SHE-DEVIL** — 'N GENOTVOLLE KOMEDIE (2-14)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — **INTERNAL AFFAIRS** — AKSIE POLISIE-RILLER — (2-19)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **THE FABULOUS BAKER BOYS** — VOLWASSENES DRAMA (2-18)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — • STEVEN SEAGAL • — **HARD TO KILL** — AKSIE RILLER (2-18)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00 en 2.30 nm ALLEEN — **ALL DOGS GO TO HEAVEN** — 'N MOET SIEN ROLPRENT VIR ALMAL
SAANS: 5.30 en 8.00 nm ALLEEN — **SHIRLEY VALENTINE** (2-16)
SAANS: om 10.15 nm ALLEEN — **LAMBADA! THE FORBIDDEN DANCE** — VOEL DIE HITTE OP DIE SILWERDOEK (O.T. 2-10)

Maynard Mall Wynberg
HOOFWEG, TEL. 761-0131
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — CYNTHIA ROTAROCK • RICHARD NORTON — **CHINA O'BRIEN** — AVONTUUR — (O.T. 2-8)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — GENE HACKMAN • JOANNA CASSIDY — **THE PACKAGE** — PLOFBARE RILLER — (2-14)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **HARD TO KILL** — AKSIE RILLER (2-18)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **LOOK WHO'S TALKING** — "He's Hip, Slick and only 3 months old" — KOMEDIE (2-12)

Monte Carlo
STRANDGEBIED, TEL. 25-3052
VRY: 10.30 vm, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm; SAT 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — WALT DISNEY SE KLASSIEKE MEESTERSTUK — **FANTASIA** — WONDERLIKE MUSIKALE ONDERVINDING (Almal)
VRY: 10.30, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm; SAT: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — MELANIE GRIFFITH • TOMMY LEE JONES — **STORMY MONDAY** — Mede-spelers —STING— Aksie Riller (2-16)

Protea Claremont
HOOFWEG, TEL. 61-7979
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — GERARD DEPARDIELL • CAROL BOUQUET — **TROP BELLE POUR TOI** — Wenner van 5 Cesar Toekennings — Frans met Engelse onderskrifte (2-18)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — **THE FABULOUS BAKER BOYS** — VOLWASSE DRAMA (2-18) — ★ SATERDAG om 9.45 vm ALLEEN ★ **BEST OF THE BEST**
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **SHE-DEVIL** — 'N GENOTVOLLE KOMEDIE (2-14)

Constantia Rosebank
HOOFWEG, TEL. 686-6649
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — TOM CONTI • SUSAN GEORGE — **THAT SUMMER OF WHITE ROSES** — Mede-speler: ROD STEIGER — Drama (2-16)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10 15 nm — SENSUEEL EN VERLEIDELIK-SLEGS VOLWASSENES — **VENUS TRAP** (2-19)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12 15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — **GETTING IT RIGHT** (2-16)

Goue Akker
MIDDESTAD, TEL. 25-2720
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — GLENN CLOSE • JAMES WOODS — **IMMEDIATE FAMILY** — AANGRYPENDE FAMILIE DRAMA (2-12)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — JEFF BRIDGES • MICHELLE PFEIFFER • BEAU BRIDGES — **THE FABULOUS BAKER BOYS** — VOLWASSENES DRAMA (2-18)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — GENE HACKMAN • JOANNA CASSIDY — **THE PACKAGE** — PLOFBARE RILLER — (2-14)

Tygervallei
Tygervalleisentrum, Bellville Tel. 948-6710
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 nm — GLENN CLOSE • JAMES WOODS — **IMMEDIATE FAMILY** — AANGRYPENDE FAMILIE DRAMA (2-12)
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — CYNTHIA ROTAROCK • RICHARD NORTON — **CHINA O'BRIEN** — AVONTUUR — (O.T. 2-8)
DAAGLIKS: 9.45 vm, 12 00, 2.30 en 5.30 nm — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — **LOOK WHO'S TALKING** — "He's Hip, Slick and only 3 months old" — KOMEDIE (2-12)
SAANS: om 8.00 en 10.15 nm — **THE WAR OF THE ROSES**
DAAGLIKS: 10.00 vm, 12.15, 2.45, 5.45, 8.15, 10.30 nm — JEFF BRIDGES • MICHELLE PFEIFFER • BEAU BRIDGES — **THE FABULOUS BAKER BOYS** — VOLWASSENES DRAMA (2-18)

Kine Parow
Sanlamsentrum, Parow Tel. 92-5126
VRY/SAT: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8 00, 10.15 vm; MAAN-DON: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.30 nm — CHARLIE SCHLATTER • KYLIE MINOGUE — **DELINQUENTS** — MODERNE TIENER DRAMA (2-14)
VRY: 9.45 vm, 12.00, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm; SAT: 5.30, 8.00 en 10.15 nm ALLEEN — JOHN TRAVOLTA • KIRSTIE ALLEY — **LOOK WHO'S TALKING** — "He's Hip, Slick and only 3 months old" — KOMEDIE (2-12)
★ SATERDAG om 9.45 vm, 12.00 en 2.30 ALLEEN ★ **ALL DOGS GO TO HEAVEN**

Somerset-Wes
TEL. (024) 51-5581
VRY: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 nm; SAT: 2.00, 4.30, 6.45, 9 00 nm; MAAN-DON: 2.30, 5.30, 8.00 nm — JEFF BRIDGES • MICHELLE PFEIFFER • BEAU BRIDGES — **THE FABULOUS BAKER BOYS** — VOLWASSENES DRAMA (2-18) — ★ SATERDAG om 10.30 vm ALLEEN ★ **STARWARS**
VRY: 2.15, 4.45, 7.00, 9.15 nm; SAT: 4.45, 7.00 en 9.15 nm ALLEEN; MAAN-DON: 3.00, 6.00, 8.30 nm — MERYL STREEP • ROSEANNE BARR — **SHE-DEVIL** — 'N GENOTVOLLE KOMEDIE (2-14) — ★ SATERDAG om 11.00 vm en 2.15 nm ALLEEN ★ **ALL DOGS GO TO HEAVEN**

Stellenbosch
TEL. (02231) 4484
VRY: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 nm; SAT: 11.00 vm, 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 nm; MAAN-DON: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 nm — • STEVEN SEAGAL • — **HARD TO KILL** — AKSIE RILLER (2-18)
VRY: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 nm; SAT: 10.30 vm, 2.00, 4.30, 6 45, 9.00 nm; MAAN-DON: 2.00, 4.30, 6 45, 9.00 nm — MELANIE GRIFFITH • TOMMY LEE JONES — **STORMY MONDAY** — Mede-spelers —STING— Aksie Riller (2-16)
VRY: 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 nm; SAT: 11.00 vm, 2.00, 4.15, 6.30, 8.45 nm — **FIELD OF DREAMS** — GENOTVOLLE DRAMA VIR ALMAL
VRY: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 nm; SAT: 2.00, 4.30, 6.45, 9.00 nm — **CINEMA PARADISO** — Italianse Drama met Engelse onderskrifte (Almal) — ★ SATERDAG om 10.30 vm ALLEEN ★ **STORM QUEST**

IN-RY ★ SAANS OM 7.30 nm ★
★ R11,00 per Motor, Kombi of Bakkie vir 2 Rolprente ★

Goodwood–Tel 54-4339 — Langs Goodwood Skougrond: INTERNAL AFFAIRS (2-19) — PET SEMATARY (2-18)
Seabreeze – Tel 701-3309 — Pollsmoorweg, TOKAI: HARD TO KILL (2-18) — BLAZE (2-18)
Skyvue – Tel 903-5130 — Hoofweg, KUILSRIVIER: ACTION JACKSON (2-18) — TANGO AND CASH (2-15)

SK STER-KINEKOR ROLPRENTE

15 JUN – 21 JUN — VROEË BESPREKINGS BY COMPUTICKET — NAVRAE (011) 331-9991 – ALMAL WELKOM
LET WEL: ALLE ROLPRENTE VERANDER VRYDAE
PRETORIA COMPUTICKET NAVRAE (012) 322-7460

SENTRAAL

KINE ENTERTAINMENT CENTRE 331-3841/2
Maan-Don. 10.00, 12.15, 2.30, 5 30, 7 45, 10 00 nm; Vry-Sat 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 8 00, 10 30 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
STORMY MONDAY (2-16) — MELANIE GRIFFITHS (WORKING GIRL), TOMMY LEE JONES EN STING IN DIE SPANNENDE AKSIE RILLER!
DELINQUENTS (2-14) — KYLIE MINOGUE IN HIERDIE ROMANTIESE AVONTUUR!
THE PACKAGE (2-14)
CHINA O'BRIEN (VV2-8)
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18)
HARD TO KILL (2-18)
TRY THIS ONE FOR SIZE (A)
INTERNAL AFFAIRS (2-19)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY VOORSTE INGANG NA KINE CENTRE

KINE HILLBROW 1-3 725-3134/724-4116
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 nm
THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18)
HARD TO KILL (2-18)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

NOORD

SANDTON CITY 1-9 783-4430/1
Daagliks. 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10.00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
STORMY MONDAY (2-16) — MELANIE GRIFFITHS (WORKING GIRL), TOMMY LEE JONES EN STING IN DIE SPANNENDE AKSIE RILLER!
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — ROMANSE, DRAMA, KOMEDIE EN MUSIEK MET MICHELLE PFEIFFER JEFF BRIDGES & BEAU BRIDGES!
LOOK WHO'S TALKING (2-12) — DIE TREFFER KOMEDIE MET JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY!
ALWAYS (A) — 'N ROMANTIESE AVONTUUR DRAMA MET RICHARD DREYFUSS EN HOLLY HUNTER!
SHE-DEVIL (2-14) — MERYL STREEP & ROSEANNE BARR IN DIE LAGWEKKENDE KOMEDIE!
Daagliks: 10 00, 12 15, 2 30, 5.30, 8 00, 10.15 nm — THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
HARD TO KILL (2-18) — 'N AKSIE-BELAAIDE RILLER MET STEVEN SEAGAL EN KELLY LE BROCK!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

SK DIE MEKKA VAN GEHALTE FILMS
Pensioenaris konsessies slegs geldig Maan tot Don om 10.00 vm, 12.15 & 2.30 nm by Constantia en The Mall
OPEN 22 JUNIE — QUEEN OF HEARTS — 'n Romantiese verhaal van weerwraak en cappuccino.
Binnekort: A CHORUS OF DISAPPROVAL; ERIK, THE VIKING; REUNION

CRESTA RANDBURG 476-3802
Daagliks. 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7 45, 10 00 nm — IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — Kindervertoning: Sat 16 Jun 10.00 & 12 15 LABYRINTH (A)
Daagliks. 10.00, 2.30, 7.45 nm — LOOK WHO'S TALKING (2-12)
Daagliks: 12 15, 5.30, 10 00 nm — HARD TO KILL (2-18)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

KINE RANDBURG 1 & 2 787-5446
Daagliks. 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm — STORMY MONDAY (2-16) — MELANIE GRIFFITHS (WORKING GIRL), TOMMY LEE JONES EN STING IN DIE SPANNENDE AKSIE RILLER!
SHE-DEVIL (2-14)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR

NORTHCLIFF 1 & 2 782-6816
Daagliks. 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm — THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
FANTASIA (A) — 'N KLASSIEKE STROKIESPRENT VAN WALT DISNEY!
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

THE MALL ROSEBANK 880-2866/7
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — TROP BELLE POUR TOI (2-18) — (FRANSE DIALOOG – Engelse byskrifte)
Daagliks: 10 00, 12.15, 2.30, 5 30, 8 00, 10.15 — THAT SUMMER OF WHITE ROSES (2-16)
Daagliks: 9.45, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.30 nm — A HANDFUL OF DUST (A)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2.30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — MANIKA, MANIKA (A)
Daagliks: 10.00, 12.15, 2 30, 5.30, 8.00, 10.15 nm — MY LEFT FOOT (VV2-12) — WENNER VAN 2 OSCARS
Daagliks: 10 00, 12 15, 2.30 nm — DRIVING MISS DAISY (A)
Daagliks: 5.30, 8.00, 10.15 nm — SHIRLEY VALENTINE (2-16) — FINALE WEEK

CONSTANTIA ROSEBANK 788-4300
Daagliks. 9 45, 12.15, 2.30, 5.30, 8 00, 10.30 nm — FANTASIA (A) — 'N KLASSIEKE STROKIESPRENT VAN WALT DISNEY!
Daagliks: 10.00, 12 15, 2.30, 5.30, 8.00, 10 15 nm — GETTING IT RIGHT (2-16)
Onderdak parkering beskikbaar by ingang agter Constantia-sentrum

OOS

EASTGATE 1-8 622-3617/8
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
SHE-DEVIL (2-14)
Daagliks: 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 8 00, 10 15 nm — THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — Kindervertoning: Sat 16 Jun 10 00 & 12 15 LAND BEFORE TIME (A)
HARD TO KILL (2-18)
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

KEMPTON PARK 1 & 2 975-5023
Maan-Don. 10.00, 12 15, 2.30, 5 30 7 45 nm; Vry-Sat 10.00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — ROMANSE DRAMA, KOMEDIE EN MUSIEK MET MICHELLE PFEIFFER, JEFF BRIDGES & BEAU BRIDGES!
ROOFTOPS (2-15)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

CONSTANTIA BENONI 422-3305
Maan-Don 12.15, 2.30, 5 30 7 45 nm; Vry: 12 15, 2 30, 5.30, 7.45, 10 00 nm; Sat: 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7 45, 10 00 nm
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — Kindervertoning Sat 16 Jun 10 00 & 12.15 DOUBLE TROUBLE (A)
ONDERDAK PARKERING BESKIKBAAR BY BENONI PLAZA
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

PALM SPRINGS 1 & 2 56-3223
Maan-Don. 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 7 45 nm; Vry-Sat. 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
THE PACKAGE (2-14) — Kindervertoning: Sat 16 Jun 10 00 & 12.15 ANNIE (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

POTCH

KINE POTCHEFSTROOM 930378
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7 45, 10 00 nm
DELINQUENTS (2-14) — KYLIE MINOGUE IN THIS ROMANTIC ADVENTURE!
INTERNAL AFFAIRS (2-19) — RICHARD GERE EN ANDY GARCIA IN DIE AKSIE RILLER!
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 7 45, 10 00 nm — HARD TO KILL (2-18)
Daagliks. 5 30 nm — A FEW DAYS WITH ME (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

WES

WESTGATE 1-6 764-2530
Daagliks 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — Kindervertoning Sat 16 Jun 10 00 & 12 15 CARE BEARS ADVENTURE IN WONDERLAND (A)
HARD TO KILL (2-18)
SHE-DEVIL (2-14)
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14); 29 Jun – JOE VS THE VOLCANO (A)

KINE FLORA 1 & 2 472-1658
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10.00 nm
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
INTERNAL AFFAIRS (2-19) — Don 19 Jun 10 00 vm UITVERKOOP
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

CINE HIGHGATE 1-5 474-2013 — Kaartjies: Volwassenes R6,00. Skoliere R4,00
Daagliks. 10 00, 12.15, 2 30, 5.30, 7.45, 10.00 nm
DELINQUENTS (2-14) — KYLIE MINOGUE IN HIERDIE ROMANTIESE AVONTUUR!
TRY THIS ONE FOR SIZE (A) — 'N OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR VAN JAMES HADLEY CHASE!
CHINA O'BRIEN (VV2-8)
HARD TO KILL (2-18)
INTERNAL AFFAIRS (2-19) — Kindervertoning: Sat 16 Jun 10.00 vm ANNIE (A)
VOLGENDE AANBIEDINGS: 22 Jun – BLIND FURY (2-14); 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

KINE KRUGERSDORP 665-5330
Daagliks. 10.00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
THE WAR OF THE ROSES (2-17)
HARD TO KILL (2-18)

VAAL

RIVERSQUARE VEREENIGING 016-46928
Daagliks. 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10.00 nm
THE PACKAGE (2-14)
SHIRLEY VALENTINE (2-16)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A)

KINE VANDERBIJLPARK 016-330072
Daagliks. 10.00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
DELINQUENTS (2-14) — KYLIE MINOGUE IN HIERDIE ROMANTIESE AVONTUUR!
HARD TO KILL (2-18) — Kindervertoning: Sat 16 Jun 10 00 & 12 15 SHEENA, QUEEN OF THE JUNGLE (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

PRETORIA

STERLAND 1-8 341-7568/9
Daagliks 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7 45, 10 00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
THE PACKAGE (2-14) — GENE HACKMAN, JOANNA CASSIDY & TOMMY LEE JONES IN DIE AKSIE RILLER!
CHINA O'BRIEN (VV2-8) — 'N AKSIE BELAAIDE AVONTUUR MET CYNTHIA ROTHROCK!
HARD TO KILL (2-18) — 'N AKSIE-BELAAIDE RILLER MET STEVEN SEAGAL EN KELLY LE BROCK!
THE WAR OF THE ROSES (2-17) — 'N LAGWEKKENDE KOMEDIE MET MICHAEL DOUGLAS KATHLEEN TURNER & DANNY DE VITO!
LOOK WHO'S TALKING (2-12)
SHE-DEVIL (2-14)
ALWAYS (A)
VOLGENDE AANBIEDING: 22 Jun – BLIND FURY (2-14)

SUNNYPARK 1-3 44-4069
Daagliks: 10 00, 12.15, 2 30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
STORMY MONDAY (2-16) — MELANIE GRIFFITHS (WORKING GIRL), TOMMY LEE JONES EN STING IN DIE SPANNENDE AKSIE RILLER!
FANTASIA (A) — 'N KLASSIEKE STROKIESPRENT VAN WALT DISNEY!
THE FABULOUS BAKER BOYS (2-18) — ROMANSE DRAMA, KOMEDIE EN MUSIEK MET MICHELLE PFEIFFER, JEFF BRIDGES & BEAU BRIDGES!
VOLGENDE AANBIEDING: 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

TRANSVALIA 26-8387
Maan-Woens: 2.30, 5 30, 8 15 nm; Don-Vry: 2 30, 8.00 nm; Sat 10 00, 2.30 5 00, 8.00 nm
FIELD OF DREAMS (A)

VERWOERDBURGSTAD 663-2034
Maan Don: 10 00, 12 15, 2 30, 5 30, 7.45 nm; Vry-Sat: 10 00, 12 15, 2.30, 5 30, 7.45, 10 00 nm
IMMEDIATE FAMILY (2-12) — 'N ROERENDE DRAMA MET GLENN CLOSE EN JAMES WOODS!
DELINQUENTS (2-14) — KYLIE MINOGUE IN HIERDIE ROMANTIESE AVONTUUR!
VOLGENDE AANBIEDINGS: 29 Jun – TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES (A); 29 Jun – PRETTY WOMAN (2-14)

ICE-RINK 44-5253
PUBLIEK SKAATS — MAANDAE – SATERDAE — 1ste Sessie: 10.00-12.30 nm — 2de Sessie: 2.00-5.00 nm — Son. 2.00-5.00 nm – 7.30-10.30 nm

Sun City Teaters 014651-21174
WORD TANS VERTOON: OOP 7 DAE PER WEEK
CINE 3: BLIND FURY (2-14)
CINE 1: THE OTHER SIDE OF JULIE (Volwasse); MIRANDA (Volwasse)
CINE 2: THE MISTRESS (Volwasse); SCREW LOOSE (Volwasse)

SK STER-KINEKOR 15 Jun – 21 Jun INRYE

VIR VOLOP PRET BY DIE INRYE!
SHE-DEVIL — Atlas
THE WAR OF THE ROSES — Speedy's • Vereeniging
SHE'S OUT OF CONTROL — Kinander
HARLEM NIGHTS — 5-Star

TOP STAR (STAD) 412-1843/493-6877 — STEPHEN SPIELBERG SE . . . ALWAYS (A); PLUS STEVE MARTIN IN PARENTHOOD (2-14); 22 Jun LOOK WHO'S TALKING/ LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE
VELSKOEN (RANDBURG) 412-1843/793-2812 — STEVEN SEAGAL EN KELLY LE BROCK! HARD TO KILL (2-18); OOK TERUG OP AANVRAAG! ROBIN WILLIAMS IN DEAD POET'S SOCIETY (A); KOM VROEG!
ATLAS (BRENTWOOD PARK) 816-1444/973-1017 — MERYL STREEP EN ROSEANNE BARR IN DIE SUPER KOMEDIE! SHE-DEVIL (2-14); WHEN HARRY MET SALLY (2 12); 22 Jun. PATRICK SWAYZE – NEXT OF KIN
STADIUM (MALVERN) 816-1444/816-1131 — SUPER RILLER DUBBEL VERTONING! A NIGHTMARE ON ELM STREET 4 (2 16); THE FLY 2 (2 18); 22 Jun: INTERNAL AFFAIRS
5-STAR (HONEYDEW) 412-1843/795-1063 — DIE LAGWEKKENDE AKSIE KOMEDIE MET RICHARD PRYOR EN EDDIE MURPHY! HARLEM NIGHTS (2-18); UNCLE BUCK (A); 22 Jun INTERNAL AFFAIRS
KEMPTON PARK 816-1444/976-4905 — PATRICK SWAYZE! NEXT OF KIN (2 18); PLUS 'MAGNUM' IN . . . AN INNOCENT MAN (2 18); 22 Jun: HARD TO KILL
GERMISTON 816-1444/902-1607/8 — PATRICK SWAYZE! NEXT OF KIN (2-18); DEAD BANG (2-18); 22 Jun HARD TO KILL/ IRON EAGLE 2
VEREENIGING 816-1444/12-3211 — MICHAEL DOUGLAS KATHLEEN TURNER EN DANNY DE VITO! SUPER KOMEDIE! THE WAR OF THE ROSES (2 17); A NIGHTMARE ON ELM STREET 4 (2-16); 22 Jun: HARD TO KILL
STERLIG (ROODEPOORT) 412-1843/764-2468 — STEPHEN SPIELBERG 'N SUPER FAMILIE DUBBEL! ALWAYS (A); UNCLE BUCK (A); 22 Jun HARD TO KILL RELENTLESS
BRAKPAN 816-1444/915-3907 — AKSIE EN OPWINDING MET STEVEN SEAGAL (NICO) EN KELLY LE BROCK! HARD TO KILL (2-18); DIE STORIE VAN 'N ONTKLEEDANSERES! BLAZE (2-18)
SPEEDYS (SOUTH HILLS) 816-1444/613-4129 — MICHAEL DOUGLAS KATHLEEN TURNER EN DANNY DE VITO! SUPER KOMEDIE! THE WAR OF THE ROSES (2-17); LOVERBOY (2 14); 22 Jun HARD TO KILL
MEIRINGSPARK (KLERKSDORP) (018) 61060 — PATRICK SWAYZE! NEXT OF KIN (2 18); RUNNING ON EMPTY (2-14); 22 Jun: HARD TO KILL
HILLFOX (FLORIDA) 412-1843/679-1212 — PATRICK SWAYZE! NEXT OF KIN (2-18); AN INNOCENT MAN (2 18); 22 Jun: HARD TO KILL
SPRINGBOK (SPRINGS) 816-1444/813-4139 — SUPER DUBBEL VIR DIE HELE FAMILIE! ALL DOGS GO TO HEAVEN (A); NADINE (A); 22 Jun. INTERNAL AFFAIRS
PANORAMA (MONDEOR) 412-1843/682-3411 — RICHARD GERE EN ANDY GARCIA IN DIE AKSIE RILLER! INTERNAL AFFAIRS (2-19); BETRAYED (2-18); 22 Jun ALWAYS
KINANDER (EVANDER) 816-1444/24117 — TONY "WHO'S THE BOSS" DANZA! SHE'S OUT OF CONTROL (2 10); WHEN HARRY MET SALLY (2 12); 22 Jun: AN INNOCENT MAN/ DEAD BANG
KRUGERSDORP 953-1959 — LAMBADA – THE FORBIDDEN DANCE (VV2 10); GREAT BALLS OF FIRE (A); 22 Jun: RED SCORPION RIVER OF DEATH
NIGEL 816-1444/739-6618 — RICHARD GERE EN ANDY GARCIA IN DIE AKSIE RILLER! INTERNAL AFFAIRS (2 19); LICENCE TO KILL (A); 22 Jun: PATRICK SWAYZE – NEXT OF KIN

SK STER-KINEKOR PRETORIA INRYE
Skakel asb. Ster-Kinekor Navrae 44-5253 vir besonderhede

LYNNWOOD 87-1633 — MICHAEL J FOX IN DIE OPWINDENDE AKSIE AVONTUUR! BACK TO THE FUTURE 2 (A); BORN ON THE FOURTH OF JULY (2-19)
SWARTKOPS 374-4902 — AKSIE EN OPWINDING MET STEVEN SEAGAL ("NICO") EN KELLY LE BROCK! HARD TO KILL (2-18); ACTION JACKSON (2-18)
WONDERBOOM 57-1108 — 'N SPANNINGVOLLE RILLER MET RICHARD GERE EN ANDY GARCIA! INTERNAL AFFAIRS (2-19); BLACK RAIN (2-16)
UITSPAN 7-2515 — PAUL NEWMAN BLAZE (2-18); NEXT OF KIN (2-19)
JAKARANDA 54-9115/9 — JOHN TRAVOLTA EN KIRSTIE ALLEY IN DIE PRET KOMEDIE! MOET DIT NIE MISLOOP NIE! LOOK WHO'S TALKING (2-12); SHE'S OUT OF CONTROL (VV2-10)
WITBANK 01351-61064 — VOLOP AKSIE EN SPANNING MET SYLVESTER STALLONE EN KURT RUSSEL! TANGO & CASH (2-15); RUNNING ON EMPTY (2-14)
RUSTENBURG 01421-29358 — HOLLY HUNTER EN RICHARD DREYFUSS IN STEPHEN SPIELBERG SE ROMANTIESE DRAMA! ALWAYS (A); K-9 (VV2-8)

FILMS

ONAFHANKLIKE ROLPRENTTEATERS

KAAPSTAD

LABIA - Oranjestraat 68:
Vanaand:
Screen I: 3.45 en 8.15 Eat a Bowl of Tea. 5.45 Scouans!. 10.15 Warlock.
Screen II: 4.00 Steel Magnolias. 6.00 Miss Firecracker. 8.00 La Lectrice. 10.00 Cry Freedom.

Saterdag:
Screen I: 10.15 Karate Kid III. 1.45 Steel Magnolias. 3.45 en 8.15 Eat a Bowl of Tea. 5.45 Scouans! 10.15 Warlock.
Screen II: 2.00 Miss Firecracker. 4.00 La Lectrice. 6.00 Miss Firecracker. 8.00 Steel Magnolias. 10.00 Cry Freedom.

JOHANNESBURG

7 ARTS, Norwood: DRIVING MISS DAISY

MINI CINE - Pretoriastraat 49, Hillbrow: Vandag en Saterdag wys DH Lawrence se THE RAINBOW nog om 3, 6 en 9nm en van volgende week draai COBRA VERDE, THE EXORCIST en THE MISSION.

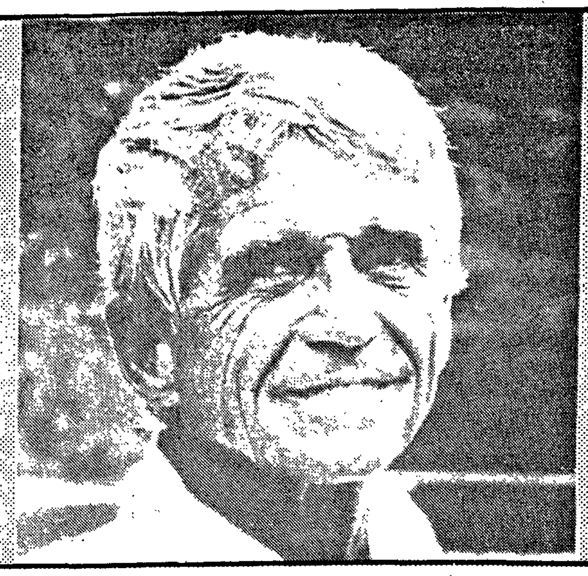

Cherie Lunghi is Charlotta, Daniel Berrigan (regs) is Father Sebastian en Asuncion Ontiveras die Indiaanse hoofman in THE MISSION wat volgende week by die Mini Cine wys.

DIÉ WEEK SE TV

Jock blaf in die Bosveld

LACE, gebaseer op Shirley Conran se blitsverkoper, Woensdag en Donderdagaand in twee dele op M-Net vertoon. Dis 'n storie oor 'n jong aktrise se soektog na haar ma. Met Phoebe Cates, Bess Armstrong en Brooke Adams.

Die oulike storie oor die staffie (dis 'n soort hond) Jock wys Dinsdagaand op M-Net en is gegrond op die boek van sir Percy Fitzpatrick. Jock beleef allerhande lekker avonture op die dorpie Pelgrimsrus. JOCK OF THE BUSHVELD het in 1988 met die AA Life/ Vita toekenning weggestap. Met Jonathan Rands, Mfubu (Jock) en Gordon Mulholland.

'n Spannende fliek is glo RANSOM wat Maandagaand op M-Net wys oor 'n Britse konsultant wat deur 'n terroriste-groep ontvoer word. As losprys word die vryheid van ses ander terroriste geëis. Met Robert Harris, Sean Connery en Isabel Dean.

James Woods en Brian Dennehy kan Sondagaand in die drama BEST SELLER op M-Net gesien word. 'n Skerpskutter vertel vir 'n oud-speurder en skrywer van al sy moordopdragte en stel hulle lewens en die van hulle familie in gevaar. Ook met Victoria Tennat en Allison Balson.

THE ENTITY handel oor 'n vrou se verskriklike ondervinding met 'n bonatuurlike wese en wys Saterdagaand op M-Net. Die film volg die bisarre gebeure en die vrou se toevlug tot sielkundiges en sieners. Die kenners is blykbaar tot vandag toe verbysterd oor die spesifieke geval. Met Barbara Hershey, Ron Silver en David Labiosa.

OH, HEAVENLY DOG! is 'n komedie wat vroeër Saterdagaand ook op M-Net vertoon word en is die storie oor 'n private speurder wat vermoor is en toe terug kom aarde toe in die liggaam van 'n hond. Hy is natuurlik op soek na die moordenaars en beslis nie om net kwaad om hulle voete rond te blaf nie. Met Chevy Chase, Jane Seymour, Omar Shariff en Benji.

Nog 'n bangmaak-fliek is THE MEPHISTO WALTZ met Alan Alda in die hoofrol wat vanaand op M-Net wys. Dis die storie van 'n musiekjoernalis wie se groot kans om roem kom toe hy 'n konsertpianis ontmoet wat aan 'n rare bloedsiekte ly en boonop 'n duiwelaanbidder is. As dit nie genoeg vir 'n lekker bangmaakstorie is nie, dan is niks nie. Ook met Barbara Parkins en Curt Jurgens.

TV1 se Saterdagaand-fliek is THE SAINT IN MANHATTAN met Simon Templar (gespeel deur Andrew Clarke) as die 'Saint'. Nou 'n gesofistikeerde man van die 80's in New York, raak hy betrokke by 'n saak wat 'n vriendin van hom (sy is 'n prima ballerina) insluit. Ook met Caitlin Clarke en George Rose.

VRYDAG 15 JUNIE

TV1
6.00 Goeie Môre SA
2.30 Rags to Riches
3.20 Cover to Cover
3.35 Duck Tales
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Peanuts
5.00 Grapevine
5.15 Fast Forward
5.45 News
6.00 TopSport
7.00 The Dirty Dozen
8.00 Nuus
8.45 Police File
9.00 Vendetta
9.55 Die Ontdekking
11.00 Oordenking
11.05 TopSport

TV2
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 In Depth Programme
7.00 News
7.31 Imalini
8.15 Video Juke Box

TV3
5.57 Dokumentêr
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Sidlalela Intsha

TV4
5.00 TopSport
9.04 Fat City
10.44 Wall Street Crash
11.42 MASH

M-NET
10.30 Batteries not Included
12.15 60 Minutes
3.00 The Smurfs
3.25 Dr Snuggles
3.50 Dusty
4.15 Wowser
4.40 The Flintstone Kids
5.00 Hot Hits
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Sport
Intekenare
7.00 War Games
8.50 CBS News Sunday Morning
9.00 P.O.W. The Escape
10.30 Saturday Night
11.00 The Buddy System
12.50 The Mephisto Waltz - kyk onder hoogtepunte

SATERDAG 16

TV1
5.57 Oggendboodskap
6.00 Opvoedkundige TV
6.30 Agriforum
7.00 Goeiemôre SA
9.00 Opvoedkundige TV
11.00 Klemens en Klementeintjie
11.10 Die Robinsons
11.35 Diere en mense
12.00 TopSport
6.00 Nuus
6.15 Kompas
6.20 Boeremusiekkompetisie
7.05 Die Riptide-trio
8.00 News
8.35 LA Law
9.30 The Saint in Manhatten - kyk onder hoogtepunte
10.20 Epilogue
10.25 TopSport

TV2
11.00 Educational Rendezvous
3.10 TopSport
6.27 Epilogue
6.45 News
7.01 Top 20
8.00 Ngomgqibelo

TV3
11.00 Educational Rendezvous
3.00 TopSport
6.27 Epilogue
6.30 Nuus
6.45 In Depth Programme
7.00 Top 20
7.39 Tshutshumkgala - Musiek
8.00 Ngomgqibelo

TV4
6.02 Mr Belvedere
9.03 Kupid
9.52 People Like Us
10.22 Our House
11.13 Sledge Hammer
11.39 TopSport

M-NET
7.00 K-TV
11.00 Raising Arizona
12.30 Focus on the environment
1.00 I Saw what You Did
2.35 The Money Programme
3.00 Motorsport
3.30 Rugby
5.00 Fietsry
Oop Tyd
6.00 Diamonds
Intekenare
7.00 Voyager from the Unknown
9.00 Oh, Heavenly Dog! - kyk onder hoogtepunte
10.40 60 Minutes
11.00 Black Belt Jones
12.25 The Entity - kyk onder hoogtepunte

SONDAG 17

TV1
12.30 Note and Anecdote
1,00 Tao Tao
1.25 ZET!
1.30 Storybook International
2.00 Walt Disney-fliek
2.50 Die Waltons
3.50 Collage
4.50 Beyond 2000
5.45 Kruis en kroniek
6.25 Skat in kleipotte
6.40 Met woord en lied
7.00 50/50
8.00 News
9.00 World Philharmonic Orchestra
10.30 A Look at the Book
10.40 TopSport

TV2
1.00 TopSport
5.57 National Geographic Explorer
6.30 In Depth Programme
7.45 Nuus
7.01 Imibono
7.21 Unqambothi
7.50 Masakhane

TV3
1.00 TopSport
5.57 Houdini
6.30 News
6.45 In depth programme
7.01 Imahlasedi a Tumelo
7.50 Ho Lla Noto - Koorsang
8.40 Le Reng/ La Reng?

TV4
10.00 Impressions
1.00 TopSport
9.04 A Dispatch from Reuters
10.42 Muzik A'La Carte
11.09 TopSport

M-NET
7.00 Indiese programme
10.30 Portugese programme
Intekenare
1.30 Care Bears
2.00 The California Raisin Show
2.30 Superbook
2.45 Tennis
Oop Tyd
6.00 Midnight Caller
Intekenare
7.00 Carte Blanche
8.00 Survivors
8.30 Best Seller - kyk onder hoogtepunte
10.30 Fool for Love

MAANDAG 18

TV1
6.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.30 Cloppa Castle
3.45 Pumpkin Patch
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Just the Ten of Us
5.00 Innovations
5.15 Bionic Six
5.45 News
6.00 Antenna
7.00 The Game
8.00 Nuus
9.00 TopSport
10.00 St Eligius
10.50 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 In Depth Programme
7.00 News
7.31 Police File
8.00 Phindi
8.30 Ingxubevange

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Disneyland
5.58 Tloga e Tloga Kgale
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In depth programme
7.31 Police File
7.45 After 8
8.30 Sediba Sa Moya

TV4
3.55 Capitol
4.55 The Bold and the Beautiful
9.03 Family Ties
9.30 Dynasty
10.23 Hunter
11.16 The Forum Presents

M-NET
10.30 The Lion
12.05 60 Minutes
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Perfect Strangers
Intekenare
7.00 Cross Creek
8.30 60 Minutes
9.00 Ransom - kyk onder hoogtepunte
10.30 Saturday Night
11.00 White Mischief

DINSDAG 19

TV1
6.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleskool
3.30 Oscar
3.45 Wielie Walie
4.00 Rustelose jare
5.00 As die eeu draai
5.15 Mooirivier
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Fox en Vennote
8.00 News
9.00 Dallas
10.00 The Golden Girls
10.30 No Jacket Required
11.00 Open University
11.50 Evening Prayer

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.46 Dealing with Dogs
5.58 GI Joe
7.00 News
7.31 526
8.30 Umculo we Gospel

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Countries
4.45 Dealing with Dogs
5.58 Botaki
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In Depth Programme
7.31 Tsa Setso
8.00 Go Isa Losong
8.30 Di a Duma

TV4
3.58 Capitol
4.55 The Bold and the Beautiful
9.04 Terror at London Bridge
10.45 My Two Dads
11.14 Paradise

M-NET
10.30 Windy City
12.10 Saturday Night
3.00 The Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Muntant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Designing Women
Intekenare
7.00 Jock of the Bushveld - kyk onder hoogtepunte
8.40 Wimbledon - The Garden Party - part 1
9.00 Heritage (deel 2)
10.00 Wimbledon
11.00 FX: Murder by Illusion

WOENSDAG 20

TV1
6.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleschool
3.30 Alvin and the Chipmunks
3.55 Bible Story
4.00 Santa Barbara
4.30 Day by Day
5.00 Innovations
5.15 ZAPMAG
5.45 News
6.00 Antenna
7.00 Telly Fun Quiz
7.30 Who's the Boss
8.00 Nuus
9.05 Goue jare, bitter jare
10.00 Alfred Hitchcock bied aan...
10.25 Fladderpapiertjies, suurlemoensous en andere
10.55 Oordenking

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 Ingcinga
6.27 Epilogue
6.30 In Depth Programme
7.00 News
7.31 Ezodumo
8.00 Ululu Ubuyile
8.30 Thenga Isipho

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 Training and Development
5.58 G I Joe
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In depth programme
7.31 Crossbow
8.00 Ntome Tsebe

TV4
3.58 Capitol
4.55 The Bold and the Beautiful
9.04 The Murder of Mary Phagan
9.58 Doogie Howser MD
10.57 Die Sigeuner

M-NET
10.30 The Buddy System
12.20 Saturday Night
3.00 Smurfs
3.25 My Little Pony
3.50 Alvin and the Chipmunks
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 Spartakus and the Sun
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 The Days and Nights of Molly Dodd
Intekenare
7.00 P.O.W. The Escape
8.30 Wimbledon - The Garden Party
9.00 Lace I (deel 1) - kyk onder hoogtepunte
11.00 Best Seller

DONDERDAG 21

TV1
6.00 Goeiemôre SA
2.30 Teleskool
3.00 Stefanus
3.20 Featherfoot Farm
3.35 Wysheid van die kabouters
4.00 Rustelose Jare
5.00 Wetenskap in werking
5.15 Tekkies
5.45 Nuus
6.00 Kompas
6.05 Antenne
7.00 Binnekring
8.00 News
9.00 thirtysomething
10.00 The City
10.30 Diagonal Street
11.00 Discover
11.45 Face to Face

TV2
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Gold Disc
6.27 Epilogue
6.30 In depth programme
7.00 News
7.31 Crossbow
8.00 Siyakhenketha
8.30 Jazz

TV3
4.13 Featherfoot Farm
4.25 AIT
4.42 Stepping into Rhythm
5.58 Snorks
6.27 Epilogue
6.30 News
7.00 In depth programme
7.31 Balekane
8.00 Kgweetsa
8.30 Jazz, Jazz, Jazz

TV4
3.55 Capitol
4.55 The Bold and the Beautiful
9.04 The Murder of Mary Phagan
10.01 Movie Focus
10.35 Cheers
11.03 Paulista Boulevard

M-NET
10.30 Repo Man
12.00 60 Minutes
3.00 The Smurfs
3.25 Snuggles
3.50 Dusty
4.15 Wowser
4.40 Heathcliff
5.10 Teenage Mutant Hero Turtles
5.35 The Real Ghostbusters
Oop Tyd
6.00 Loving
6.30 Empty Nest
Intekenare
7.00 Revue Plus
8.00 The World of National Panasonic
9.00 Lace I (deel 2)
11.00 War Games

Gidse saamgestel deur DEBBIE AMOS

Put the SABC on the negotiating table - 5